Vasile Avîrvărei
Filareta Rumega Greta Cojocariu
Corina Palade Doina Nechifor Puiu Dumitru Ioan

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Auxiliar pentru manualele alternative

clasa a IV-a

Editura Taida
Succesul tău începe cu noi !

Vasile Avîrvărei

Filareta Rumega Greta Cojocariu

Corina Palade Doina Nechifor Puiu Dumitru Ioan

Limba și literatura română

clasa a IV-a

Editura TAIDA

– IAȘI –

PALAGA OVIDIU

Scanned with OKEN Scanner

Autori: *Vasile Avîrvărei, Filareta Rumega, Corina Palade, Greta Cojocariu, Doina Nechifor, Puiu Dumitru Ioan*

Colaboratori: *Elena Cazacu, Victor Haluca, Lizeta Lohan, Irina Panainte, Mihai Pascaru*

EDITURA TAIDA Iaşi
Str. Vasile Lupu, nr. 70-74, Bl. P3, sc. 3, et. 3, ap. 12, Iaşi - 700309
Tel/fax : ***0232.270250;***
Gsm. ***0744.320323; 0741.232400***

office@editurataida.ro; www.editurataida.ro; www.eduzone.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Limba şi Literatura Română – **clasa a IV-a**
Avîrvărei Vasile, Rumega Filareta, Palade Corina, Cojocariu Greta, Doina Nechifor, Puiu Dumitru Ioan
Iaşi, TAIDA, 2006
p. 136; 16,5 x 23,5 cm; (Didactica)
Bibliogr.

ISBN: (10) 973-7980-98-0 ; (13) 978-973-7980-98-4

1. Vasile Avîrvărei
2. Filareta Rumega
3. Corina Palade
4. Greta Cojocariu
5. Doina Nechifor
6. Puiu Dumitru Ioan

811.135.1(075.33)

© Editura **TAIDA**
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Taida. Nici o parte a acestei cărţi nu poate fi retipărită, reprodusă sau utilizată în orice alt fel inclusiv prin fotocopiere sau în formă electronică fără avizul prealabil în scris al editurii.

CUPRINS

ARGUMENT 5

1. FORMAREA CAPACITĂȚII DE LECTURĂ / CITIRE 7
1. CARTEA (ACTUALIZARE) 7
2. TEXTUL LITERAR 8
TEXTUL NARATIV. DELIMITAREA TEXTULUI ÎN FRAGMENTE LOGICE.
DIALOGUL CA ELEMENT CONSTITUTIV AL UNUI TEXT NARATIV 10
PERSONAJUL LITERAR 10
TEXTUL NARATIV. 12
RECUNOAŞTEREA DETERMINANȚILOR SPAȚIALI ŞI TEMPORALI AI ACȚIUNII 12
POEZII CU TEMATICĂ DIVERSĂ. 13
STROFA. VERSUL 13
3. TEXTUL NONLITERAR 17
AFIŞUL, ARTICOLE DIN REVISTE PENTRU COPII 17

II. FORMAREA CAPACITĂȚII DE COMUNICARE 18
A. COMUNICARE ORALĂ 18
1. COMPONENTELE COMUNICĂRII DIALOGATE 18
2. FACTORI PERTURBATORI AI COMUNICĂRII. 20
3. FORMULAREA IDEILOR PRINCIPALE 21
4. POVESTIREA ORALĂ A UNUI FRAGMENT DINTR-UN TEXT NARATIV
(ACTUALIZARE) 23
5. POVESTIREA UNOR TEXTE CITITE SAU MESAJE AUDIATE 24
6. INTONAREA PROPOZIȚIILOR ENUNȚIATIVE (PROPRIU-ZISE ŞI EXCLAMATIVE)
ŞI INTEROGATIVE 27
7. CONSTITUIREA DE DIALOGURI ÎN SITUAȚII CONCRETE SAU IMAGINARE 28
8. ELEMENTE DE COMUNICARE NONVERBALĂ 30
9. UTILIZAREA FORMULELOR DE SALUT, DE PREZENTARE, DE PERMISIUNE 31
10. FORMULAREA DE ÎNTREBĂRI SAU A UNOR RĂSPUNSURI 33
11. POVESTIREA UNOR FAPTE ŞI ÎNTÂMPLĂRI DUPĂ UN SUPORT VIZUAL 36
12. EXPRIMAREA ACORDULUI SAU A DEZACORDULUI ÎN LEGĂTURĂ
CU UN FAPT SAU CU ATITUDINEA UNEI PERSOANE 38
B. COMUNICAREA SCRISĂ 39
13. ORGANIZAREA TEXTULUI SCRIS. PĂRȚILE UNEI COMPUNERI.
PLANUL INIȚIAL AL COMPUNERII 39
14. ORTOGRAFIA ŞI PUNCTUAȚIA 42
SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR VA / V-A 42
SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR N-AI / NAI 43
SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR CE-L / CEL 43
SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR NU-I / N-AU 44
SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR N-AM / N-ARE / N-AȚI / N-AU 45
SEMNELE DE PUNCTUAȚIE ŞI ORTOGRAFIE 46
GHILIMELELE 46
15. SCRIEREA FUNCȚIONALĂ 47
INVITAȚIA. SCRISOAREA 47
16. SCRIERE IMAGINATIVĂ 49

Scanned with OKEN Scanner

17. COMPUNERI DUPĂ UN SUPORT VIZUAL 51
18. COMPUNERE DUPĂ UN PLAN DAT 52
19. COMPUNERE CU ÎNCEPUT / SFÂRŞIT DAT 54
20. COMPUNERI PE BAZA UNOR CUVINTE ŞI A UNOR EXPRESII DATE 59
21. COMPUNERI CU TITLUL DAT 60
22. COMPUNERE LIBERĂ ÎN CARE SE INTRODUCE DIALOGUL 61
C. SCRIEREA DESPRE TEXTUL LITERAR. 62
POVESTIREA SCRISĂ A UNOR FRAGMENTE DIN TEXT 62

III. ELEMENTE DE CONSTRUCŢIE A COMUNICĂRII 69
LEXICUL – CUVÂNTUL 69
CUVINTE CU FORMĂ DIFERITĂ ŞI SENS ASEMĂNĂTOR 70
CUVINTE CU SENS OPUS 73
CUVINTE CU ACEEAŞI FORMĂ, DAR CU SENS DIFERIT 74
2. NOŢIUNI DE FONETICĂ. 76
DESPĂRŢIREA CUVINTELOR ÎN SILABE 76
MORFOLOGIA 78
VERBUL 78
EVALUARE 1 (VERB) 85
EVALUARE 2 (VERB) 86
SUBSTANTIVUL 87
EVALUARE (SUBSTANTIV) 97
PRONUMELE 98
EVALUARE (PRONUME) 102
NUMERALUL 103
EVALUARE (NUMERAL) 106
ADJECTIVUL 108
EVALUARE (ADJECTIVUL) 113
PROPOZIŢIA 114
PREDICATUL VERBAL 116
SUBIECTUL 121
EVALUARE 1 (PĂRŢI DE PROPOZIŢIE) 124
EVALUARE 2 125
PĂRŢI SECUNDARE DE PROPOZIŢIE 126
ATRIBUTUL 126
COMPLEMENTUL 128
EXERCIŢII RECAPITULATIVE 130
EVALUARE (PĂRŢI DE PROPOZIŢIE) 132

BIBLIOGRAFIE 133

Scanned with OKEN Scanner

ARGUMENT

Lucrarea de față își propune să îmbogățească și să diversifice temele și exercițiile de limbă română oferite de manualele școlare alternative.

Acest auxiliar este un instrument de lucru util pentru fixarea și exersarea cunoștințelor dobândite, promovând strategii participative, combinând și alternând metode de învățare.

Toate capitolele sunt susținute de teme și exerciții utile, adecvate vârstei; fiecare conținut apelează la experiența individuală a elevilor, contribuind la îmbogățirea cunoștințelor lor, la formarea unui vocabular activ și bogat, la realizarea legăturilor interdisciplinare, stimulând competențele creatoare.

Autorii

Scanned with OKEN Scanner

I. FORMAREA CAPACITĂŢII DE LECTURĂ / CITIRE

1. CARTEA (actualizare)

1. Completaţi propoziţiile de mai jos pentru a obţine afirmaţii corecte:

Persoana care scrie o carte se numeşte ....
Pe coperta unei cărţi sunt scrise ....
Locul unde sunt păstrate cărţile în ordine se numeşte ....
Partea cărţii care cuprinde ordinea conţinuturilor se numeşte ....

2. Alegeţi varianta corectă :

➢ Opera „Amintiri din copilărie" este scrisă de:

Vasile Alecsandri ☐ Mihail Sadoveanu ☐ Ion Creangă ☐

➢ Poezia „Luceafărul" aparţine poetului:

Adrian Păunescu ☐ Ana Blandiana ☐ Mihai Eminescu ☐

➢ Versurile imnului naţional aparţin lui:

Tudor Arghezi ☐ George Coşbuc ☐ Andrei Mureşanu ☐

ACTIVITATE PE GRUPE

○ Enumeraţi trei reguli pe care trebuie să le respecţi când citeşti o carte:

....
....
....

○ Găsiţi cinci însuşiri pentru substantivul „carte" :

carte – .... ; .... ; .... ; .... ; ....

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE ÎN PERECHI

○ Găsiţi trei proverbe despre carte şi scrieţi-le:

....

....

....

○ Scrieţi un dialog imaginar pe care aţi putea să-l realizaţi cu o carte (şase replici, în librărie, bibliotecă, într-o oră de limba română).

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

2. TEXTUL LITERAR

1. Citiţi cu atenţie textele literare:

A. *„La steaua care a răsărit*
E-o cale-atât de lungă,
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.”

(M.Eminescu – „*La steaua*“)

B. *„Ne lăsăm spre miazănoapte, pe plaiurile umbrite ale munţilor, în ţara Vrancei. Departe, se văd printre munţi şerpuirile apelor, şi-n lungul văilor albe, cu sclipiri de argint, se lămuresc satele ca-ntr-o panoramă.”*

(Al. Vlahuţă – „*În Vrancea*“)

C. *„– Cântă frumuşel, şopti Lizuca.*

– Da, dar nu prea mă lasă să dorm, mormăi Patrocle.

– Nu ştiu de ce, dar mie nu mi-e somn deloc. Aşa-i de frumos şi de bine... Eu n-am cunoscut niciodată dumbrava asta. Acum văd că-i o pădure ca-n poveştile pe care mi le-a spus mama... . Nu mai sună greieraşul. A tăcut.

– A făcut bine, îngână somnoros Patrocle."

(M. Sadoveanu – „*Dumbrava minunată*")

1. Indicaţi tipul textelor literare de mai sus (unind cu o linie):

textul A	descriere
textul B	poezie
textul C	povestire
	versuri
	proză

ACTIVITATE ÎN PERECHI

2. Scrieţi trei titluri de poezie scrise de marele poet Mihai Eminescu:

....

....

....

3. Găsiţi câte trei însuşiri pentru substantivele:

sate .... ; .... ; ....

ţară .... ; .... ; ....

munţi .... ; .... ; ....

4. Formulaţi trei întrebări ale căror răspunsuri să le găsiţi în textul C:

1. ....

2. ....

3. ....

5. Alegeţi cel puţin două expresii artistice din textul B şi alcătuiţi cu ele propoziţii.

....

....

Scanned with OKEN Scanner

Facultativ!

Audiaţi cântece pe versurile lui Mihai Eminescu. Audiaţi poezii de Mihai Eminescu, în interpretarea lui Mihail Sadoveanu.

TEXTUL NARATIV. DELIMITAREA TEXTULUI ÎN FRAGMENTE LOGICE. DIALOGUL CA ELEMENT CONSTITUTIV AL UNUI TEXT NARATIV. PERSONAJUL LITERAR

1. Citiţi cu atenţie textul:

„Se privi în oglindă şi i se păru că este altul: în locul păpuşii de lemn, oglinda arăta imaginea unui băiat vioi şi inteligent, cu părul castaniu, cu ochii albaştri, şi cu o înfăţişare veselă şi fericită ca o sărbătoare.“ (1)

„În mijlocul acestor minunăţii, Pinocchio nu mai ştia nici el dacă era treaz de-a binelea sau visa cu ochii deschişi.

– Dar tatăl meu, unde este? Strigă deodată şi intrând în camera alăturată îl găsi pe bătrânul Geppetto sănătos, vioi şi bine dispus ca odinioară. El îşi reluase meşteşugul său de cioplitor în lemn şi tocmai desena o prea frumoasă ramă împodobită cu frunze, cu flori şi cu nenumărate capete de animale. (2)

– Tăticule, cum de s-au produs toate aceste schimbări neprevăzute? îl întrebă Pinocchio.

– Schimbarea ţi se datorează ţie, fiule, spuse Geppetto.

– De ce tocmai mie?

– Pentru că atunci când copiii răi devin buni, ei capătă o nouă înfăţişare chiar şi pentru rudele lor.” (3)

2. Precizaţi autorul şi titlul textului de mai sus.
3. Citiţi pe roluri textul.
4. Verificaţi corectitudinea delimitării textului în fragmente.
5. Povestiţi oral fiecare fragment.
6. Explicaţi oral semnele de punctuaţie din primul enunţ al fragmentului 3.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

7. Creaţi comparaţii:
ochi albaştri ca .... ; .... ; ....
înfăţişare veselă ca .... ; .... ; ....
chip frumos ca .... ; .... ; ....

8. Găsiţi cuvinte cu înţeles asemănător:
a privi ....
imagine ....
meşteşug ....
înfăţişare ....

9. Alcătuiţi propoziţii în care cuvântul „*ochi*" să aibă înţelesuri diferite:
....
....
....

10. Răspundeţi la întrebări:
a) Care sunt personajele principale ale textului?
....
b) Cine a fost Pinocchio?
....
c) Cine l-a creat pe Pinocchio?
....

ACTIVITATE PE GRUPE

11. Transformaţi următoarele idei principale extrase sub formă de titlu, în idei sub formă de propoziţii enunţiative şi interogative (întrebări).
La oglindă
....
....
Întâlnirea cu tata
....
....

Dialogul cu tatăl său

....

....

12. Povestiţi în scris fragmentul nr. 3.

....

....

....

....

....

13. Precizaţi trăsăturile lui Geppetto aşa cum reies din text.

....

....

....

....

....

TEXTUL NARATIV. RECUNOAŞTEREA DETERMINANŢILOR SPAŢIALI ŞI TEMPORALI AI ACŢIUNII

1. Citiţi fragmentul:

„M-am dus la Sfântul Ion să fac o vizită doamnei Maria Popescu, o veche prietenă, ca s-o felicit pentru onomastica unicului ei fiu, Ionel Popescu, un copilaş foarte drăguţ de vreo opt anişori. N-am voit să merg cu mâna goală şi i-am dus o minge foarte mare de cauciuc şi foarte elastică.”

2. Recunoaşteţi titlul şi autorul textului.

....

3. Identificaţi cuvintele care indică timpul şi locul desfăşurării acţiunii.

....

....

Scanned with OKEN Scanner

4. Citiţi lectura „*Vizită*” în întregime. Formulaţi păreri proprii privind comportamentul lui Ionel.

5. Povestiţi în scris fragmentul de mai sus.

....

....

....

....

....

POEZII CU TEMATICĂ DIVERSĂ. STROFA. VERSUL

1. Citiţi cu atenţie versurile:

„La noi sunt codri verzi de brad
Şi câmpuri de mătasă,
La noi atâţia fluturi sunt,
Şi-atâta jale-n casă.
Privighetori din alte ţări
Vin doina să ne-asculte,
La noi sunt cântece şi flori
Şi lacrimi multe,multe...“

(Octavian Goga – „*Noi* “)

2. Enumeraţi trei titluri de poezii scrise de Octavian Goga.

....

....

3. Explicaţi expresiile: „*privighetori... vin doina să ne-asculte*”, „*La noi sunt cântece şi flori/ Şi lacrimi multe, multe*”.

4. Găsiţi adjective potrivite pentru substantivele:

codri – .... ; .... ; ....
câmpuri – .... ; .... ; ....
fluturi – .... ; .... ; ....
cântece – .... ; .... ; ....

Scanned with OKEN Scanner

5. Construiţi comparaţii:
zăpada cade ca .... ; .... ; ....
câmpuri verzi ca .... ; .... ; ....
casele par ca .... ; .... ; ....

6. Alcătuiţi propoziţii în care substantivul *„privighetoare”* să aibă funcţie de subiect, parte secundară ce determină un substantiv, parte secundară ce determină un verb.

....
....
....

7. Formulaţi, într-un enunţ, mesajul desprins din versurile de la exerciţiul 1.

....

ACTIVITATE ÎN PERECHI

1. Citiţi cu atenţie versurile:

„În păduri trăsnesc stejarii!
E un ger amar, cumplit!
Stele par îngheţate, cerul pare oţelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scârţâie sub picioare.“

(V. Alecsandri – *„Miezul iernii“*)

2. Precizaţi ce moment al iernii este descris în versurile de mai sus.

....

3. Selectaţi expresiile artistice din text:

....
....

4. Alcătuiţi propoziţii cu două din expresiile de mai sus:

....
....

5. Descoperiţi alte însuşiri neobişnuite pentru cuvântul *„stele”*: îngheţate; ....; ....; ....

6. Alcătuiţi propoziţii în care verbul *„a trăsni”* să aibă diferite înţelesuri:

....
....
....
....;

LUCRAȚI ÎN ECHIPĂ!

1. Citiți cu atenție versurile:

„L-ați văzut cumva pe Zdreanță
Cel cu ochii de faianță?
E un câine zdrențuros
E flocos, dar e frumos.
Parcă-i strâns din petice,
Ca să-l tot împiedice.“

(T.Arghezi – „*Zdreanță*”“)

2. Găsiți în text însușirile lui Zdreanță:

....

....

3. Construiți comparații:

ochi ca ....; ....; ....
bun ca ....; ....; ....
iute ca ....; ....; ....

4. Realizați un scurt text (cinci-șase propoziții) despre un animal preferat. Nu uita să folosești adjective!

....

....

....

....

5. Inițiați o conversație referitoare la mediul de viață, foloase, modalități de protejare a câinelui sau a altor animale domestice.

....

....

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

1. Citiţi textul de mai jos cu intonaţia cerută de semnele de punctuaţie:

„Munţii noştri sunt bogaţi ca soarele .Au aur şi argint în toate buzunarele. Creasta aia care parcă se clatină, cred că este de platină. Unde te îndrepţi dai de nuiele pentru fluiere şi de buşteni groşi. Sub pietre sunt cărbuni, cu care desenează locomotivele aburi pufoşi. Au fier, var, sare,dar ce n-au? Chiar şi lupi care fac „hau-hau". Ca să nu mai vorbesc de ape minerale şi alte izvoare: cu ele munţii se spală şi pe picioare. Da,da, nu mai sunt alţii care să le semene. Uite, ne fac un semn să intrăm în ei ca-n cetatea lui Cremene.“

(Marin Sorescu – „*Muntele cel Hodoronc - Tronc*“)

2. Selectaţi din text cuvintele care rimează:

....

....

....

....

3. Scrieţi trei perechi de substantive însoţite de adjective (din text).

....

....

....

4. Scrieţi un text (zece propoziţii) încercând să descrii munţii din ţara noastră.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

3. TEXTUL NONLITERAR
AFIŞUL, ARTICOLE DIN REVISTE PENTRU COPII

ACTIVITATE PE GRUPE

1. Concepeţi un afiş, prin care să anunţaţi publicul să participe la o serbare şcolară a clasei.

2. Vă aflaţi la plimbare. Aţi ajuns în faţa teatrului. Ce afiş aţi văzut?

....

3. Enumeraţi trei publicaţii destinate copiilor.

....

....

....

4. Concepeţi un articol despre o activitate organizată la nivelul clasei pe care să-l publicaţi în revista şcolii.

....

....

....

....

....

....

5. Formulaţi păreri referitoare la rolul ilustraţiilor în afişe şi în publicaţiile pentru copii.

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

II. FORMAREA CAPACITĂŢII DE COMUNICARE

A. COMUNICARE ORALĂ

1. COMPONENTELE COMUNICĂRII DIALOGATE

1. Care dintre imaginile de mai jos reprezintă canale de transmisie?

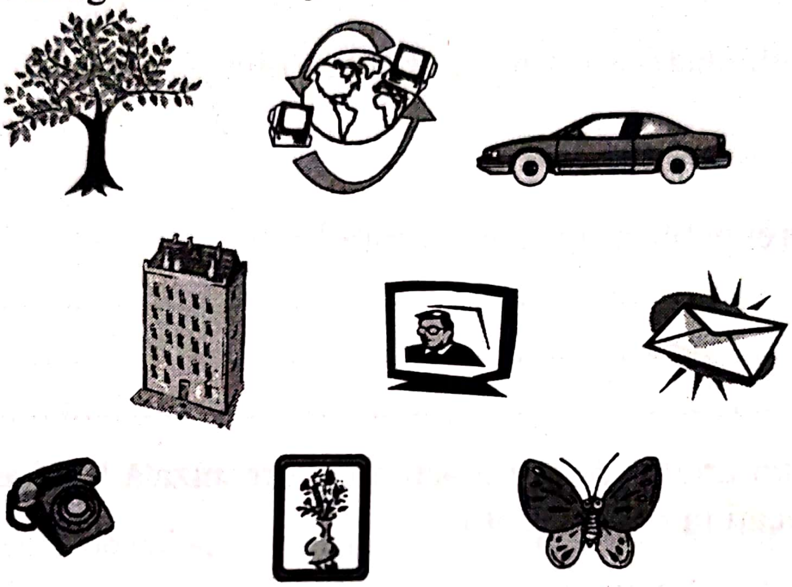

Canale de transmisie: ....

2. Alegeţi cuvântul corespunzător:

➢ Ce calitate are un vorbitor?

A) dansează; B) pleacă la muncă;
C) comunică informaţii, păreri; D) face sport.

➢ Vorbitorul transmite:

A) bagaje; B) mesaje; C) scrisori; D) jucării.

➢ Informaţia transmisă trebuie să fie:

A) grea; B) lungă; C) clară; D) uşoară.

3. Prezentaţi colegilor un mesaj prin unul din canalele de transmisie: bilet, telefon, internet.

- Prin ce canal este transmis următorul mesaj:

Stimaţi telespectatori!

Astăzi în jurul orelor $16^{\underline{00}}$ se va transmite pe postul PRO TV ceremonia deschiderii Jocurilor Olimpice de la Atena. Vor defila sportivi din ţările participante. România va fi prezentă cu o delegaţie formată din cei mai buni sportivi.

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE PE GRUPE

Continuaţi următoarele mesaje:
În oraşul Alba Iulia se află statuia lui M.. .
Din îndepărtata Japonie vă ....
Bine aţi venit la ....

18 septembrie 2006, Iaşi

Dragă bunicuţo,

....

....

....

....

Alina

• Alin s-a accidentat grav şi are nevoie de o intervenţie chirurgicală. Realizaţi o convorbire telefonică între Simona şi Cosmin, colegi de clasă cu Alin.

4. Priviţi imaginile, apoi răspundeţi la întrebări:

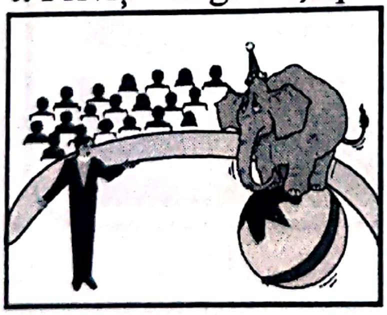
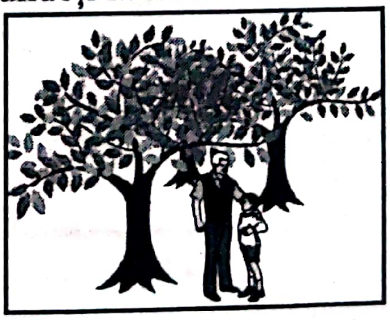

Cine comunică în fiecare ilustraţie?

....

Cu cine comunică fiecare personaj?

....

Ce comunică?

....

Cum comunică, oral sau în scris?

....

Scanned with OKEN Scanner

2. FACTORI PERTURBATORI AI COMUNICĂRII.

ADAPTARE LA PARTICULARITĂȚILE INTERLOCUTORULUI

1. În care dintre situațiile prezentate trebuie să vorbim încet și în care putem vorbi cu glas tare?

a)

b)

c)

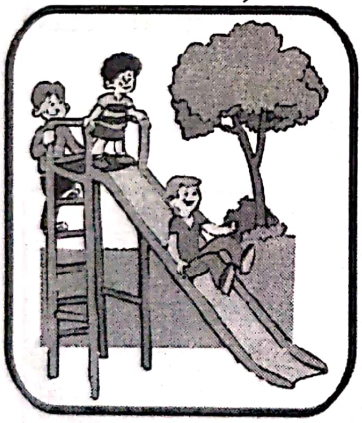

d)

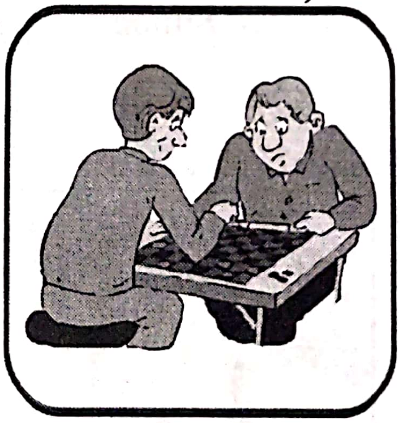

e)

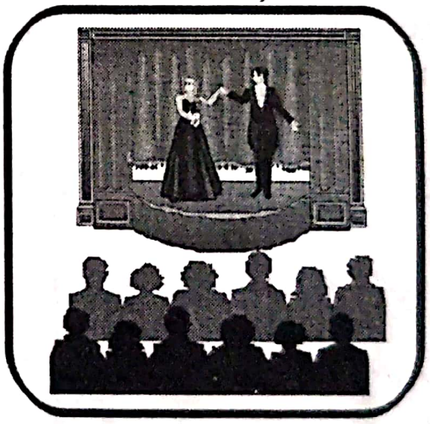

f)

2. În care dintre situațiile date puteți răspunde cu „DA“ și la care puteți răspunde cu „NU“

– Întrerupi partenerul de dialog? ☐
– Când o persoană îți vorbește, ești preocupat de alte activități? ☐
– Folosești un ton ridicat cu persoana cu care vorbești? ☐
– Conversezi cu colegul în timpul spectacolului? ☐

REȚINEȚI! ***„Ascultă cu atenție dacă vrei să fii ascultat.“***

Scanned with OKEN Scanner

3. În care dintre situaţiile date este acordată atenţie partenerului de dialog?

a) „*– Tu eşti Mircea?*
– Da-mpărate!
– Am venit să mi te-nchini.
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini.“

b) „*– Orice gând ai, împărate, şi oricum vei fi sosit*
Cât suntem încă pe pace, eu îţi zic: Bine-ai venit!“

(M. Eminescu – „*Scrisoarea a III-a*“)

c) „*Măi băieţi, staţi c-am să vă citesc o poveste, zise Domnu' Trandafir.*

Şi ne-a citit Harap Alb al lui Ion Creangă. Glasul lui curgea domol şi basmul ne fermeca pe toţi ca un cântec frumos. Povestea mi-a rămas adânc săpată în suflet.“

(M. Sadoveanu – „*Domnu' Trandafir*“)

d) „*– Cutezi să te înfăţişezi înaintea mea fără temenele? a întrebat sultanul.*

– Sunt un domn nou la vremuri noi! Ca om aş putea îngenunchea, ca domn nu am dreptul să umilesc poporul meu, ţara mea, România.“

(D. Almaş – „*Cuza-Vodă şi Sultanul*“)

3. FORMULAREA IDEILOR PRINCIPALE

„*Şi-au mers mult aşa până ce au dat în sfârşit de luminiş. Iedul, bucuros, o ia înainte sărind. Dar în aceeaşi clipă căprioara se opreşte, ca de-o presimţire, adulmecând. În faţa ei, de sub o cetină, ochii lupului străluceau lacomi. Un salt şi iedul ar fi fost sfâşiat. Atunci căprioara dă un zbieret adânc, sfâşietor, cum nu mai scoase încă, şi, dintr-un salt, cade în mijlocul luminişului. Lupul, văzând prada mai mare, uită iedul şi se repede la ea ...*

Prăbuşită în sânge, la pământ, sub colţii fiarei, căprioara rămâne cu capul întors spre iedul ei. Şi numai când acesta, înspăimântat, se topeşte în adâncul pădurii, căprioara simte durerea, iar ochii i se tulbură de apa morţii.“ **(Emil Gârleanu – „*Căprioara*“)**

ACTIVITATE PE GRUPE

- Redaţi pe scurt conţinutul textului de mai sus.
- Căutaţi în dicţionar sensul cuvintelor: *presimţire, adulmecând, luminiş.* Alcătuiţi enunţuri cu acestea.

Scanned with OKEN Scanner

• Ce părere aveţi despre atitudinea căprioarei în faţa pericolului?
• Formulaţi ideile principale din acest fragment.
• Desenaţi câte un tablou pentru fiecare alineat.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

• Să gândim şi să răspundem:
– De ce căprioara avea o grijă deosebită faţă de ied?
– Cum explicaţi indiferenţa iedului pe unde trecea?
– De ce căprioara s-a aruncat, după un zbieret sfâşietor în mijlocul luminişului?
– Cum apreciaţi jertfa căprioarei pentru salvarea iedului?

• Explicaţi cuvintele şi formulaţi enunţuri cu acestea: *se topeşte în adâncul pădurii, ochii i se tulbură de apa morţii.*

• Citiţi cu atenţie!
a) *„Dragii mamei copilaşi! Eu mă duc în pădure ca să mai aduc de-a mâncării. Dar voi, încuieţi uşa după mine, ascultaţi unul de altul şi să nu cumva să dechideţi până ce nu-ţi auzi galsul meu.“*
b) *„... Ei mititeii, s-au dus către domnul, şi datoria ne face să le căutăm de suflet. De aceea am făcut şi eu un praznic, după puterea mea, şi am găsit de cuviinţă să te poftesc şi pe dumneata, cumătre; ca să mă mai mângâi ...“*
c) *„Şi cum ospăta el, buf! cade fără sine în groapa cu jăratic, căci scăuieşul de ceară s-a topit leasa de pe groapă nu era bine sprijinită, nici mai bine, nici mai rău, ca pentru cumătru.“*

(Ion Creangă – „*Capra cu trei iezi*“)

• Scrieţi ideea principală corespunzătoare fiecărui alineat.

....

....

....

• Ordonaţi următoarele idei principale:
➢ Lupul îl urmăreşte de multă vreme, pe coastele abrupte ale munţilor.
➢ Povârnişul munţilor aminteşte de întâmplarea nefericită.
➢ Lupul îi ceru puiului de căprioară să-l însoţească prin desişul pădurii.
➢ Puiul de căprioară se despărţise de mult timp de mama lui.
➢ Într-un luminiş lupul mănâncă cu lăcomie puiul de căprioară.

Scanned with OKEN Scanner

4. POVESTIREA ORALĂ A UNUI FRAGMENT DINTR-UN TEXT NARATIV (actualizare)

Citiţi cu atenţie!

„Învăţătorul Basil Drăgoşescu a intrat în clasă, aşteptat cu nerăbdare de elevi.

– Vom face mai întâi lecţia de română, după aceea vă voi împărţi roadele compunerilor pe care mi le-aţi dat ieri. Vă voi controla acum ca de obicei, tema zilei.

Şi învăţătorul trecu printre bănci, făcând observaţiile corespunzătoare. În faţa elevului Caragiale se opri, atras de claritatea formei de exprimare a acestuia.

– Ascultă, Caragiale, lămureşte-ne de ce ai scris aceeaşi idee în mai multe forme?

– Vedeţi, răspunde Caragiale – eu mă silesc să strâng în cât mai puţine cuvinte gândurile mele.

– Va să zică încerci să exprimi aceeaşi idee într-o formă mai scurtă?

– Da! Şi o să scriu până socotesc că-i bine.

Aşa am făcut şi acum. Prima formă era aşa:

„Cel care învaţă bine are şi multe bucurii". Pe urmă am început să scurtez până am ajuns la: „Cine învaţă se bucură".

(Virgil Stoenescu – *„Sârguinţa lui Iancu"*)

1. Completaţi enunţurile:

În acest text scriitorul povesteşte ....

....

Învăţătorul a întârziat în dreptul elevului Caragiale deoarece ....

....

Învăţătorul a apreciat în compunerea elevului Caragiale ....

....

2. Explicaţi înţelesul cuvintelor: *„Cine învaţă se bucură."*

....

3. Povestiţi oral fragmentul de mai sus.

4. Redaţi într-o formă mai scurtă, dar clară, următorul enunţ:

„Înainte de a ne spune părerea asupra unui lucru trebuie să ne gândim bine şi apoi să vorbim."

....

Scanned with OKEN Scanner

5. Povestiţi conţinutul textului de mai jos:

„Domnitorul Alexandru Ioan Cuza îi preţuia pe oameni, nu după ceea ce erau: boieri, târgoveţi sau ţărani, ci după omenia lor. Aşa stând lucrurile, se îmbrăca adesea în haine simple şi pleca prin ţară.

Într-o zi ajunse în Târgul Vasluiului. Era îmbrăcat într-o pelerină de negustor, dar pe dedesubt îşi pusese hainele domneşti. Şi iată ce văzu: un negustor rotofei se răstea la un ţăran, pasămite pentru că acesta ar fi cutezat să-i spună că l-a înşelat. Şi-l îmbrâncea, şi-l lovea pe bietul om ghemuit în genunchi.

Cuza merse până la locul cu pricina şi-i zise negustorului cu voce domoală:

– Cu ce a greşit omul acesta? De ce-l loveşti?

– Pentru că aşa vreau eu!

La auzul acestor cuvinte, Cuza îşi scoase pelerina şi apăru în hainele cele domneşti. negustorul dându-şi seama cine îi vorbise, tremurând din toate încheieturile, dând să cadă în genunchi la picioarele lui Cuza, dar acesta îl opri.

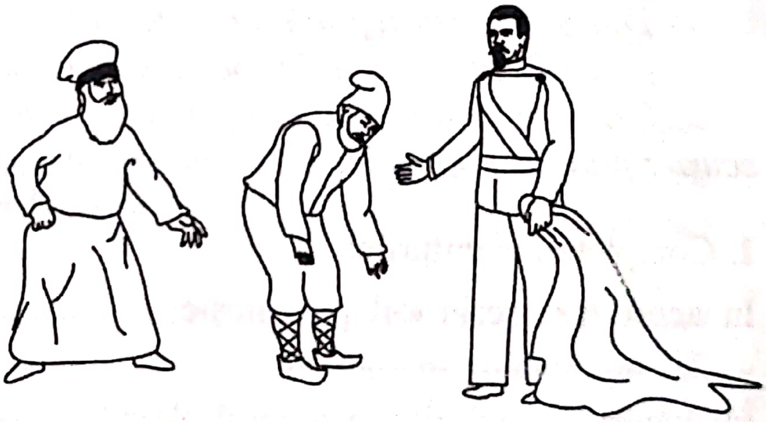

– Nu mie să-mi ceri iertare, negustorule, ci acestui om pe care l-ai umilit. El este un ţăran care împreună cu fraţii săi muncesc cinstit din zori şi până-n noapte. Şi li se cuvine respect!

– Cum să îngenunchez în faţa ţăranului? se îngrozi boierul.

– Se cuvine să ne respectăm unii pe alţii, pentru cinste şi omenie. Aşa vom merge spre propăşire.“ **(Petru Demetru Popescu – *„După cinste şi omenie“*)**

5. POVESTIREA UNOR TEXTE CITITE SAU MESAJE AUDIATE

Citiţi cu atenţie:

„Wendy le citea adesea frăţiorilor ei despre aventurile lui Peter Pan, aşa că nu se miră prea mult când, într-o seară, spiriduşul verde apăru lângă patul ei. Peter Pan îi convinse pe ea şi pe frăţiorii ei, să pornească împreună în zbor spre Lumea-Viselor.

Scanned with OKEN Scanner

Numai că, în timpul călătoriei, au fost văzuți de căpitanul piraților, numit Cârlig, dușmanul de moarte a lui Peter Pan. Cârlig aflat pe corabia piraților, începu să tragă cu tunul asupra lor.

Wendy și frățiorii ei se adăpostiseră pe o insulă. Aici, însă, au fost prinși de indieni și ținuți prizonieri alături de Băieții Rătăciți, prietenii lui Peter Pan.

Ca să obțină eliberarea prietenilor lui, Peter Pan o salvă pe prințesa Lili, fiica marii căpetenii a indienilor, care era prizoniera căpitanului Cârlig.

Între timp, Wendy și frățiorii ei se duseră să locuiască împreună cu Băieții Rătăciți în casa secretă a lui Peter Pan. Căpitanul Cârlig le descoperi ascunzătoarea.

Ca să se răzbune pe Peter Pan, Cârlig o răpi pe Wendy și o duse pe corabia lui. Voia s-o arunce în mare. Dar Peter Pan și prietenii lui au eliberat-o, iar căpitanul Cârlig împreună cu banda lui au sfârșit mâncați de rechini.

Corabia piraților își luă zborul și Peter Pan îi duse pe cei trei copii la părinții lor. După ce își luă rămas bun, plecă în căutarea unei noi aventuri."

(J. M. Barrie – „*Peter Pan*")

ACTIVITATE PE GRUPE

- Răspundeți la întrebările următoare, apoi povestiți textul.
  - ➢ Care sunt personajele ce participă la întâmplare?
  - ➢ Unde s-a hotărât să plece Peter Pan împreună cu Wendy și frățiorii ei?
  - ➢ De cine au fost văzuți cei patru călători?
  - ➢ Unde s-au adăpostit Wendy și frații ei?
  - ➢ Pe cine salvează Peter Pan?
  - ➢ Ce s-a întâmplat cu Wendy?
  - ➢ Cum s-a sfârșit întâmplarea?
- Găsiți un alt sfârșit întâmplării!
- Precizați numărul de fragmente ale textului.

Scanned with OKEN Scanner

- Scrieţi ideea care redă conţinutul fiecărui fragment.
- Transformaţi oral dialogul în povestire, ca în modelul prezentat.

„– *Măsoară-mi drept, zise „ţăranul". Cu aceeaşi oca!*"

(Dumitru Almaş – „*Ocaua lui Cuza*")

„*Ţăranul*" cere negustorului să-i măsoare corect folosind aceeaşi oca.

a) „– *Ei negustorule, mai zici şi-acum că nu te-am prins cu ocaua mică?*
– *Nu mai zic... Iertare, Măria Ta!*" **(Dumitru Almaş – „*Ocaua lui Cuza*")**

b) „*Uite, coniţă, Ionel nu se astâmpără!*
– *Ionel, vino la mama!*" **(Ion Luca Caragiale – „*Vizită*")**

c) „*Căţelul porni înainte, adulmecând prin iarbă. Copiliţa <u>băgă de seamă</u> că de-o parte şi de alta a <u>cărării</u> florile îşi plecaseră capetele şi dormeau, într-un colţ de umbră îi apăru o luminiţă.*

– Acolo trebuie să fie o căsuţă pentru noi, murmură duduia Lizuca.

Apropiindu-se de lumina licuriciului, cunoscu că se află lângă o scorbură de răchită bătrână. Pletele lungi ale ramurilor cădeau către ea şi se clătinau <u>alene</u>.

– Asta-i o casă foarte bună, mormăi Patrocle.

Atunci Lizuca îşi ceru voie de la răchită:

– Mătuşă răchită, şopti ea <u>cu sfială</u>, ne dai voie să intrăm în casă la mata?

Răchita o mângâie şi-i dădu drumul în scorbură.

– Aicea-i foarte bine, Patrocle, grăi fetiţa cuibărindu-se."

(Mihail Sadoveanu – „*Dumbrava minunată*")

- Formulaţi răspunsuri la următoarele întrebări:
  - ➢ Ce observă Lizuca de-o parte şi de alta a cărării?
  - ➢ Ce anunţă luminiţa văzută într-un colţ de umbră?
  - ➢ Cum au reuşit să intre în căsuţă?
  - ➢ Cum s-au simţit în noua locuinţă?

ACTIVITATE PE GRUPE

- Povestiţi în scris fragmentul de mai sus, folosindu-vă de răspunsurile la întrebări.

Scanned with OKEN Scanner

- Înlocuiţi cuvintele subliniate cu alte cuvinte cu sens apropiat.
- Aranjaţi în ordine cuvintele şi veţi descoperi un enunţ despre un anotimp îndrăgit de copii: *groasă, şi, cu, ninge, zăpada, se, mari, aşterne, fulgi, veşmânt, ca, un, cald.*

6. INTONAREA PROPOZIŢIILOR ENUNŢIATIVE (propriu-zise şi exclamative) ŞI INTEROGATIVE

Citiţi cu atenţie textul:

„– *Bine v-am găsit, bădiţă!*

– *Bine-ai venit, frate Dănilă! Da' mult ai zăbovit la târg!*

– *Apoi dă, bădiţă; m-am pornit cu graba şi m-am întâlnit cu zăbava.*

– *Ei, ce veste ne mai aduci de la târg?*

– *Ia, nu prea bună! Bieţii boişorii mei s-au dus ca pe gura lupului.*

– *Vro dihanie a dat peste dânşii, ori ţi i-a furat cineva?*

– *Ba! I-am dat eu singur cu mâna mea, bădiţă.*"

(Ion Creangă – *„Dănilă Prepeleac"*)

ACTIVITATE PE GRUPE

1. Spuneţi care dintre propoziţii sunt:

a) enunţiative propriu-zise:

....

....

....

b) enunţiative exclamative:

....

....

....

c) interogative:

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

2. Puneţi semnele de punctuaţie omise!
- ➢ Unde ar putea să fi dispărut de atâta timp ☐
- ➢ Andrei îl întreabă pe Cosmin de unde a cumpărat tabloul ☐
- ➢ Bunicuţo bunicuţă să nu cazi ☐

3. Citiţi cu atenţie! Puneţi semnele de punctuaţie corespunzătoare.

„– *De vânzare-ţi e găinuşa ceea... măi băiete* ☐

– *De vânzare* ☐ *moşule* ☐

– *Şi cât cei pe dânsa* ☐

– *Cât crezi şi dumneata că face* ☐

– *Ia ad-o-ncoace la moşul* ☐ *s-o drămăluiască* ☐"

(Ion Creangă – „*Amintiri din copilărie*")

4. Continuaţi, pentru a obţine propoziţii interogative!

a) Cu cine ....?

b) Care ....?

c) Unde ....?

d) De ce ....?

5. Transformaţi dialogul următor într-o scurtă povestire!

– Mamă, gata cu temele, acum îmi dai voie să merg la joacă? o întrebă Dragoş serios.

– Cum, aşa repede, ţi-ai scris temele?

– Toate temele le-am terminat!

– Dragoş, ridică mama glasul, nu minţi!

– Nu te mint, vino să vezi!

Mama se convinse că Dragoş nu minte şi îl lăsă la joacă.

7. CONSTITUIREA DE DIALOGURI ÎN SITUAŢII CONCRETE SAU IMAGINARE

1. Ordonaţi replicile pentru a obţine un dialog:

☐ – *Şi, cu ochii pironiţi la drobul de sare, începură amândouă a boci de clocotea casa.*

☐ – *Cum aşa?*

☐ – *Mamă, mamă! Copilul meu are să moară!*

☐ – *Ce ai, draga mamei? Ce este?*

☐ – *Iată cum. Vezi tu drobul de sare de pe horn?*

☐ – *Vai de mine şi de mine! Ce ne facem, fata mea?*
☐ – *Îl văd. Şi?!*
☐ – *Dacă se suie acolo mâţa, are să-l trântească drept în capul copilului!*

(Ion Creangă – „*Prostia omenească*")

ACTIVITATE PE GRUPE

- Citiţi pe roluri:
- Transformaţi dialogul în povestire.
- Concepeţi un dialog în care să prezentaţi o întâmplare asemănătoare.
- Continuaţi dialogul:

Pe când mama îmi explica de ce trebuie să respect regulile de igienă, auzim din camera alăturată vocea răguşită a fratelui meu:

– Uite, mamă, Nicu nu se astâmpără!

....

....

....

....

- Realizaţi un dialog între:

a) medicul veterinar şi crescătorul de păsări;
b) doi colegi participanţi la concursul de schi organizat la Predeal;
c) învăţător şi elev;
d) bibliotecară şi cititor.

ACTIVITATE PE PERECHI

- Interpretaţi în faţa clasei rolurile personajelor din „*Capra cu trei iezi*" de Ion Creangă.
- Continuaţi replicile dialogului de mai jos:

– Bună ziua, copii!
– Bună ziua!
– Sunteţi interesaţi să vizionaţi spectacolul „*Năzdrăvăniile lui Păcală*"?

....

....

....

- Scrieţi care afirmaţii sunt adevărate (A) şi care sunt false (F).

  Comunicarea dintre două sau mai multe persoane este un dialog. ☐

  Ideile principale ale unui text se pot formula ca enunţuri, ca titluri sau ca întrebări. ☐

  Părţile unei compuneri sunt: introducere, cuprins şi încheiere. ☐

  Se scrie „sau“ când se poate înlocui cu cuvântul „ori“. ☐

- Puneţi în locul punctelor cuvinte potrivite, completând replicile personajelor:

  „Auzit-aţi .... eu?

  – Da, ... ziseră iezii.

  – Pot să am .... în voi?

  – Să n-ai nici o ...., mămică, apucară cu gura înainte .... Noi suntem odată băieţi, şi ce-am vorbit odată ....

  – Dacă-i aşa, apoi veniţi să .... mama!

  .... să vă apere de cele rele, şi mai rămâneţi ....!

  – Mergi sănătoasă, ..., zise cel mic, cu lacrimi în ochi.“

(Ion Creangă – „*Capra cu trei iezi*“)

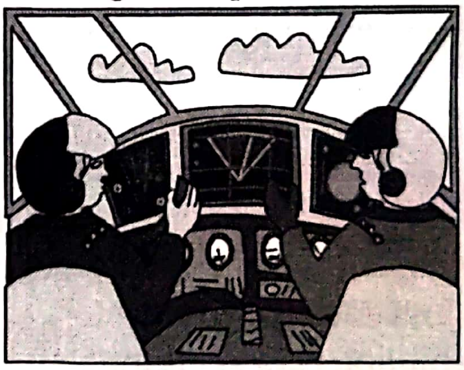

- Realizaţi un dialog între un aviator şi un pasager.

- Poţi mai mult! Confecţionaţi din diverse materiale o păpuşă care să reprezinte un personaj dintr-o poveste. Imaginaţi-vă un dialog cu acest personaj.

8. ELEMENTE DE COMUNICARE NONVERBALĂ

1. Exprimaţi prin mimică şi gesturi următoarele mesaje:

- ➢ Fata moşului ajunsese la cuptor şi începu să-l cureţe.
- ➢ Intrăm în clasă şi ne pregătim pentru începerea orei.
- ➢ Mă doare foarte tare o măsea.
- ➢ Despărţirea de bunica.
- ➢ Începe dansul.

JOC DE ROL: Încercaţi să comunicaţi prin gesturi.

a) Te afli în magazinul de îmbrăcăminte şi probezi o haină.

b) Pregăteşti cele necesare pentru servirea mese.

c) Vâsleşti cu barca pe lacul Herăstrău.

Scanned with OKEN Scanner

2. Priviți imaginile:

- Alcătuiți un text având ca suport imaginile.

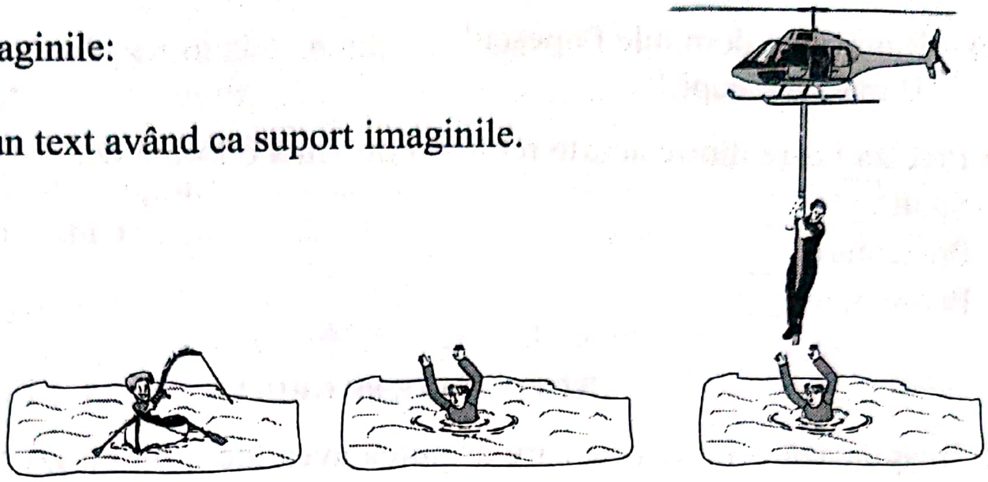

3. Cui se potrivesc formulele de adresare?
a) – Sărut mâna! Vă rog să-mi explicați exercițiul! ....
b) – Salut! Vii la antrenamentul de tenis? ....
c) – Bună ziua! Cu ce vă putem servi? ....

- Ce mesaje pot transmite imaginile?

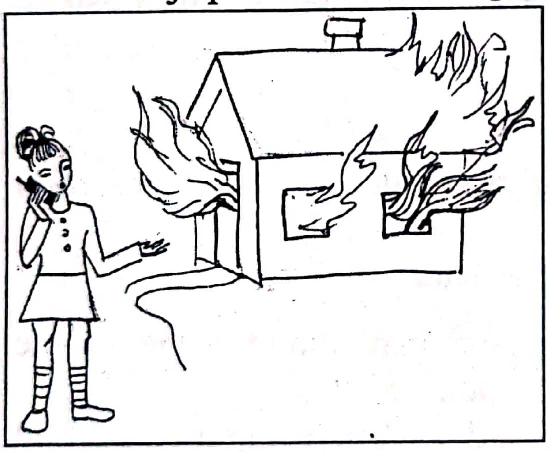

a)

b)

9. UTILIZAREA FORMULELOR DE SALUT, DE PREZENTARE, DE PERMISIUNE

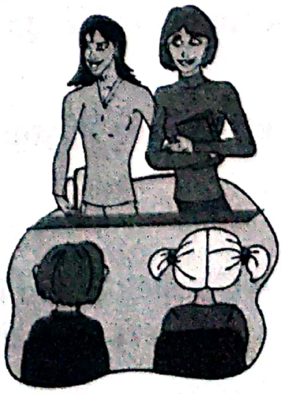

1. Citiți cu atenție!
a) – Bună ziua, copii! Aceasta este noua voastră învățătoare!
– Numele meu este Amalia Săvulescu. Vom lucra împreună timp de 4 ani!
b) – Domnule Dumitrescu, ne permiteți să ne jucăm în curte cu Adrian?
– Cu plăcere, copii!

Scanned with OKEN Scanner

c) – Bună ziua, domnule Popescu!
– Bună ziua, copii!

• Precizați care dintre aceste replici reprezintă o formă de:
– Salut ☐
– Prezentare ☐
– Permisiune ☐

ACTIVITATE PE GRUPE

2. Imaginează-ți un dialog care ar putea avea loc între un grup de elevi şi un oaspete ce le vizitează şcoala.

3. Notați cu S – formula de salut, P – formula de prezentare, p – formula de permisiune; s – formula de solicitare.

– Bună ziua, împărate Verde!
– Bună să-ți fie inima, călătorule!
– Eu sunt Pintea cel Viteaz. Mă duc peste mări şi țări să aflu Castelul Făcătorului de minuni.
Ai putea să mă găzduieşti pentru o noapte?
– Eşti bine primit în palatele mele!
– Te rog, dacă vei putea să-mi primeşti şi calul să se odihnească la curtea ta!
– Pofteşte cu dragă inimă. Să ai odihnă plăcută!

• Pentru următoarele situații de comunicare, care dintre formulele de salut, adresare, permisiune şi solicitare se potrivesc?

a) Cu ocazia zilei de naştere a colegului, aş dori să transmiteți prin postul de radio „Contact" melodia „*Zori de zi*" în interpretarea grupului AMADEUS. ....

b) Am dori, ca după ore, să ne dați voie, doamna învățătoare, să organizăm concursul de poezii, cu clasele a IV-a, în sala noastră de cursuri. ....

c) Aş vrea să ştiu şi eu povestea acestei frunzulițe ....

ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINȚELE

• Citeşte cu atenție! Explică expresiile apoi formulează enunțuri cu acestea.
➢ a face noapte albă; ....

- a strânge bani pentru zile negre; ....
- a fi negru în cerul gurii; ....
- a vedea cai verzi pe pereți; ....
- a face alb din negru; ....
- e albastră situația. ....

• Alege răspunsul corect!

- În enunțul „<u>I-a prins bine</u> sfatul." grupul de cuvinte subliniat are înțelesul: A) i-a plăcut; B) i-a trimis; C) i-a dat; D) i-a folosit; E) alt răspuns.

- Alege cuvântul corespunzător schemei:
  C V V C V – (V – vocală; C – consoană)

A) vreme; B) vorbă; C) soare; D) foaie; E) glumă.

10. FORMULAREA DE ÎNTREBĂRI SAU A UNOR RĂSPUNSURI

1. Priviți imaginile!

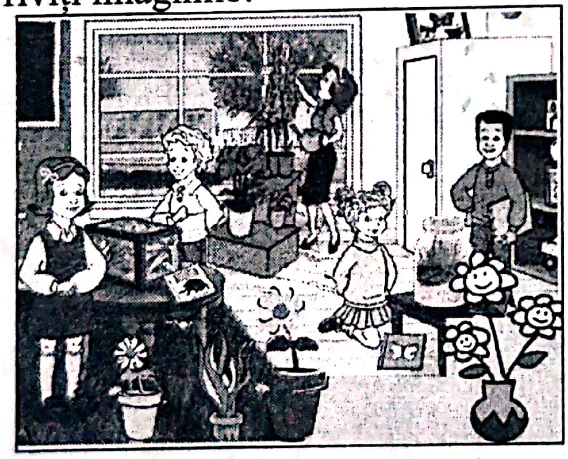

Formulați întrebări privind preocupările copiilor ajutându-vă de ilustrațiile de mai sus.

JOC DE ROL: Ordonați următoarele cuvinte după preferința și sinceritatea fiecăruia dintre voi.

I. activități gospodărești, lectura, calculatorul.

a) ....; **b)** ....; **c)** ....

II. jocul, efectuarea temelor, televizorul.

a) ....; **b)** ....; **c)** ....

III. să spui adevărul, să scapi dintr-o încurcătură spunând minciuni, să tăinuieşti minciuna.

a) ....; **b)** ....; **c)** ....

IV. să intrerupi partenerul de dialog, să-ţi spui părerea, să acorzi atenţie partenerului de dialog.

a) ....; **b)** ....; **c)** ....

Notă: *Unde consideraţi că nu e cazul, nu completaţi.*

2. Formulaţi patru întrebări despre preocupările şcolarului.

a) ....; **b)** ....;

c) ....; **d)** ....

3. Priviţi imaginile:

a)

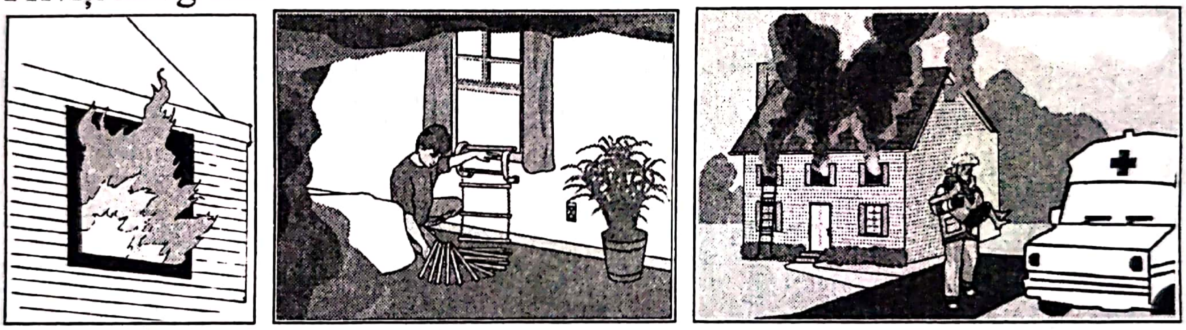

b)

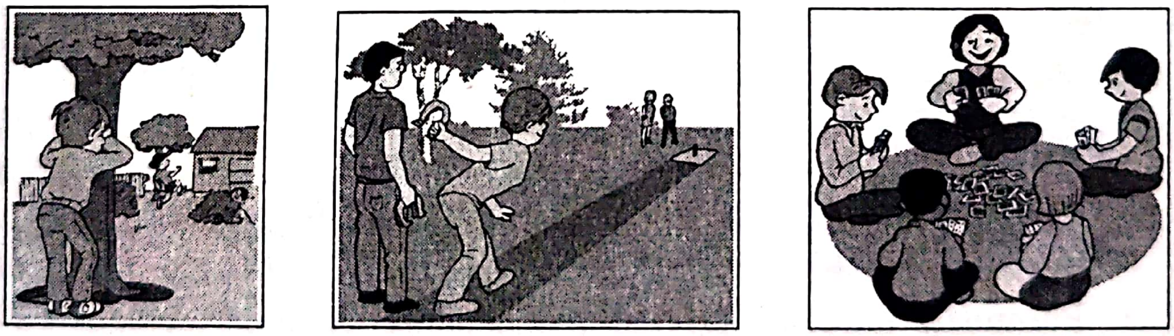

Formulaţi întrebări având ca suport imaginile de mai sus.

Activitate pe grupe

- Formulaţi posibile întrebări pentru a obţine de la un coleg informaţii despre:

a) refuzul de a participa la activităţi extraşcolare;
b) folosirea timpului pentru lecţii şi joacă;
c) atitudinea greşită faţă de ocrotirea fiinţelor mici.

Scanned with OKEN Scanner

JOC DE ROL: Imaginați-vă că sunteți:
a) un medic chirurg care povestește despre intervențiile deosebite în salvarea vieților omenești;
b) un aviator care a zburat mulți ani cu avionul;
c) un scafandru care a cercetat mări și oceane.

➢ Formulați întrebări adresate acestor personaje.

4. Priviți imaginile:

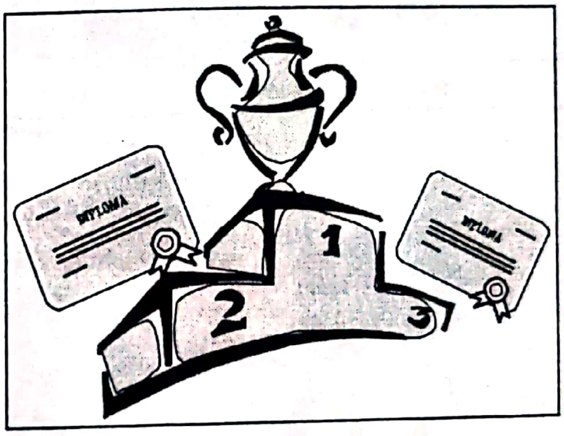

Formulați răspunsuri la întrebările:

➢ Unde se află copiii?

....

➢ Ce activitate desfășoară?

....

➢ Cum au fost răsplătiți?

....

ACTIVITATE PE GRUPE

- Construiți enunțuri folosind la începutul propozițiilor cuvintele: *unde?, când?, de ce?, încotro?, până când?, până unde?*

- Formulați întrebări pentru răspunsurile date:

➢ A plecat din oraș echipa de medici specialiști care au efectuat operații din cele mai complicate.

➢ Din cauza vremii nefavorabile n-am prins trenul spre Paris.

➢ Bunica se simte mai bine după tratamentul prescris de medicul geriatru.

Scanned with OKEN Scanner

11. POVESTIREA UNOR FAPTE ŞI ÎNTÂMPLĂRI DUPĂ UN SUPORT VIZUAL

1. Priviţi imaginile!

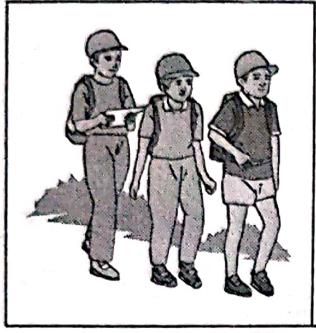

a)

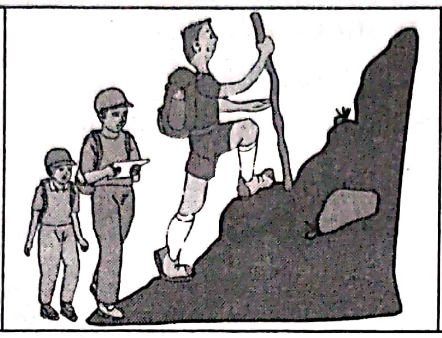

b)

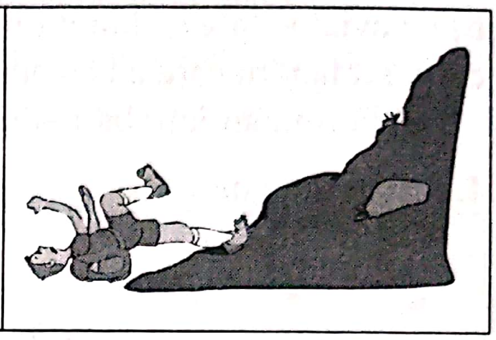

c)

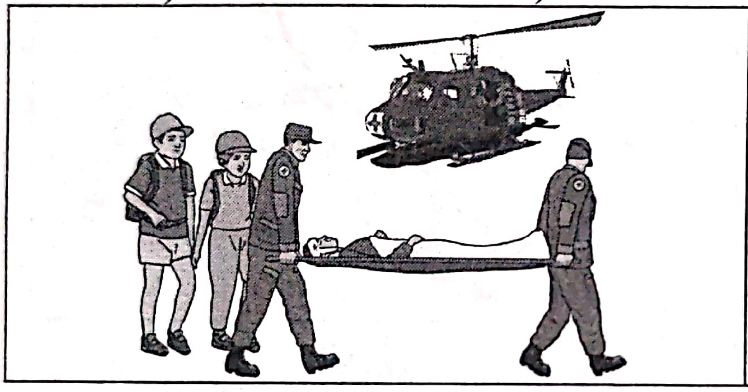

d)

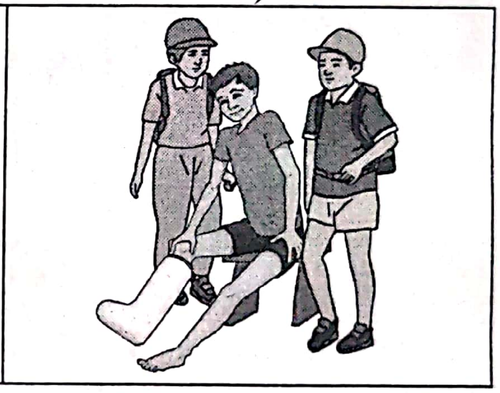

e)

Povestiţi după imaginile de mai sus.

2. Povestiţi după planul de idei:

– Alexandru e ţinut la pat de o boală grea.
– O operaţie îi va putea salva viaţa.
– Prietenii şi oamenii de bine sar în ajutor.
– Alexandru şi-a recăpătat sănătatea.
– După o perioadă lungă de timp e iarăşi printre colegi.

• Exersaţi şi voi!

➢ Ce întrebări aţi putea adresa unei persoane care admiră un tablou?

....

....

➢ Ce argumente aţi prezenta dacă trebuie să motivaţi de ce vă place să vă jucaţi cu păpuşile?

....

....

Scanned with OKEN Scanner

➢Ce întrebări i-aţi pune doamnei învăţătoare în legătură cu profesia de dascăl?

....

....

Priviţi imaginea:

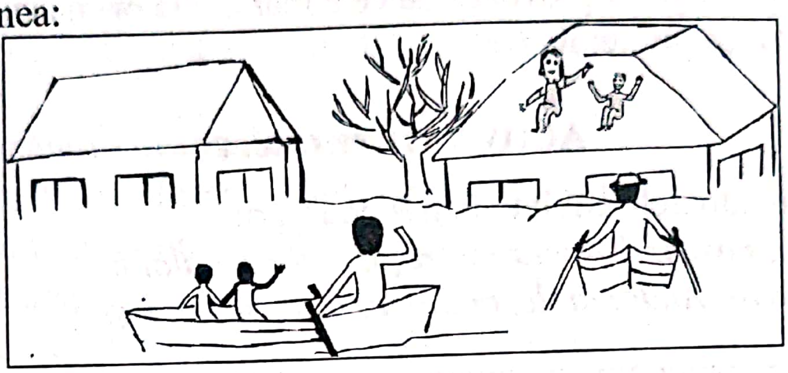

- Povestiţi după planul de idei:
  - ➢Barajul de acumulare de la Poeni, a cedat.
  - ➢Apa a inundat satul.
  - ➢Fratele lui Adrian, împreună cu bunica se află în pericol.
  - ➢Adrian, împreună cu nea Grigore, pleacă cu barca în satul inundat.
  - ➢Bunica şi Cosmin sunt salvaţi de pe acoperişul casei.

ACTIVITATE PE GRUPE

- Înlocuiţi expresiile date cu câte un singur cuvânt:

➢ a da de bucluc ....

➢ a lua examenul ....

➢ a bate din palme ....

➢ mi-am aprins paie-n cap ....

➢ am şparlit-o de-acasă ....

- Completaţi rebusul.

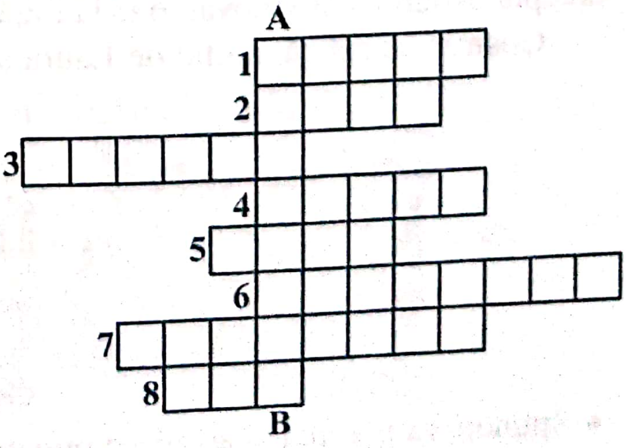

Pe verticala A – B: În caz că suntem accidentaţi solicităm urgent ....

1. Venim în ajutor pentru a .... vieţi omeneşti.

2. Au loc inundaţii datorită creşterii nivelului ....

3. Cei răniţi sunt transportaţi de urgenţă la ....

Scanned with OKEN Scanner

4. Accidentele pun în pericol .... oamenilor.
5. Exploziile se produc şi datorită acumulărilor de ....
6. Elevii trebuie să .... regulile de prevenire a accidentelor de orice fel.
7. Focul nesupravegheat provoacă de cele mai multe ori incendii.
8. Paza bună trece primejdia rea.

ACTIVITATE PE GRUPE

• Ordonaţi următoarele cuvinte în trei enunţuri:
se, sculară, zi, noştri, dis-de-dimineaţă, a doua, călătorii.
înainte, călduros, Andreea, le, mulţumi, prietenilor, ieşi, şi.

....

....

....

• Lectura „*La Medeleni*" este scrisă de:
1. Mihail Sadoveanu ; **2.** Ionel Teodoreanu ; **3.** Ion Creangă

12. EXPRIMAREA ACORDULUI SAU A DEZACORDULUI ÎN LEGĂTURĂ CU UN FAPT SAU CU ATITUDINEA UNEI PERSOANE

• Citiţi cu atenţie:
Orele s-au terminat.

Mai mulţi colegi se întorc spre casă, trecând prin parc. Deodată Andrei se îndreaptă către Cosmin şi-l împinge pe trotuar. Cosmin îşi fracturează mâna dreaptă. Andrei, cel vinovat, o ia la fugă împreună cu alţi colegi.

Cosmin se ridică, ajutat de Laura şi se îndreaptă spre punctul sanitar.

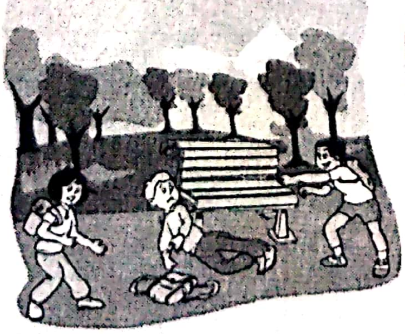

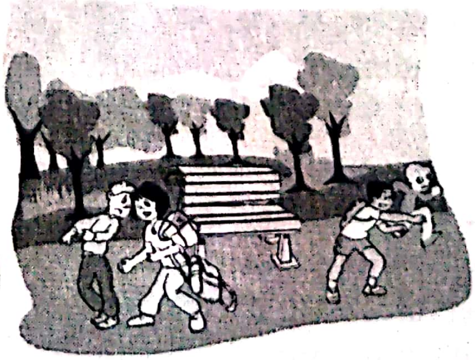

• Spuneţi-vă părerea şi ascultaţi punctul de vedere al celorlalţi colegi.
• Justificaţi părerile exprimate.

ACTIVITATE PE GRUPE

• Colegii din faţa noastră. Discutăm şi comentăm comportarea unora dintre noi într-un mod civilizat.

Mioara, în ultima perioadă, s-a certat aproape cu toţi colegii. Refuză ajutorul lor. Părinţii sunt minţiţi. Ea promite îndreptare grabnică, dar... fără rezultate.

• Spuneţi-vă părerea despre Mioara!
• Spuneţi care dintre afirmaţii sunt adevărate şi care sunt false!

- ➢ Comunicăm în termeni politicoşi ☐
- ➢ Nu acord atenţie partenerului de dialog ☐
- ➢ Întrerup dacă e cazul pe cel care vorbeşte ☐
- ➢ Nu e cazul să-mi cer permisiunea atunci când vreau să mă joc pe calculator ☐
- ➢ E necesar să-mi cer scuze atunci când jignim pe cineva ☐

• Alcătuiţi o scurtă compunere despre un coleg de al vostru folosind formele: la fel ca, mai puţin, mai mult, tot timpul, rareori, deseori.

B. COMUNICAREA SCRISĂ

13. ORGANIZAREA TEXTULUI SCRIS. PĂRŢILE UNEI COMPUNERI. PLANUL INIŢIAL AL COMPUNERII

1. Completaţi propoziţiile cu afirmaţii corecte:
Titlul se scrie întotdeauna cu literă ....
Fiecare idee nouă se începe cu ....
Numele autorului se scrie între titlu şi ....
Părţile unei compuneri sunt: ....

2. SFATURI SIMPLE ÎNAINTE DE A ÎNCEPE O COMPUNERE:

- ➢ formulaţi propoziţii scurte, simple, clare;
- ➢ evitaţi repetările, dezordinea, plictiseala;
- ➢ nu uitaţi părţile compunerii: introducerea, cuprinsul, încheierea;
- ➢ folosiţi termeni corecţi, precişi, expresivi;
- ➢ verificaţi din punct de vedere ortografic ceea ce aţi scris;
- ➢ nu uitaţi titlul;
- ➢ după titlu nu se pune punct;
- ➢ folosiţi alineatul.

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE PE GRUPE

3. Pornind de la următorul plan, încercaţi să redactaţi o compunere:
a) Copiii pleacă spre bunica.
b) Ei se abat din drum.
c) Au loc întâmplări neprevăzute.
d) Ei au tras învăţăminte din aceste întâmplări.

4. Pornind de la titlul „*Întâlnire cu un personaj din basm*", alcătuiţi un plan, asemănător cu cel de mai sus, apoi redactaţi o compunere.

5. Citiţi textul, apoi discutaţi-l cu dascălul vostru:

SCRISOAREA UNUI PĂRINTE CĂTRE FIUL SĂU „ACUM EU SUNT COPILUL"

În ziua când voi îmbătrâni şi nu voi mai fi acelaşi ce sunt azi, înarmează-te fiule cu răbdare şi caută să mă înţelegi.

Dacă mă voi repeta în fraze pe care tu le cunoşti pe dinafară, nu mă întreba; când erai mic, înainte de culcare, eram nevoit să-ţi povestesc de mii de ori aceleaşi poveşti, până când adormeai.

Când vom fi împreună şi, neintenţionat, mă voi murdări, nu mă fă de ruşine, căci nu mai am îndemânarea şi reacţiile din tinereţe; gândeşte-te de câte ori, când erai mititel, te schimbam, cu toată răbdarea şi blândeţea şi te ajutam la îmbrăcat şi încălţat.

Dacă voi încerca să merg şi picioarele nu mă vor duce, căci sunt obosite şi bătrâne, întinde-mi mâna să mă sprijin, aşa cum făceam eu când ai început primii paşi, cu piciorușele tale mici şi nesigure.

De mă vei vedea că nu înţeleg probleme ale tehnologiei moderne, te rog să-mi explici cu bunăvoinţă; aminteşte-ţi că eu te-am învăţat o grămadă de lucruri, care pe vremea aceea erau noi pentru tine şi te uimeau.

Să nu-ţi fie ruşine să ieşi cu mine la plimbare, să ai răbdare; adu-ţi aminte în câte locuri te-am dus ca să cunoşti lumea.

Educaţia ce ai primit-o, pentru a învăţa să te descurci în viaţă e rezultatul perseverenţei mele, a eforturilor şi a dragostei ce ţi-am purtat-o.

6. Pornind de la textul de mai sus alcătuiţi planul unei compuneri cu titlul „*Sărut-mâna, bunico!*". Redactaţi compunerea.

Activitate în perechi

1. Completaţi rebusul.

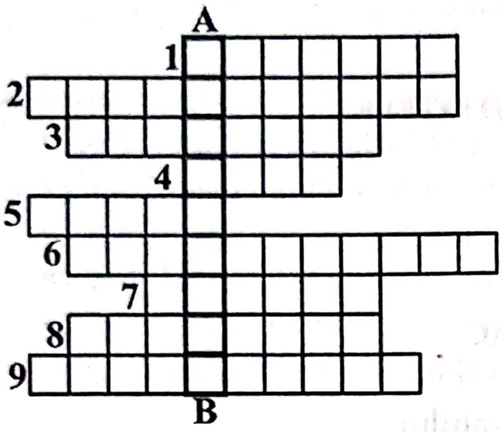

Vertical A–B: Textul scris din imaginaţie, pe o temă propusă se numeşte ....

1) În .... prezentăm faptele în ordinea în care s-au petrecut.

2) .... prezintă locul, timpul şi personajele care participă la întâmplare.

3) .... enunţuri corecte în exprimarea scrisă.

4) Realizăm o compunere după un .... de idei.

5) Fiecare compunere are un ....

6) În redactarea compunerii avem în vedere plasarea corectă a ....

7) Aşezăm corect .... în pagină.

8) Îmbogăţim conţinutul enunţurilor cu .... frumoase.

9) .... prezintă felul în care se sfârşeşte întâmplarea.

2. Citiţi textul:

a) *„Sufla un vânt molatic şi călduţ. <u>Gheţurile se desfăceau lăsând la ţărm fâşii de apă adâncă şi verde</u>. Sosiră cele dintâi rândunele polare, cei dintâi pescăruşi argintii şi verzi; <u>sosiră şi acele păsări rare între toate</u>, care se numesc pescăruşii lui Ros, au spatele albastru, pântecele trandafiriu şi un guler negru catifelat în jurul gâtului.“*

(Cezar Petrescu – „*Fram, ursul polar*“)

➢ Identificaţi substantivele însoţite de adjective din text.

....

➢ Găsiţi trei substantive comune la numărul plural.

....

➢ Explicaţi cuvintele subliniate în text.

....

....

Scanned with OKEN Scanner

14. ORTOGRAFIA ŞI PUNCTUAŢIA

SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR
VA / V-A

ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINŢELE

➢ Încercuieşte forma corectă:
- Cine *va / v-a* arătat drumul?
- Andrei *va / v-a* cânta la pian.
- Ghidul vă *va / v-a* conduce prin muzeu.
- Alina *va / v-a* adus un cadou.
- Voinicul se *va / v-a* arăta în faţa împăratului.
- *Va / V-a* fost dor de noi?
- Cine *va / v-a* ajutat la câmp?

ACTIVITATE ÎN PERECHI

➢ Completaţi spaţiile libere cu cuvintele *va / v-a.*

– Serbarea se ...... desfăşura într-o duminică. Ana ..... spune cuvântul de deschidere. Cine ...... fi învitat?

– Nu ..... fost dor de ţara noastră?

– Ce surpriză ...... făcut Andreea!

– ...... ieşit un sfânt din gură!

➢ Construiţi enunţuri în care să foloseşti cuvintele <u>*va*</u> / <u>*v-a*</u>

....

....

....

....

....

....

➢ Alcătuiţi câte două enunţuri cu ajutorul fiecăruia dintre cuvintele „*va*“ şi „*v-a*“.

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR
N-AI / NAI
ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINŢELE

➢ Încercuieşte forma corectă:
- De ce *nai / n-ai* venit la şcoală?
- Ciobănaşul cânta la *nai / n-ai*.
- Costel, *nai / n-ai* nimerit ţinta!
- Cânţi la *nai / n-ai* sau / s-au *la / l-a* fluier?
- *Nai / N-ai* fost vrednic, băiete!
- *Nai / N-ai* să poţi să cânţi la *nai / n-ai*!

➢ Alcătuieşte un scurt text în care să foloseşti cuvintele „*va*", „*v-a*", „*nai*", „*n-ai* ".

....
....
....
....
....
....

➢ Scrie propoziţii în care cuvântul <u>*nu*</u> să se rostească într-o singură silabă cu un verb.

SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR
CE-L / CEL
ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINŢELE

➢ Încercuieşte forma corectă:
- Flăcăul nu ştia *cel / ce-l* aşteaptă acasă.
- Lupul *cel / ce-l* hapsân a mâncat pe iedul *cel / ce-l* mare.
- Nu mă voi abate de la drumul *cel / ce-l* am de străbătut.
- După *cel / ce-l* ascultă, rămase pe gânduri.
- *Cel / Ce-l* mai rapid elev a luat locul întâi.
- Exemplul *cel / ce-l* luase *ia / i-a* fost de ajutor.

Scanned with OKEN Scanner

ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINŢELE

➢ Scrie despre <u>*ea*</u> sau <u>*el*</u> că nu <u>*îl*</u> / <u>*o*</u> vezi, auzi, cânţi, rupi, dai, mănânci, arunci, ştergi.

<u>*pe ea*</u>	<u>*pe el*</u>
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....

➢ Completează spaţiile libere cu unul dintre cuvintele „*cel* “ sau „*ce-l* “.

- Am ajuns .... mai aproape de pădure.
- Am aflat .... interesează .... mai mult.
- L-am cunoscut pe .... mai în vârstă locuitor al satului.
- .... încântă .... mai mult, este vioara cumpărată de bunici.

SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR
NU-I / N-AU

➢ Indicaţi litera înlocuită de cratimă în cuvintele subliniate. Arătaţi ce fel de propoziţii sunt.

– Ei asta <u>*nu-i*</u> o nenorocire!
– <u>*Nu-i*</u> frumos să arunci ambalajul!

ACTIVITATE ÎN PERECHI

- Daţi exemple în care cuvântul <u>*nu*</u> se află înaintea verbului <u>*a fi*</u> cu care se pronunţă într-o silabă (când adverbul are formele <u>*i*</u> sau <u>*s*</u>).

<u>*nu este*</u>	<u>*nu sunt*</u>
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....

Scanned with OKEN Scanner

➢ Formulați câte două propoziții în care să folosiți cuvintele: „*nu-i*" și „*n-au*".

....

....

SCRIEREA CORECTĂ A CUVINTELOR
N-AM / N-ARE / N-AȚI / N-AU

➢ Precizați ce literă înlocuiește cratima în cuvintele subliniate și ce fel de propoziții urmează după cuvântul „*nu*".

- *N-am* cartea cu povești.
- Acum *n-am* nici un prieten.
- De-acum *n-au* ce mai căuta la ea.
- *N-ați* avut timp pentru plimbare?
- Alina *n-are* greșeli la dictare.

1. Alcătuiți patru propoziții în care să folosiți cuvintele: *n-am, n-are, n-ați, n-au.*

2. Scrieți după dictare:

a) N-am cu cine petrece timpul liber.
N-are cu ce se înveli.
Andrei nu-i mai supără pe părinți.
„N-ați plâns văzând cum trece-n zbor
Spre miazănoapte nor de nor?"

(G. Coșbuc – „*Vestitorii primăverii*")

„Spunea un descântec pe care eu nu-l înțelegeam."

(V. Eftimiu – „*Poveștile lui Moș Cocoș Cocoloș*")

S-a dus la bunica sa cu prietenii.
Va veni și vă va ajuta la lecții.

b) Completați spațiile libere cu unul dintre cuvintele: *c-o, să-ți, să-mi, l-am, n-ai, nu-i, că-i.*

„Și mergând el mai departe, iaca se întâlnește .... om ce venea de la târg .... gâscă în brațe...

– Nu vrei să facem schimb? .... dau capra asta și .... dai gâsca?

– .... nimerit-o, că .... gâscă, ... gânsac, ... cumpărat de sămânță."

(Ion Creangă – „*Dănilă Prepeleac*")

SEMNELE DE PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

1. Transcrieți și completați casetele cu semnele de punctuație corespunzătoare:

„– *De vânzare ții găinușa ceea... măi băiete* □
– *De vânzare* □ *moșule* □
– *Și cât cei pe dânsa* □
– *Cât crezi și dumneata că face* □
– *Ia ad-o-ncoace la moșul* □ *s-o drămăluiască* □
Și cum i-o dau în mână □ *javra dracului se face a o căuta de ou și-i dezleagă atunci frumușel ața de la picior; apoi mi-o aruncă-n sus* □ *zicând* □
□ *Iaca poznă* □ *c-am scăpat-o* □ *Pupăza zbrr* □“

(Ion Creangă – „*Amintiri din copilărie*“)

2. Puneți semnele de punctuație și ortografie în textele următoare:

a) *Rar avem la noi pasăre cu forme atât de frumoase ca ale coțofenei zveltă cu capul nici prea mare nici prea mic modelat frumos cu coada lungă*

Cum are penajul moș Vasile

Parcăi o fată din Săliște măi niculiță Cu ie albă cu läibăraș și catrințe negre neîntrecută în eleganța portului Are și podoabe discrete și în armonie cu simplitatea distinsă a hainei negrul aripilor are luciri albastre și verzui pe cel al cozii e suflată pulbere de aramă veche.

(D. Botez și I. Pop – „*Hoinăreli prin natură*“)

b) *Intră în cușcă îl netezește duios pe blană*

Ce sa întâmplat cu tine prietene fram

c) *Înainte de a pleca la culcare încă o dată se întreba*

Oare în ce parte a pustietăților de gheață o fi nimerit fram

(C. Petrescu – „*Fram, ursul polar*“)

GHILIMELELE

➢ Folosiți ghilimelele și punctele de suspensie acolo unde este cazul:

- Ioana a venit la Amalia și mi-a adus cărțile Basme de P. Ispirescu, Poezii de M. Eminescu și Momente și schițe de I. L. Caragiale.
  – Ce ți-a plăcut mai mult din ceea ce ai citit?
  – Versuri din poezia Ce te legeni de M. Eminescu.
  – Poți să-mi spui care versuri ți-au plăcut mai mult?
  Amalia recită versurile:

Scanned with OKEN Scanner

– De ce nu m-aş legăna,
Dacă trece vremea mea!
Ducând gândurile mele
Şi norocul meu cu ele.
Şi mă lasă pustiit
Vestejit şi amorţit
Şi cu doru-mi singurel
De mă-ngân numai cu el! (**M. Eminescu –** ***Ce te legeni***)

- Mâine anul se-nnoieşte

- *– Gheorghe! Dar cum îi mai spun oamenii în sat?*
  – Colţun! Aşa ne spune nouă.
  (**C. Petrescu –** ***Şcoala din Ponoare***)

- *Am să învăţ şi am să iau bursă. Şi am să vin şi la sapă, şi la secure. Iar după opt ani*
  (**Marin Preda –** ***Moromeţii***)

15. SCRIEREA FUNCŢIONALĂ INVITAŢIA. SCRISOAREA

1. Completaţi invitaţia de mai jos adresată primarului oraşului în care locuiţi, care urmează să participe la acţiunea umanitară „**Salvaţi copiii!**"

Şcoala ....
Colectivul clasei ....

Stimate ....

Vă invităm să participaţi la ....
Activitatea va avea loc la ....
în ziua de .... orele ....
Vă rugăm să confirmaţi .... la numărul de telefon
....

Cu multă consideraţie,
....

ACTIVITATE PE GRUPE

- Alcătuiţi textul unor invitaţii destinate:

a) unui medic care participă la Simpozionul naţional de cardiologie;
b) doamnei directoare invitată la serbarea clasei noastre;
c) elevilor şcolii invitaţi la Concursul de desene „Planeta ne zâmbeşte".

Scanned with OKEN Scanner

• Alcătuiţi textul unei invitaţii folosind cuvintele: *Brams, concert, Sala Palatului, Orchestra Radio, interpreţi din Japonia, soprană, extraordinar, spectatori, aplauze furtunoase.*

....

....

....

....

....

....

• Reconstituiţi textul invitaţiei, ordonând enunţurile de mai jos:

Vă aşteptăm cu drag

Vor avea loc reprezentaţii de lei, tigri, leoparzi, ponei, cămile etc.

Sunteţi invitată la spectacolul „Acrobaţii“ prezentat de Circul de Stat din Moscova.

Colectivul clasei a IV-a A

Stimată doamnă învăţătoare

Spectacolul va avea loc pe stadionul municipal în ziua de 7 mai orele 19 a.c.

....

....

....

....

....

....

• Alegeţi textele a două invitaţii din enunţurile de mai jos.

Amalia

Desenele pot fi admirate în sala de marmură a teatrului „M. Eminescu“.

Vă aşteptăm cu drag!

Sărbătorirea va avea loc joi 11 mai a. c. la cofetăria „Mickey Mouse“ începând cu orele 16.

Te aştept cu plăcere.

Sunteţi invitat, mâine 23. IV. a.c. orele $9^{\underline{00}}$ la vernisajul expoziţiei de desene „Planeta ne zâmbeşte“.

Am deosebita plăcere să te invit la sărbătorirea zilei de naştere a frăţiorului meu, Andrei.

Domnule Director

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

- Te numeşti CătălinaTeodorescu din Constanţa. Ai o prietenă, Mădălina din Iaşi, care împlineşte 12 ani şi aţi petrecut vacanţa de vară împreună în tabăra Năvodari. Alcătuieşte textul unei scrisori care urmează să i-o trimiţi.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

16. SCRIERE IMAGINATIVĂ

1. Realizaţi o compunere cu titlul „*Iarna*" folosind următoarele expresii: *steluţe argintii, moale şi pufoasă, troiene călătoare, păsări zgribulite, zarvă mare, clinchet de zurgălăi.*

Scanned with OKEN Scanner

ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINŢELE

- Formulaţi întrebări pentru răspunsurile date:
  - Am plecat cu părinţii la medicul de familie.
  - Nu am fost prezent la incidentul petrecut în pauză.
  - Ieri am participat la finala Campionatului Naţional de şah.

....

....

....

....

....

....

....

- Alcătuiți o compunere cu titlul corespunzător unui răspuns din cele date mai sus.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

2. Vă aflaţi în vacanţă într-o localitate situată în apropiere de Predeal. Asistaţi la înlăturarea urmărilor produse de o avalanşă de zăpadă care a distrus casa bunicii.

Scrieţi o compunere liberă intitulată „*Casa nouă a bunicii*".

ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINŢELE

• Construieşte câte trei enunţuri în care substantivele „*cot*“ şi „*toc*“ să aibă înţelesuri diferite.

cot

1. ....
2. ....
3. ....

toc

1. ....
2. ....
3. ....

• Înlocuieşte expresiile date cu verbe:

a duce vorba = ...

a-l duce mintea = ...

a lua-o la sănătoasa = ...

a da bineţe = ...

• Foloseşte expresiile date în textul unei compuneri.

17. COMPUNERI DUPĂ UN SUPORT VIZUAL

• Priviţi ilustraţiile.

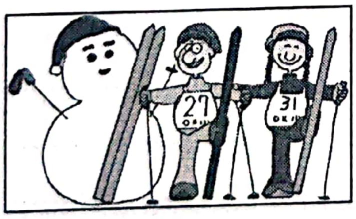

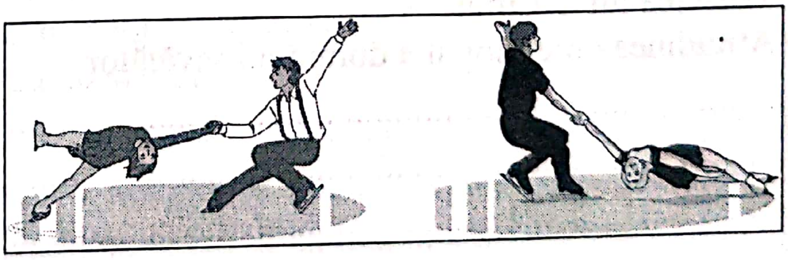

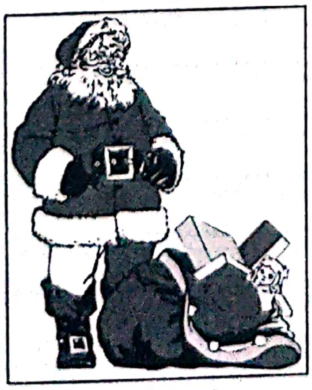

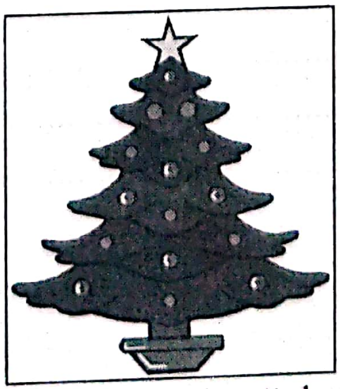

• Alcătuiţi câte o compunere ajutându-vă de ilustraţiile de mai sus.

Scanned with OKEN Scanner

Completați rebusul:
Pe verticală A – B = Ne vin ....

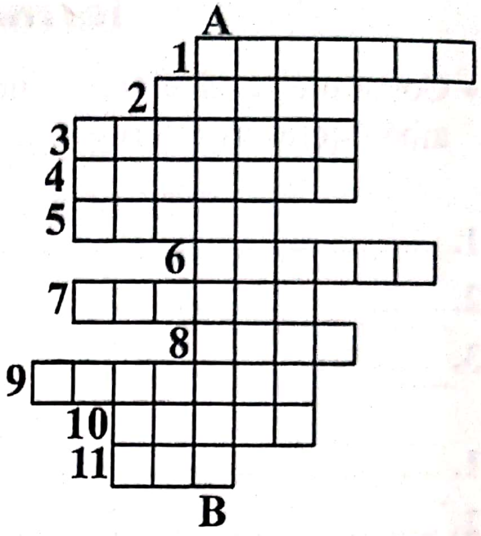

ORIZONTAL:
1) Uite, vine Moș ....
2) .... împodobit cu ghirlande de beteală, globuri și steluțe colorate.
3) La .... s-a născut Hristos.
4) Copiii au pornit ....
5) Steaua sus răsare, ca o .... mare.
6) „*Iaca vin cu sănioara și cu .... proaspete.*“
7) .... strălucește și lumii vestește.
8) .... ca piatra, iute ca săgeata.
9) Moș Crăciun sosește din ....
10) .... e mama lui Hristos.
11) La anul și la mulți .... !

18. COMPUNERE DUPĂ UN PLAN DAT

1. Alcătuiți o compunere după următorul plan:
– Concursul de alergări
– Festivitatea de premiere
– Tristețea lui Cosmin
– Atitudinea colegilor și a domnului învățător

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

Scanned with OKEN Scanner

2. Redactați o compunere cu titlul „*Clinchet de clopoței*“ ajutându-vă de planul de idei:

1) Copiii așteaptă cu nerăbdare spectacolul.
2) Invitații sosesc.
3) Copiii recită, cântă, dansează.
4) Interpreții primesc felicitări.
5) Toți se despart plini de bucurie.

- Folosiți expresii deosebite întâlnite în textele studiate și din lectura suplimentară.

ACTIVITATE PE GRUPE

- Imaginați-vă un dialog între ghiocel și razele de soare.
- Scrie câte o întrebare al cărui răspuns să fie enunțul dat.

„*Ștefan cel Mare îndrăgise plaiurile Moldovei încă din copilărie.*“

(Eusebiu Camilar – „*Stejarul din Borzești*“)

Legenda povestete despre Vrâncioaia și despre cei șapte feciori ai săi.
Se înalță Ceahlăul măreț cuprinzând întinderile de păduri, ape, orașe și sate.

- Scrieți o compunere cu titlul „Stejarul“. Dezvoltați următoarele idei:
  - ➢ Nicu zărește în pădure un stejar secular pe care-l privește cu multă atenție.
  - ➢ Stejarul a fost martorul multor întâmplări.
  - ➢ Nicu poartă un dialog cu stejarul.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

Scanned with OKEN Scanner

- Scrieți o compunere cu titlul „Naufragiații". Imaginați-vă peripețiile a doi pescari purtați de valurile mării.
  Porniți de la următoarele idei:
  - Doi pescari pornesc cu barca la pescuit pe mare.
  - Ei se avântă în largul mării.
  - Cei doi se trezesc departe în larg și intră în panică.
  - Aventura lor se sfârșește cu bine.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

19. COMPUNERE CU ÎNCEPUT / SFÂRȘIT DAT

1. Citiți cu atenție!

În curtea bunicului a poposit un iepuraș.

Gabriel l-a rugat pe bunicul său să construiască o cușcă pentru iepuraș. Ca să nu stea singur în cușcă, bunicul a mai adus un iepuraș.

- Ce parte a unei compunerii poate fi fragmentul de mai sus? Explicați de ce.

....
....

- Scrieți compunerea completând părțile care lipsesc.
- Dați compunerii un titlu potrivit.

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE PE GRUPE

Citiți cu atenție!

Steagul a fost preluat de luptătorul Movileanu Simion.

Moldovenii au biruit în lupta cu tătarii, intrând triumfători în cetatea Sucevei.

Răzeşul Tomşa căzu în bătălie.

El respectă cu sfințenie cuvintele domnitorului Ştefan-Vodă care îi spusese că drapelul trebuie apărat cu prețul vieții.

Oastea moldovenească atacă hoarda tătărască, care sosise pe plaiurile Moldovei.

Răzeşul Tomşa purta cu bărbăție în luptă steagul Moldovei.

- Ordonați propozițiile într-un text.

....
....
....
....
....
....
....
....

- Dați un titlu textului.
- Precizați personajele întâlnite.

....
....

- Transcrieți enunțuri care ar putea alcătui introducerea unei posibile compuneri.

....
....
....
....
....

Scanned with OKEN Scanner

Citiţi cu atenţie!

Trăia într-o ţară îndepărtată un împărat care avea doi feciori: unul chipeş, curajos, priceput şi altul fricos şi leneş încât nu era pe placul celor din jur.

Într-o bună zi împăratul... .

- Continuaţi povestirea respectând cele trei părţi ale compunerii.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

- Descoperiţi numele fiinţei descrise:

a) are urechi lungi, se teme de umbra lui;
b) se deplasează în deşert, rezistă la secetă, folosită la transport;
c) trăieşte în regiunile nordice, se hrăneşte cu licheni;
d) reptilă uriaşă, trăieşte în ape, atacă cu repeziciune;
e) se târăşte, are corpul lung şi rece.

a) .... **b)** .... **c)** .... **d)** .... **e)** ....

- Citiţi cu atenţie! Continuaţi povestirea.

Se opriseră toţi trei călători într-o poiană să se odihnească puţin după un drum istovitor prin hăţişul pădurii. Nu schimbaseră câteva replici şi deodată se auzi: „Ajutor! Ajutor!“.

....
....
....
....
....
....
....
....
....

- Baraţi cuvintele care nu sunt verbe:
  - ➢ spornic, spornică, sporeşte;
  - ➢ veselie, a înveseli, vesel;
  - ➢ tăcere, a tăcea, tăcut;
  - ➢ citire, citeşte, cititul.

Scanned with OKEN Scanner

• Alcătuiţi o scurtă compunere care să aibă ca sfârşit dezvoltarea ideii „Satul şi-a vindecat rănile suferite în urma inundaţiilor."

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

ACTIVITATE PE GRUPE

• Adăugaţi textului următor cuvintele potrivite:

....
Drumurile-s ....
Noaptea vine, gerul ....
Cu urechile ....
.... se grăbeşte. **(Otilia Cazimir – „*Uite vine Moş Crăciun*")**

▪ Completaţi propoziţiile cu cuvinte de aceeaşi formă dar cu înţeles diferit.

Scanned with OKEN Scanner

Căprioara .... sprintenă spre țancurile înalte.
România dispune de mari rezerve de ....
Bunicului îi .... oaspeți dragi de pe meleaguri îndepărtate.
Soiul de .... „Grasa de Cotnari“ este apreciat peste hotare.
Bunica .... în suflet amintirile tinereții zbuciumate.
Pentru fiecare dintre noi există o .... deschisă spre viitor.

- Citiți cu atenție!

....

Prin hubloul submarinului se zări lumina. Peste câteva secunde silueta submarinului se arăta pe luciul oceanului. Echipajul vasului se văzu salvat. Se apropiau de portul Kotland de unde plecaseră acum o săptămână.

Toți membrii echipajului ajunseră sănătoși, având parte de o primire emoționantă.

- Scrieți o compunere, având sfârșitul dat.

ACTIVITATE PE GRUPE

Joc: Recunoașteți personajul și lectura din care face parte.

• *„Învățătorul spuse:*
– Nu ești tu. Vinovatul nu va fi pedepsit.
Să se ridice.
Vinovatul spuse plângând:
– Mă loveau, mă luau în bătaie de joc, mi-am pierdut mințile... “

....

• *„Era o fetiță măruntică, însă voinică și plinuță. Botinele îi erau pline de colb. Colțunii căzuseră și se arătau niște piciorușe pârlite de soare, cu genunchii nu tocmai curați. Păru-i era foarte scurt, tuns băiețește.*“

....

• *„Mama îl privește, și-n sufletul ei de fugarnică încolțește un sâmțământ stăruitor de milă pentru ființa fragedă căreia i-a dat viață, pe care a hrănit-o cu laptele ei, dar de care trebuie să se despartă chiar azi, căci vremea înțărcatului venise de mult încă.*“

....

• Găsiți adjective pentru substantivele:

– camerele ....   dealuri ....
– locuri ....   zgomote ....
– viață ....   clipe ....

20. COMPUNERI PE BAZA UNOR CUVINTE ŞI A UNOR EXPRESII DATE

1. Folosiţi expresiile date în diferite compuneri:
a) *îi scânteiau privirile, era mişcat.*
b) *se înălţă în înaltul cerului, un punct minuscul, zgârâie norii.*
c) *soare palid, cer întunecat, rebegiţi de frig, doamna iarna, caleşti de vijelii.*

2. Realizaţi o compunere cu titlul „*Sosirea iernii*".
– folosiţi în compunere următoarele cuvinte: *strălucitoare, zglobii, zarvă, iarnă geroasă, pufoşi, covor, imaculat, ninsoare.*

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

ACTIVITATE ÎN PERECHI

▪ Completaţi proverbele cu cuvinte care lipsesc:
Vorba .... mult aduce.
......................, ca să fii respectat.
Cuvântul întâi să-l cioplești şi apoi să-l ....
.... la nevoie se cunoaşte.
Cine are ...., are parte.
.... mică, răstoarnă .... mare.

21. COMPUNERI CU TITLUL DAT

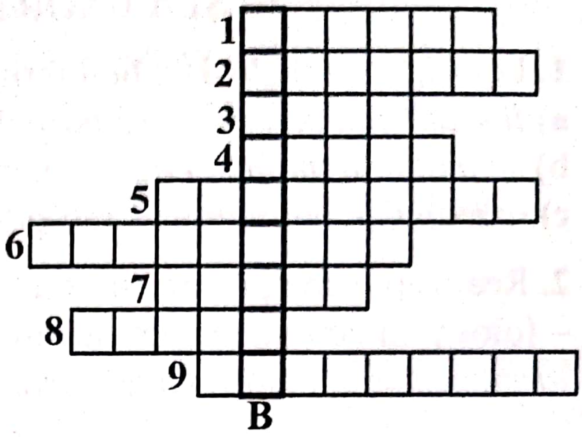

Completați rebusul!

Vertical A – B – „*Copiii s-au făcut stăpâni pe obrajii* ....“

1) Ochii .... şi mângâietori ai bunicului privesc spre poartă.

2) .... mea e mai lungă.

3) Peste pletele lui au .... ani mulți și grei.

4) Un băietan și o fetiță .... și bucălăi sărutară mâinile lui tata-moşu.

5) Pe bunic îl trecură ....

6) .... înfuriindu-se trase o palmă în partea fetei.

7) Obrajii bunicului erau roşii și ....

8) Lectura „*Bunicul*“ este scrisă de .... Ştefănescu Delavrancea.

9) Pletele albe și crețe, parcă sunt niște .... de flori albe.

(*calzi, Barbu, blânzi, nins, ciorchinii, roşii, lacrimile, mustața, băiatul*)

• Alcătuiți o compunere cu titlul „*Bunicul*“, ajutându-vă și de lectura folosită în rezolvarea rebusului.

ACTIVITATE PE GRUPE

• Alcătuiți enunțuri folosind formele: *ici-colo, uneori, din loc în loc, alături, pe sub, sub, deasupra, printre.*

• Alegeți unul dintre titlurile următoare care se referă la preocupările voastre școlare: „*Aniversare buclucaşă*“, „*Visul lui Costel*“, „*El e prietenul meu*“, „*O temă grea*“, „*Încurcat în socoteli*“. Alcătuiți o compunere cu titlul ales.

• Completați enunțurile cu „*neam*“, „*într-un*“, „*dintr-o*“, „*ne-am*“:

Membrii familiei Popescu, stabiliți pe aceste locuri aparțin unui .... de oameni nevoiaşi.

.... dus la spectacol cu o jumătate de oră înainte.

Cu coarnele răsfirate, un cerb ieşea țanțoş .... pădure.

La intrarea doamnei directoare în clasa noastră, toți am salutat .... glas.

Scanned with OKEN Scanner

- Compunere narativă liberă:

– Aţi vizitat casa memorială „*Mihai Eminescu*“ de la Ipoteşti. Realizaţi o compunere şi daţi-i titlul potrivit.

– Când satul a fost inundat, Alin se afla la bunici. Redaţi în textul unei compuneri, ce ar relata Alin de la faţa locului.

22. COMPUNERE LIBERĂ ÎN CARE SE INTRODUCE DIALOGUL

1. Continuaţi compunerea introducând şi dialogul în povestire.

E o zi frumoasă de iarnă. După terminarea lecţiilor mai mulţi colegi din clasă şi-au propus să participe la un concurs de săniuş. Împreună cu alţi copii din cartierul Pajura şi-au luat săniile şi s-au îndreptat spre Dealul Mare, locul desfăşurării concursului. Alin este ales să organizeze concursul.

2. Imaginaţi-vă un dialog între bunică şi nepoţel.

....

....

....

....

....

....

- Introduceţi acest dialog într-o compunere cu titlul „*Acasă la bunica*“.
- Completaţi rebusul!

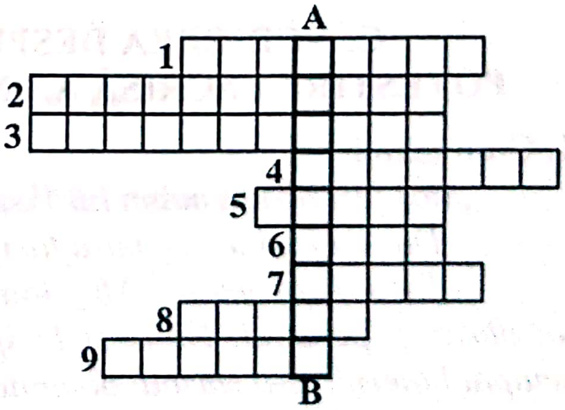

Vertical A – B – „*A sosit* ....“

1) Ghioceii sunt .... primăverii.

2) E .... tainic în lume călător.

3) Al primăverii dulce iubit ....

4) Şi .... pe creangă se văd îmbobocind.

5) S-au dus zilele .... şi nopţile vegherii.

6) Se-ntind cărări uscate de-al primăverii ....

7) Câmpia scoate ....

8) Prin râpi adânci zăpada de .... se ascunde.

9) .... e mai caldă şi-n inimă pătrunde.

(*vânt, lumina, oaspeţii, mugurii, Babei, soare, aburi, cocostârcul, prevestitor*)

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE PE GRUPE

- Indicaţi, folosind săgeţile, cuvintele cu sens contrar:

se aprind	vesel
se ridică	scade
umed	început
trist	greu
creşte	se sting
uşor	coboară
sfârşit	uscat

- Citiţi cu atenţie versurile:

„În fund pe cer albastru, în zare depărtată
La răsărit sub soare, un negru punct s-arată
E cocostârcul tainic în lume călător,
Al primăverii dulce iubit prevestitor.
El vine se înalţă, în cercuri line zboară
Şi răpide ca gândul, la cuibu-i se coboară;
Iar copilaşii veseli, cu peptul dezgolit,
Aleargă, sar în cale-i şi-i zic «Bine-ai sosit»“

(Vasile Alecsandri – „*Oaspeţii primăverii*“)

- Scoateţi adjectivele cu substantivele pe care le însoţesc.
- Găsiţi cuvintele cu sens apropiat cuvintelor: *cocostârc, tainic, s-arată, se înalţă, veseli, dezgolit.*

C. SCRIEREA DESPRE TEXTUL LITERAR. POVESTIREA SCRISĂ A UNOR FRAGMENTE DIN TEXT

1. Citiţi textul:

„Moş Ion sărută mâna lui Vodă drept mulţumire, zicând:
– Dar cu ruşinea ce mi-a făcut, cum rămâne?
– Iaca aşa rămâne, Moş Ioane, zice Cuza vodă, sărutându-l şi pe un obraz şi pe altul. Du-te şi le spune sătenilor dumitale că unde te-a scuipat boierul, te-a sărutat domnitorul ţării şi ţi-a şters ruşinea.“

(Ion Creangă- „*Moş Ion Roată şi vodă Cuza*“)

2. Formulaţi trei întrebări al căror răspuns să-l găsiţi în textul de mai sus.

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

3. Povestiți în scris fragmentul.

....

....

....

....

* * *

1. Citiți fragmentul:

„De când ține el minte, Jurjac dorește să cânte. Și iată că, părinții îi dăruiesc o vioară mică. Băiatul se bucură și încearcă s-o facă să cânte,însă vioara scoate un zbârnâit metalic.

Cu ochii în lacrimi, copilul i-o dă tatălui său:

– Cântă tu, tată!

Dar tata râde și i-o dă îndărăt.

– Ia-o, George, e a ta.“ **(după V. Huber – „*George Enescu*“)**

2. Răspundeți la întrebări:

a) Cine a fost George Enescu?

....

....

b) Care a fost instrumentul preferat al lui Enescu?

....

....

ACTIVITATE PE GRUPE

3. Delimitați textul în fragmente. Formulați ideile principale.

....

....

4. Povestiți în scris textul.

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

1. Citiți textul:

„Iepurelui i se scurgeau ochii după ciuboțelele ogarului.

– Cât ai dat pe încălțări? întrebă el.

– Doi galbeni, cât să dau! îi răspunse fudul ogarul.

– Mă duc și eu la iarmaroc, să-mi cumpăr ciuboțele.

– Ciuboțele se găsesc câte vrei numai bani să ai!

Au mers ei așa o bucată de drum. Drumul nu-l mai vedeau bine. O ploaie rece și deasă se abătu în calea lor, de-i dârdâiau bietului iepuraș dinții de frig.“ **(Călin Gruia – „*Ciuboțelele ogarului*“)**

2. Delimitați textul în fragmente. Formulați ideile principale.

....

....

3. Transformați textul dialogat în povestire.

....

....

....

4. Imaginați-vă că v-ați întâlnit cu iepurele și ogarul. Realizați un scurt dialog cu ei.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

* * *

1. Citiți textul:

„La semnul lui Burebista, toți luptătorii se apropiară și-l înconjurară, cu căldură și dragoste.

– Jurăm! Se auzi marea de glasuri a luptătorilor.

Și Burebista fu ridicat pe brațe de luptători pe scutul biruinței sale, sus, în semn de recunoaștere a puterii sale supreme.

Scanned with OKEN Scanner

În clipa aceea de aleasă măreție, țâșni în înalt un vultur. Un vultur mândru și uriaș. Cobora în zboruri scurte și iuți, descriind cercuri mici și apropiindu-se de locul acela, al ridicării regelui pe scut. Ajunse și, la fel de neînfricat, ca la o poruncă, veni să se așeze pe umerii lui Burebista. Toți cei de față se priviră cu nedumerire. Numai marele preot Deceneu, prezent și el la castă sărbătoare a unirii triburilor geto-dace într-un singur stat, cu un rege suprem, înaintă spre Burebista și-i zise parcă prevestitor:

– E un semn bun, Rege al tuturor geto-dacilor."

(Petru Demetru Popescu – „*Povestiri istorice*")

ACTIVITATE PE GRUPE

Pornind de la conținutul acestui text, formulați zece cerințe, apoi rezolvați-le.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

1. Citiți textul:

„Scena petrecută cu ocazia vizitei la compozitorul Caudella a făcut obiectul multor comentarii. Jorjac era foarte îndrăzneț. Părinții îi lăsau multă libertate, iar copilul devenise foarte sigur pe el. Avea „repertoriul" său, pe care-l cânta, evident, pe dinafară, necunoscând notele. Mici improvizații, cântece lăutărești, toate cântate în legea lui. De disciplină instrumentală nu putea fi vorba.

Când „conu Costache", după salutările de rigoare, i-a spus să cânte ceva maestrului, Jorjac s-a adresat lui Caudella cu îndrăzneală:

– Mai întâi, cântă-mi dumneata, să văd ce știi.

Caudella a privit cu mirare la copilul ce-l privea țintă în ochi. Nici nu știa ce să creadă. Îi spuse tatălui:

– Mi se pare cam obrăznicuț copilul dumitale – cuvinte rostite jumătate în glumă, jumătate în serios.

După insistențe și rugăminți, Jorjac s-a executat. Caudella văzu din primele momente ce se ascunde în acest copil de geniu. Auzul său era de o finețe rar întâlnită, îndemânarea instrumentală înnăscută, muzicalitatea și mai ales simțul nuanțelor, de domeniul neverosimilului.

Această primă întâlnire cu Caudella a decis viitorul lui Enescu. Dacă nu ar fi existat acest impuls, acea încredere pe care a sădit-o tatălui în viitorul micului violonist, poate că Enescu de mai târziu nu ar fi existat."

(după Th. Bălan – „*Copilăria unor mari muzicieni*")

ACTIVITATE PE GRUPE

2. Delimitați textul în fragmente logice, după următoarele idei principale:
a) "*Repertoriul*" lui Jurjac.
b) Conversația cu maestrul Caudella.
c) Concluzia maestrului.

3. Formulați ideile principale sub formă de propoziții enunțiative, apoi interogative.

....
....
....
....
....
....
....

4. Dezvoltați fiecare idee principală în câteva propoziții, alcătuind un scurt text. Fiecare idee nouă începe cu alineat. Veți obține planul dezvoltat de idei.

....
....
....
....

Scanned with OKEN Scanner

....

....

....

....

....

5. Povestiți în scris textul de mai sus.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

* * *

1. Citiți textul:

„– Măi băieți, stați, c-am să vă citesc o poveste...

Și a așezat în geam, pe dinăuntru, o lampă, și în lumina ei, acolo, între noi, ne-a cetit „Harap Alb" al lui moș Creangă. Glasul lui curgea domol și basmul ne fermeca pe toți ca un cântec frumos. Povestea mi-a rămas adânc săpată în suflet, și, mai târziu,când am cetit-o într-o odăiță scundă, în Iași, pe când făceam liceul, am stat mult și m-am gândit ca la o altă poveste senină a copilăriei mele...

Dintre toate amintirile frumoase, această seară, când ne-a cetit povestea, rămase stăruitoare în piroteala mea, în legănarea trăsurii mari, pe când clopotele sunau încet prin liniștea pădurii. Treceam printre două ziduri de verdeață care-mi trimiteau aburiri răcoroase, și mă apropiam repede de locul unde a fost odată școala, unde m-am jucat, unde Domnu și-a petrecut atâția ani – treizeci – dăscălind șiruri după șiruri de copilandri cu ochii neliniștiți.

Acolo nu mai e nimic, e loc gol, și Domnu, îmbătrânit, cu părul alb, se plimbă încet, cu mâinile la spate, singur și trist.

Îl întreb:

– Ce mai faci?

– Greu, greu! îmi răspunde încet dând din cap. De-acum mă duc să mă întâlnesc cu Arap Alb şi cu Creangă.”

(M. Sadoveanu – *„Domnu Trandafir“*)

ACTIVITATE ÎN PERECHI

2. Povestiţi oral textul, răspunzând la următoarele întrebări:
a) Ce poveste citeşte învăţătorul copiilor?
b) Când reciteşte Sadoveanu povestea?
c) Când revede autorul şcoala?
d) Cum îl regăseşte Sadoveanu pe Domnul Trandafir?
e) Cum explicaţi replica învăţătorului?

3. Delimitaţi textul în fragmente logice, după următoarele idei principale:
a) Învăţătorul citeşte povestea „Arap Alb”.
b) Autorul revede şcoala la maturitate.
c) Sadoveanu se întâlneşte cu Domnul Trandafir.

4. Alcătuiţi în scris planul dezvoltat de idei.

....

....

....

....

....

....

....

5. Povestiţi oral textul de mai sus, după planul de idei.

6. Scrieţi un text (zece propoziţii) în care să exprimaţi recunoştinţa voastră faţă de propriul învăţător.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

III. ELEMENTE DE CONSTRUCŢIE A COMUNICĂRII

LEXICUL – CUVÂNTUL

1. Citiţi cu atenţie:

„[*Irod, regele Iudeii, a poruncit uciderea tuturor pruncilor din Bethleem, sperând ca printre aceştia să fie şi Iisus, copilul căruia i se închinaseră cei trei crai de la răsărit.*]

În vremea aceasta Iosif străbătea pustiul, ducând de căpăstru asinul pe care călătorea Maria cu Iisus în braţe.

Fugeau de urgie. Spaima îi gonea. Arşiţa le topea puterile. Nădejdea îi chema."

(E. Gârleanu – „*Floarea lacrimilor*")

- Prin ce sunt exprimate gândurile, ideile autorului?
- Unde sunt înregistrate cuvintele limbii române?
- Explicaţi cuvintele: *prunc, crai, asin, urgie, arşiţă.*

2. Folosind un dicţionar al limbii române alegeţi formele corecte:

cearceaf - cearşaf;
cupon - cumpon;
gris - griş;
traversa - tranversa;
marmoră - marmură;
vehicul - vehicul;
itinerar - intinerar.

ACTIVITATE PE GRUPE

▪ Schimbaţi locul cuvintelor în aşa fel ca enunţurile să aibă acelaşi înţeles.
Glasul bunicii îl adormea pe băieţel.

▪ Alcătuiţi un scurt text în care să folosiţi cuvinte din familia lexicală a cuvântului „*pădure*".

3. Citiţi, apoi transcrieţi următoarele propoziţi. Stabiliţi numărul cuvintelor din care este alcătuită fiecare propoziţie.

Sala era plină de părinţi şi copii.
Voi faceţi parte din familia Mărculescu.
Se întoarse spre fereastră admirând priveliştea din faţa casei.
Într-o bună zi, băiatul nu s-a mai întors acasă.

4. Completaţi cuvântul potrivit în propoziţiile de mai jos:

Această poveste s-a petrecut într-o ....
Învăţătorul îşi puse totul în ordine pe ....

Se auzea cum .... paginile ....
.... florilor se răspândi pretutindeni.

5. Ordonați următoarele cuvinte în trei enunțuri variate:
a) *parapet, steagul, înalt, pe, ridicat, cel, românesc, era, mai.*

....

....

....

b) *atacul, sub, reduta, prăbuşi, se, românilor.*

....

....

....

6. Selectați cuvintele legate printr-un sens comun: *cafeniu, pantaloni, satisfacție, roşu, bluză, portocaliu, plăcere, cămaşă, palton, tristețe, vişiniu, fericire.*

CUVINTE CU FORMĂ DIFERITĂ ŞI SENS ASEMĂNĂTOR

1. Găsiți cuvinte cu acelaşi sens pentru cuvintele:
a) veste =
b) vorbă =
c) nea =
d) hotar =
e) biruință =
f) vesteşte =
g) se pitesc =
h) fuge =

ACTIVITATE PE GRUPE

• Citiți cu atenție textul:

„Băiatul moştenise de la tatăl său patima vânătoarei. Alerga de dimineață până seara, cu o mulțime de flăcăi argați şi hăitaşi, adică oamenii care goneu fiarele şi le aduceau în bătaia arcului şi a suliței.“

(V. Eftimiu – „*Cerbul fermecat*“)

• Despărțiți în silabe cuvintele: *moştenire, vânătoarei, hăitaşi, mulțime.*

....

....

• Transcrieți din text două cuvinte care încep cu ultima literă a cuvintelor de mai sus.

....

• Menţionaţi câte un cuvânt cu sens apropiat pentru următoarele cuvinte: *argaţi, flăcăi, fiare.*

....

ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINŢELE

• Transcrie din text două substantive comune la numărul singular.

....

• Găseşte câte trei cuvinte cu sens asemănător pentru cuvintele: *convorbire, comunicativ, a dojeni, straie.*

....

• Uniţi cuvintele cu sens asemănător!

a trudi	insistent
domol	aer
stăruitor	duşman
văzduh	a munci
brumăriu	încet
vrăjmaş	pricepere
dibăcie	cenuşiu

• Citeşte cu atenţie! Precizează titlul, autorul şi personajele textului de mai jos.

„– Tătarii! Vin tătarii! ... Coborâţi-mă repede! Însă copiii fugiseră spre sat.

Tătarii năvăleau şi când au ajuns în dreptul stejarului, hanul tătăresc zise:

– Pe acest pui de moldovean vreau să-l ucid eu! Fac rămăşag că-l nimeresc drept în inimă cu prima săgeată.“

Titlul	Autorul	Personajele
....	....	....
....	....	....

ACTIVITATE ÎN PERECHI

• Găsiţi pentru cuvintele subliniate din textul de mai sus, cuvinte cu sens apropiat.

....

....

• Alcătuiţi enunţuri cu cuvintele găsite.

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

• **Joc**: Descoperiți cuvintele care au același înțeles: *control, contur, conține, atingere, conversa, exact, univers, destin.*

....

2. Căutați în careul de mai jos, cuvintele care au același înțeles cu cuvintele scrise pe cartonașe.
Exemplu: termină = epuiză.

E	L	M	O	R	S	T	U	V	X	I
C	F	E	D	C	L	E	N	R	M	M
H	N	D	O	C	U	M	E	N	T	A
I	O	R	S	T	T	U	S	U	X	G
T	Ş	T	E	F	G	A	C	N	F	I
A	M	E	P	U	I	Z	A	P	A	N
B	I	S	G	M	G	I	L	U	V	A
I	O	A	E	A	A	N	A	R	O	T
L	A	N	L	R	N	T	E	S	R	I
F	R	D	U	E	T	I	L	T	I	E
D	E	Z	M	I	N	T	I	O	T	V

ACT ÎNCHIPUIRE
DREPT
PREFERAT
TERMINĂ
URIAŞ
INFIRMĂ

ACTIVITATE PE GRUPE

• **Joc:** Citiți textele de mai jos și recunoașteți autorul, titlul lecturii și personajul.

a) *„Când venea cu trenul la Iași, deși-i sfârâiau călcâiele după Veronica Micle, „bădia Mihai" lua birja din gară și se oprea în râpa Țicăului, la prietenul mai vârstnic Ion Creangă."*

....

b) *„A mai aprins un chibrit și iar s-a făcut lumină. Zidul, acolo unde era luminat, s-a făcut străveziu ca un geam. Pe geam fetița văzu o odaie cu masa pusă; pe fața strălucitor de albă erau farfurii de porțelan și în mijloc, pe o farfurie, era o coșcogeamite gâscă friptă umplută cu prune și mere, din care ieșeau aburi.*

Dar deodată chibritul s-a stins și n-a mai rămas decât zidul gros și rece."

....

Scanned with OKEN Scanner

c) *„Domnu' nostru ne-a învăţat rugăciuni, ne-a învăţat cântece care erau aşa de frumoase pentru copilăria şi sufletele noastre; ne-a învăţat să credem şi în alte lucruri în trecutul şi vrednicia noastră..."*

....

CUVINTE CU SENS OPUS

1. Transcrieţi propoziţiile următoare, înlocuind cuvintele subliniate cu altele cu înţeles opus.

La întoarcere mulţi călători au trecut prin localitatea Predeal.

Bunicii au deschis portiţa, la venirea nepoţeilor.

O echipă de muncitori a început construcţia unui bloc.

2. Dezlegaţi rebusul. Veţi descoperi pe verticală A – B, că legea clasei voastre este ....

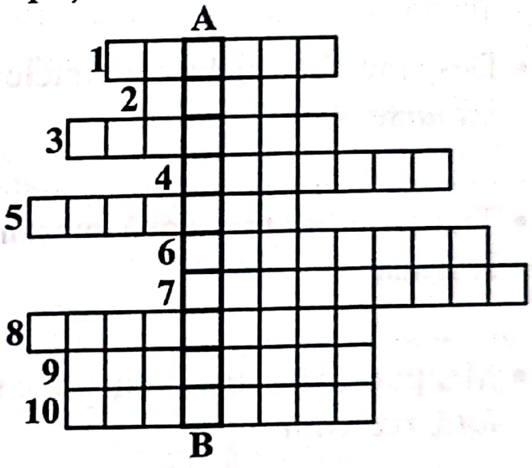

1) Lucrurile din camera mea se găsesc în ....

2) Clasa este locul unde elevul se simte ....

3) Nu dăm .... pe ruşine.

4) Dragoş este un coleg ....

5) Să fim .... cu cei ce au nevoie de ajutor.

6) Să ne înconjurăm de ....

7) Nu-mi plac colegii ....

8) .... are picioare scurte.

9) În treburile gospodăreşti să dăm dovadă de ....

10) Să arătăm tuturor ....

(*cinstea, darnici, bunătate, ordine, minciuna, hărnicie, lăudăroşi, prieteni, bine, curajos, disciplina*)

3. Joc „*Căutaţi perechea*". Găseşte cuvinte cu sens opus celor aflate în rebusul de mai sus.

....

....

4. Baraţi varianta greşită!

În bibliotecă cărţile se găsesc în ordine / dezordine.

Minciuna / adevărul are picioare scurte.

Este o cinste / ruşine să respectăm munca semenilor noştri.

Scanned with OKEN Scanner

ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINŢELE

Citeşte textul!

„<u>Într-o zi, fetiţa se aşează la măsuţă</u> să-şi scrie tema la matematică pentru a doua zi. Afară era soare şi cerul albastru.

– Acum e prea frumos, zise fetiţa. O să scriu mai târziu.

Ieşi în curte. Întâlni un fluture care o duse în livadă, apoi un căţel care o purtă zburdalnic până la marginea satului. Nu peste mult timp se înseră şi <u>fetiţa se întoarse acasă</u>.

– Acum e prea târziu să scriu. Iată, a venit somnul! Voi scrie mâine, într-o recreaţie.“

(M. Sântimbreanu – „*Cum creşte o notă*“)

- Desparte în silabe cuvintele: *albastru, târziu, întâlni, zburdalnic, întoarse.*

....

- Transcrie din text două substantive comune, nume de fiinţe la numărul singular.

....

- Menţionează câte un cuvânt cu sens asemănător pentru cuvintele: *timp, iată, recreaţie.*

....

- Caută cuvinte cu sens opus pentru cuvintele: frumos, târziu, ieşi.

....

- Precizează subiectul şi predicatul din propoziţiile subliniate.

....

CUVINTE CU ACEEAŞI FORMĂ, DAR CU SENS DIFERIT

Citiţi cu atenţie!

Ansamblul de locuinţe se va construi aproape de lacul Tei.
Mobila din sufragerie a fost dată cu un lac special.
Pantofii de comandă au tocuri rezistente.
Pentru tocul de scris s-a folosit cerneală specială.
Andrei a avut o intervenţie chirurgicală complicată la ochiul drept.
În mijlocul lacului Snagov este un ochi de verdeaţă.
În orchestră cornul interpretează partea finală a lucrării muzicale.
Rinocerul îşi rupse cornul în luptă cu un crocodil.

- Identificați cuvintele cu aceeași formă și înțeles diferit din enunțurile de mai sus.

....

....

....

....

ACTIVITATE PE GRUPE

- Identificați corect sensurile următoarelor cuvinte însoțite de imagini „Da“ – pentru varianta corectă și „Nu“ – pentru varianta greșită.

- monedă ☐
- animal ☐

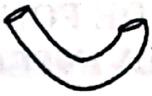

- parte componentă a unui tub ☐
- parte a corpului omenesc ☐

- animal ☐
- încuietoare la uși ☐

- obiect folosit în jocul de tenis ☐
- navă spațială ☐

- instrument de scris ☐
- toc de pantof ☐

- Formulați câte trei enunțuri în care substantivele „*ochi*“ și „*corn*“ să aibă înțelesuri diferite.

ochi

1. ....
2. ....
3. ....

corn

1. ....
2. ....
3. ....

Scanned with OKEN Scanner

• Scrieţi patru substantive ce denumesc profesii în domeniul muzical.

a) ....; c) ....;

b) ....; d) ....

• Găsiţi cuvinte cu acelaşi înţeles pentru:

cântec .... vioară ....

cuvânt .... cauză ....

prieten .... steag ....

fraged .... supărare ....

NOŢIUNI DE FONETICĂ. DESPĂRŢIREA CUVINTELOR ÎN SILABE

1. Grupaţi următoarele cuvinte în tabel după numărul de silabe: *calculator, program, dischetă, împrăştie, toarnă, deci, Bulgaria, iepure, explică, electrician, conducătoare.*

o silabă	două silabe	trei silabe	patru silabe	cinci silabe

2. Aţi ajuns la sfârşitul rândului şi trebuie să scrieţi cuvintele: *împachetează, coloratură, explică.* Care e forma incorectă pe care nu trebuie să o folosiţi?

împachetează

a) îm-achetează; **b)** îm-pachetează; **c)** împachetea-ză;

coloratură

a) co-loratură; **b)** col-oratură; **c)** colora-tură;

explică

a) ex-plică; **b)** exp-lică; **c)** expli-că.

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE PE GRUPE

JOC: Găsiţi cuvinte noi! Adăugaţi silabele care lipsesc.

cu - re - le;	con - du - ce;	a - lu - nă;
__ - __ - le;	__ - __ - ce;	a - __ - nă;
sur - __ - le;	u - __ - ce;	a - __ - ne;
vir - __ - te;	stro - __ - te;	pru - __ - le.

▪ Despărţiţi în silabe cuvintele din versurile următoare după modelul dat:

„Şi se duc cu clipele,
Scuturând aripele,
Şi mă lasă pustiit,
Vestejit şi amorţit
Şi cu doru-mi singurel,
De mă-ngân numai cu el!“

(M. Eminescu – „*Ce te legeni*“)

clipele = trei silabe.

....

....

....

....

▪ Schimbaţi prima literă şi formaţi cuvinte noi:

pâine – mâine;	must – __ust;	doare – __oare;
tare – __are;	tace – __ace;	puişor – __uişor;
munte – __unte;	poale – __oale;	peste – __este.

▪ Puneţi cuvintele de mai jos în ordine corespunzătoare şi scrieţi enunţurile obţinute.

gura, cu, vezi, dar, cu, taci, ochii, ascultă, urechile.

....

nu, lumii, apa, gura, şi, le, opri, vântul, poţi, dar.

....

a, scrisoare, o, prieten, Vlăduţ, primit, de, la, un.

....

Scanned with OKEN Scanner

MORFOLOGIA
VERBUL

1. Subliniaţi verbele din textele următoare. Spuneţi când se petrece acţiunea.

a) „*Moşneagul, văzând pe cucoşul său aşa de mare şi de greoi şi înconjurat de atâta amar de găini, i-a deschis poarta. Atunci cucoşul i-a zis:*

– Stăpâne, aşterne un ţol aici în mijlocul ogrăzii."

(Ion Creangă – „*Punguţa cu doi bani*")

b) „*Toporaşii violeţi străbăteau prin frunzele moarte, piţigoii şi cintezii cântau între muguri şi mesteceni. Siretul venea învolburat, mare şi tulbure, şi trecea cu-n fel de supărare parcă prin dumbravă.*

Copilul sta sub mesteceni. Oile păşteau în juru-i."

(Mihail Sadoveanu – „*Un om năcăjit*")

c) „*Şi poate sosi-va o vreme*
Când munţii vor fierbe, vor geme
Cu hohote mamele-n praguri,
Vor trece bărbaţii-n şiraguri
Când bucium suna-va să cheme
Pe tineri sub steaguri."

(George Coşbuc – „*Moartea lui Gelu*")

2. Treceţi verbele din textele următoare la timpul trecut, apoi la timpul viitor:

a) „*Numai ciocârlii, mai harnici, păşesc mărunţel pe marginea şanţului. În aer e o răcoare dulce şi-un miros sănătos de câmp şi de pădure. Nici un zgomot, nici o mişcare, nici o adiere de vânt nu se simte. Brobonit de rouă, pământul doarme încă în lumina umedă şi nehotărâtă a dimineţii.*"

(Al. Vlahuţă – „*Răsărit de soare*")

b) „*Îşi plecă Iliuţă ochii şi porneşte. Din depărtare mai priveşte o dată spre casa părintească.*

Umblă prin sate. Se tocmeşte. Munceşte şi la plug şi la semănat, taie şi lemne în pădure.

Acum are mâinile zdrelite, faţa arsă de vânt şi de arşiţă. Se simte însă bine. e vesel cum n-a fost vreodată.

Şi stă aşa o lună încheiată."

(Al. Mitru – „*Banul muncit*")

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE ÎN PERECHI

a) Completați cu verbe potrivite spațiile punctate!

„Doi prieteni .... (ce făceau?) odată prin pădure. Un urs fioros le .... (ce făcu?) înainte. Unul din ei .... (ce făcu?) într-un copac stufos și .... (ce făcu?) în desișul acestuia. Celălalt .... (ce făcu?) la pământ și .... (ce făcu?) mort."

(Anton Pann – „*Doi prieteni*“)

b) Indicați din care substantive s-au format verbele.

a înflori –

a înfrunzi –

a se lumina –

a se împrieteni –

a sângera –

a înnopta –

a rodi –

c) Formați verbe din următoarele substantive:

iarnă –

rând –

piatră –

pânză –

școală –

pădure –

3. Alegeți verbe potrivite pentru următoarele substantive: apele, munții, vrăbiuța, eleva, iepurele, autocarul și alcătuiți cu ele propoziții.

....

....

....

4. Alcătuiți propoziții cu verbele următoare: *învățând, studiind, făcând, scriind.*

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

5. Folosiţi în propoziţii cuvintele:

citind-o	scriindu-l	gândindu-se
căutând-o	ascultându-l	culcându-se
gustând-o	urmându-l	apropiindu-se

....

....

....

....

....

....

....

....

....

6. Potriviţi verbele *a fi*, *a lua* cu pronumele date, la timpurile trecut, prezent, viitor.

		eu	tu	el, ea	noi	voi	ei, ele
a fi	trecut						
	prezent						
	viitor						
a lua	trecut						
	prezent						
	viitor						

ACTIVITATE PE GRUPE

a) După modelul coloanei întâi, completaţi verbele în coloanele următoare:

eu	tu	el	noi	voi	ei
ştiam	....	....	....	....	....
îngrijesc	....	....	....	....	....
voi cere	....	....	....	....	....
lucrasem	....	....	....	....	....

b) Înlăturaţi forma greşită:

ieşte – eşti	ierate – erate – eraţi
este – ieste	iera – era
ieram – eram	erai – ierai – iereai
erau – ierau – iereau	

Scanned with OKEN Scanner

c) Completaţi după model:

a strânge	strânge-ţi (tu)	(voi) strângeţi
a alege	....	....
a face	....	....
a scrie	....	....
a lega	....	....
a începe	....	....
a înfinge	....	....

7. Completaţi spaţiile punctate cu verbe având acelaşi înţeles cu expresiile subliniate.

Nici <u>nu-l băgase în seamă</u>, atunci.
Nici nu-l ...., atunci.
De multe ori am fost <u>tras pe sfoară</u>.
De multe ori am fost ....
Eu nu-mi <u>aduc aminte</u> ce-a fost atunci.
Eu nu-mi .... ce a fost atunci.

8. Înlocuiţi expresiile cu un verb, apoi alcătuiţi propoziţii.

a da năvală: ....
a trage chiulul: ....
a o rupe la fugă: ....
a se da de gol: ....
a se da de-a rostogolul: ....
a pune la cale: ....
a face rost: ....

9. Transformaţi verbele, astfel încât acţiunea să aparţină unei singure peroane: *sunteţi, cântaţi, recitaţi, veniţi, aplaudaţi, omagiaţi, studiaţi, felicitaţi, explicaţi, schimbăm, existăm, venim, căutăm.*

10. Găsiţi alte verbe cu acelaşi înţeles şi cu sens contrar:

Verbul	Verbe cu acelaşi înţeles	Verbe cu sens contrar
a se aprinde	a se îmbujora, a se înroşi	a păli, a se îngălbeni
a declanşa	a dezlănţui, a produce	a frâna, a împiedica
a încuraja	a îmbărbăta, a însufleţi	a descuraja, a demobiliza
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....

Scanned with OKEN Scanner

11. Subliniați verbele apoi treceți-le în tabel conform cerinței:

Caisul din livada bunicului a crescut odată cu mine. În fiecare an ne măsurăm umbra. Anul trecut, în luna mai a înflorit prima oară. Din flori au ieșit câteva caise pe care le-am urmărit până s-au copt.

Acum aștept din nou primăvara. Crengile lui ascund multe fructe. Pământul le va hrăni, căldura soarelui le va coace iar eu le voi mânca împreună cu bunicul.

Verbe		
timpul trecut	timpul prezent	timpul viitor
a crescut	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....

12. Analizați verbele după tabelul de mai jos:

„– Voi începe cu elevul Caragiale L. Ion. A scris într-o pagină și jumătate mai mult decât alții în șase. Acum înțeleg de ce a izbutit. Este rodul strădaniei lui!... Și punctuația a pus-o ca lumea. Și ortografia e corectă, iar forma foarte îngrijită.

Ca să nu mai vorbim de limpezimea cu care și-a însușit ideile.“

(Virgil Stoenescu – *„Sârguința lui Iancu“*)

Verbul	Persoana	Număr	Timpul	Funcția în propoziție	La ce întrebare răspunde
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....
....	....	....	....	....	....

Scanned with OKEN Scanner

13. Alegeți forma corectă:

a) {Va / V-a} merge și anul acesta în tabără.

b) Cine {va / v-a} învățat cântecul?

c) Mâine și bunicul meu {va / v-a} pleca în străinătate.

d) Mama {va / v-a} dat numai sfaturi bune.

e) Doamna învățătoare {va / v-a} chemat sâmbătă la școală.

f) Dan îi {va / v-a} anunța și pe ceilalți colegi.

Observație: Când verbul este la timpul viitor se scrie „*va*". Când verbul este la timpul trecut se scrie „*v-a*".

14. Înlocuiți punctele cu „*al*" sau „*a-l*".

a) Acesta este un bagaj .... bunicilor. Nepotul începe .... desface.
b) Ajut un coleg la teme. Încerc .... face să înțeleagă.
c) .... treilea elev de la catalog a ieșit la tablă.
Profesorul începe .... asculta lecția.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

15. Găsiți forme nepredicative pornind de la verbele: *cântă, cad, călătoresc* etc. și construiți propoziții după exemplul de mai jos:

<u>*Exemple*</u>: *a dansa, dansând, de dansat, dansată.*

Un bărbat <u>dansează</u> o sârbă moldovenească.
Încep a dansa și alții ca el.
Dansând, uită de neajunsurile vieții.
Când termină de dansat mă apropii de el.
Îl rog să-mi explice și mie mișcările sârbei dansate.

16. Explicați folosirea cratimei:

a) „– *Tată, m-am gândit la tot ce-mi spui, rogu-te, lasă-mă să încerc. Dacă vei vedea că nu sunt în stare, singură mă voi da la o parte,*

rămânând fecioara visătoare, plimbându-mă pe cărările îmbălsămate ale grădinii împărăteşti." **(A. Dumitrescu – „*Împărăţia Florilor*")**

b) *„N-a terminat Iarna de vorbit că fiul ei s-a şi repezit, huind, la locuinţa zmeului.*

– Bine te-am găsit, Zmeule, a zis Crivăţul.

– Bine ai venit vântule, i-a răspuns Zmeul. Ce-ai cu mine?

Când a auzit zmeul ce-i cerea Crivăţul turbat, îndată s-a învoit, cu o condiţie:

– Ce condiţie, Zmeule?

– După ce o aduc pe domniţa Valentina în palatul mamei tale, Iarna, să-mi dai o dată puterea ta, ca să intru în împărăţia Florilor şi să-mi iau o mireasă pentru mine." **(A. Dumitrescu – „*Împărăţia Florilor*")**

c) *„De ţi-ar fi năravul cum îţi este vorba, de ţi-ar fi sufletul cum ţi-e faţa, mândre şi frumoase, te-aş chema în casă, te-aş pune la masă şi te-aş ospăta..."* **(I. Slavici – „*Ileana cea şireată*")**

17. Identificaţi verbele din textele următoare şi arătaţi persoana, numărul, timpul, funcția sintactică:

„În sfârşit albinele şi-au început dulcele zumzet în copacii timpurii: la corn, la ulm, la plopi şi la sălcii. În desişuri albeşte floarea ghiocelului / şi un parfum uşor vine pe adierea amurgului de toporaşi..."

(Mihail Sadoveanu – „*Primăvara*")

....

....

....

18. Alcătuiţi o propoziţie în care să legaţi: verbul „*a citi*" de pronumele personal, persoana a II-a, singular.

....

19. Alcătuiţi propoziţii în care verbul „*a fi* " să arate existenţa şi să fie predicat verbal.

....

....

20. Treceţi verbul „*a lua*" la toate persoanele, singular şi plural, timpurile prezent, trecut, viitor.

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

21. Alcătuiţi un text cu un titlu la alegere, în care să folosiţi verbe la toate timpurile şi cu funcţii sintactice diferite.

....

....

....

....

....

....

EVALUARE 1 (Verb)

I₁. Subliniază verbele din textul următor:

Păsările călătoare îşi iau zborul spre ţările calde.
Pe câmp se pregăteşte terenul pentru semănatul grâului.
Soarele încălzeşte mai puţin.
Frunzele copacilor se îngălbenesc şi cad.
Elevii sunt la cursuri.
În livadă se află mulţi pomi cu fructe coapte.

I₂. Alcătuieşte enunţuri cu cuvintele: „*v-a*“, „*va*“, „*ne-am*“.

....

....

....

I₃. Scrie următoarele verbe la persoana a III-a, număr singular: *intru*, *voi striga*, *întreb*, *gândesc*, *stropeşte*, *aduni*.

....

....

I₄. Citeşte cu atenţie! Continuă textul. Dă un titlu potrivit.

....

Trăia într-un sat un om ce avea un băiat căruia nu-i plăcea să muncească. Atât de leneş era încât nu putea îndruga două vorbe.

Părinţii s-au hotărât într-o zi să ....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

....

....

....

....

I₅. Alcătuieşte trei enunţuri în care verbele să fie la persoana a III-a, numărul plural, timpul viitor.

....

....

....

I₆. Precizează timpul verbelor din fragmentul următor:

„Pe mama am iubit-o mult, se plângea el, dar s-a îmbolnăvit şi Dumnezeu a luat-o ... . Şi tata, tot aşa ... . Mi-a rămas doar bunica. Pe ea n-am s-o las să moară; o îngrijesc eu, cu mâna mea.“

(I. A. Basarabescu – „*Bunica*“)

....

....

....

....

....

....

....

EVALUARE 2 (Verb)

I₁. Pune semnele de punctuaţie necesare:

„☐*Şi pe omul care ţi-a pălit oaia, nu-l cunoşti*☐
☐*Nu-i din sat de la noi*☐ *nu-l cunosc*☐
☐*De ce nu te-ai întors repede să-i spui lui tată-tău*☐
☐*Tătuca nu-i acasă*☐ “

(M. Sadoveanu – „*Un om necăjit*“)

I₂. Identifică verbele din şirul de cuvinte:
ascultaţi, perele, culegeam, privighetorii, cumpăram, carte, veche, semănatul, noi, acum.

I₃. Alcătuieşte enunţuri în care verbele să fie la persoana a III-a numărul plural, persoana a II-a numărul plural; persoana a II-a numărul singular, persoana I numărul singular.

Scanned with OKEN Scanner

....
....
....
....

I₄. Transcrie enunțul alegând forma corectă a cuvintelor *va* și *v-a.*

Va/ v-a alerga pe Stadionul „Lia Manoliu“ la cursa de 200 m. V-a/ Va invitat la expoziția de numismatică. Ea va/ v-a merge la stomatolog. V-a/ va întrebat cât e ceasul.

....
....
....

I₅. Citește fragmentul următor:

„La o stație s-a urcat o familie; sunt și copii. Ochii lui se îndreaptă acum spre banca acestora: au tot felul de jucării, așa păpuși mari n-a văzut el niciodată!

Copiii îi fac semn să vină să se joace cu ei. El se duce și prietenia se leagă repede.“

(După I. A. Basarabescu –*Bunica*“)

- Formulează trei întrebări care au legătură cu conținutul textului.

....
....
....

SUBSTANTIVUL
(actualizare)
ÎMI FOLOSESC CUNOȘTINȚELE

1. Alege varianta corectă:

SUBSTANTIVUL:

a) exprimă acțiunea, starea sau existența;
b) este o parte de propoziție și poate fi comun sau propriu, singular sau plural;
c) este o parte de vorbire și poate fi comun sau propriu.

2. Scrie cuvinte care denumesc:

– ființe: ....
– lucruri: ....
– fenomene ale naturii: ....
– stări sufletești: ....

– însuşiri: ....
– acţiuni: ....

3. Alcătuieşte propoziţii cu trei substantive comune şi trei substantive proprii:
....
....
....
....
....
....

4. Subliniază substantivele din textele următoare:
a) *„De pe gard, o vrabie, care văzuse multe în viaţa ei, îşi aşezase puişorii în rând, să privească, de cum zărise cărăbuşul jos.Şi acum îşi luă zborul în alt loc, strigându-şi după dânsa odraslele care duceau în minte o învăţătură mai mult."* **(Emil Gârleanu – „*Sărăcuţul*")**
b) *„Sosim în faţa oraşului Giurgiu. Ţărmurile se depărtează. Din coşurile înalte ale fabricilor gâlgâie rotocoale negre de fum ce se risipesc molatic în zarea nesfârşită. Dunărea nesfârşită, largă are aspectul unui lac frumos, poleit de razele soarelui. Un şes neted, verde, răsare în mijlocul apei. E ostrovul San-Giorgio, pe care-a stat odinioară un falnic castel, zidit de genovezi – stăpânitorii mărilor de-acum o mie de ani."*
(Al. Vlahuţă – „*România pitorească, Giurgiu. Călugărenii*")

5. Scrie substantive proprii pentru fiecare substantiv comun.
– băiat: ....
– fată: ....
– munte: ....
– ţară: ....
– oraş: ....
– râu: ....
– autor: ....
– carte: ....

6. Formează substantive proprii de la următoarele substantive comune: *creangă, cioban, mugur, cojocar, narcisa, viorea, urs.*
....
....

Scanned with OKEN Scanner

7. Despărţiţi în silabe substantivele apoi scrieţi forme de plural:
– împărat: ....
– şampanie: ....
– schimb: ....
– ambalaj: ....
– emblemă: ....
– cumpărător: ....

8. Găsiţi forma de plural a substantivelor şi alcătuiţi cu ele propoziţii:
– poezia: ....
– sanie: ....
– copil: ....
– copilul: ....
– copilului: ....
– ţeavă: ....
– liceu: ....
– muzeul: ....
– prietenia: ....
– primăvara: ....

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

9. Alcătuiţi cinci propoziţii în care substantivele să fie la numărul plural.
....
....
....
....
....

10. Scrieţi propoziţiile de la exerciţiul anterior schimbând numărul substantivelor.

Scanned with OKEN Scanner

11. Grupează substantivele în tabel: *om, ochelari, fier, oxigen, tăiţei, pui, spate, icre, miere, tei, făină, ceapă, unchi, fir, stea, sete, ghilimele.*

Substantive care au numai formă de singular	Substantive care au numai formă de plural	Substantive care au aceeaşi formă la singular şi plural	Substantive cu forme diferite pentru singular şi plural
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....
....	....	....	....

REŢINE!

➢ Genul substantivelor se recunoaşte după cum un substantiv admite să fie precedat, la singular şi la plural de perechi ca:

- *un – doi*, substantive de genul masculin;
- *o – două*, substantive de genul feminin;
- *un – două*, substantive de genul neutru.

12. Scrie şi grupează după gen substantive ce denumesc fiinţe şi obiecte întâlnite la şcoală:

genul feminin	genul masculin	genul neutru

13. Găseşte perechi de substantive care au forme asemănătoare pentru masculin şi feminin. (Exemplu: *profesor – profesoară*)

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

14. Caută cât mai multe perechi de substantive care au forme diferite pentru masculin şi feminin. (Exemple: *capra - ţap*)

....

15. Scrie cinci substantive care au aceeaşi formă pentru feminin şi masculin. (Exemplu: *medic*)

....

ACTIVITATE ÎN PERECHI

16. CONCURS. Câştigă grupa care scrie în trei minute cele mai multe substantive comune, feminine care încep cu litera *g* ; substantive comune masculine care încep cu litera *z*, substantive comune neutre care încep cu litera *c*.

17. Scrieţi după dictare apoi analizaţi substantivele din textele următoare, după modelul:

<u>Fetiţa</u> desenează. *fetiţa* = substantiv comun, genul feminin, numărul singular, răspunde la întrebarea „*cine?*“

Subliniaţi cu o linie substantivele comune şi cu două linii pe cele proprii.

a) „*Vânătorul a început să-l hrănească. La început puiul nu s-a atins de lapte, de miere, de siropul de fructe.*“ **(Cezar Petrescu – „*Fram, ursul polar*“)**

b) „*Bătrânul începu să râdă, răsucind vârful bastonului în pământ.*“

(Cezar Petrescu – „*Fram, ursul polar*“)

c) „*Peste vreo săptămână, crăiasa a dus-o pe Eliza la ţară, la nişte ţărani, iar pe prinţi atât i-a vorbit de rău faţă de crai, că acesta nu s-a mai îngrijit deloc de ei.*“ **(H. Chr. Andersen – „*Lebedele*“)**

d) „*Cocioaba de pe malul stâng al Bistriţei, bărbatul, fata şi boii din pădure, un ţap şi două capre slabe şi râioase..., era toată averea Irinucăi.*“ **(Ion Creangă – „*Amintiri din copilărie*“)**

18. Scrieţi enunţuri în care cuvintele *sare, toc mare, sapă, poartă* să fie substantive şi altele în care să reprezinte altă parte de vorbire. Scrieţi ce funcţie au aceste cuvinte în fiecare enunţ.

....

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

....
....
....
....

ÎMI FOLOSESC CUNOŞTINŢELE

19. Scrie, după model, formele corecte ale următoarelor substantive:

un om	nişte oameni	toţi oamenii
un copil	nişte	toţi ....
un ied	nişte	toţi ....
un copac	nişte	toţi ....
un munte	nişte	toţi ....
un băiat	nişte	toţi ....

20. Scrie substantivele din paranteze la forma potrivită:

Elevii au citit toate ....(poezia) ....(poet).
Copilul povesteşte ....(mama) întâmplarea.
Doamna mulţumeşte ....(elevi) pentru ....(floare).
.......................(Copil) se întâlnesc în parc.
Marina a dat un cadou frumos ....(prietena) sale.
Andrei susţine ....(jucători) în timpul ....(meci).

21. Formează substantive de la următoarele cuvinte şi alcătuieşte propoziţii: *mânca, bun, harnic, sosi, frumos, dulce.*

....
....
....
....
....
....

22. Scrie:

a) substantive care conţin

- grupul <u>ea</u>: ....
- grupul <u>ia</u>: ....
- grupul <u>oa</u>: ....
- grupul <u>ua</u>: ....
- grupul <u>ie</u>: ....

Scanned with OKEN Scanner

b) substantive care conţin vocală dublă şi alcătuieşte cu trei din ele, propoziţii. (<u>ee</u>, <u>ii</u>, <u>oo</u>)

....

....

....

....

....

....

c) substantive care conţin consoană dublă şi alcătuieşte trei propoziţii.

....

....

....

23. Alege un substantiv comun şi alcătuieşte cu el două propoziţii:
- una în care să aibă rol de subiect;
- alta în care să fie altă parte de propoziţie.

....

....

24. Scrie trei propoziţii în care subiectul să fie:
- un substantiv comun la numărul plural;
- un substantiv propriu, nume de râu;
- un substantiv comun, număr singular.

....

....

....

25. Scrie după dictare!

„E o zi ploioasă de martie. Peste o jumătate de oră clopoţelul va suna sfârşitul lecţiilor. La poarta şcolii şi în curte, de-a lungul zidurilor, aşteaptă vânzătorii de bunătăţi pentru şcolari.

Un băieţandru negricios, slăbuţ, cu ochii întunecaţi, dar strălucitori şi delicaţi, iese acum pe poarta şcolii. Nu pare să aibă doisprezece ani. E Nicolae Bălcescu, elev în clasa a patra. Are la subsuoară un pachet de cărţi şi caiete, legat cu sfoară. Se scotoceşte în buzunar şi se apropie sfios de alviţar. Îşi alege cu poftă o bucată de alviţă şi tocmai se pregăteşte să muşte din ea, când e luat de guler...“

(după I. Ghica – „*Din anii de şcoală ai lui Nicolae Bălcescu*“)

Scanned with OKEN Scanner

CERINȚE:

a) Identifică substantivele din primul alineat și grupează-le într-un tabel asemănător celui de jos:

Substantivul	Felul		Genul			Numărul	
	comun	propriu	feminin	masculin	neutru	singular	plural

b) Analizează adjectivele din text.

....

....

....

....

c) Scrie cel puțin trei întrebări ale căror răspunsuri să poată fi identificate în text.

....

....

....

d) Alcătuiește schema primei propoziții.

....

26. Grupează substantivele următoare potrivit tabelului: *iarnă, zoologică, dimineață, alee, iepure, soare, sanie, deal, aer, armonie, vioi, muzee.*

Conțin un grup vocalic în aceeași silabă	Conțin un grup vocalic în silabe diferite
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....
....	....

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE ÎN PERECHI

27. a) Combinând literele date, alcătuiți cât mai multe substantive:

1) O, C, S, U, T, A, N, E

....

....

2) C, U, A, R, E, M, T

....

....

b) Scrieți repede, corect și cât mai multe substantive care denumesc:

- instrumente muzicale: ....
  ....
  ....
- pomi fructiferi: ....
  ....
  ....
- insecte: ....
  ....
  ....
- meserii: ....
  ....
  ....

ACTIVITATE PE GRUPE

28. Scrieți cât mai multe substantive comune care încep cu literele *a, m, v*.

....

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

29. Scrieţi ce parte de vorbire sunt cuvintele subliniate:

- Dacă vii în vii, vei vedea gâze vii.
- O mare furtună s-a dezlănţuit pe mare.
- Bunicul sapă în grădină cu o sapă mică.

....

....

....

....

....

....

30. Alcătuiţi propoziţii cu următoarele grupuri de cuvinte:

a) ochii pisicii; ţurţurii streşinii; nasturii cămăşii.

b) copacii pădurii; stupii prisăcii; prunii livezii.

....

....

....

....

....

....

31. Alcătuiţi propoziţii cu următoarele cuvinte ce conţin vocală dublă: *conştiincios, înfiinţează, necuviinţă, ştiinţă, viitor*.

....

....

....

....

....

32. Alcătuiţi perechi de propoziţii în care să folosiţi cuvintele:

mâhnit – mâhnirea
cald – căldura
verde – verdeaţa
scriu – scrisoarea
adun – adunarea

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

33. Alcătuiţi propoziţii după schemele următoare:

a) $\frac{\text{P.S.}\ \ \text{S.}\ \ \text{P.}\ \ \text{P.S.}}{\text{s}\ \ \text{s}\ \ \text{v}\ \ \text{s}}$; **b)** $\frac{\text{P.S.}\ \ \text{P.}\ \ \text{S.}\ \ \text{P.S.}\ \ \text{P.S.}}{\text{s}\ \ \text{s}\ \ \text{v}\ \ \text{s}\ \ \text{s}}$

EVALUARE (Substantiv)

I_1. Transcrie şi completează casetele cu semnele de punctuaţie corespunzătoare:

„La o adunare ☐ *pe când vorbea un boier tânăr* ☐ *Moş Ion Roată sare cu gura* ☐

☐ *Aveţi bunătate să vorbiţi mai moldoveneşte* ☐ *să înţelegem şi noi* ☐
Un boier ţipă cu glas răutăcios ☐

☐ *Dar ce nevoie mare e să înţelegi tu* ☐ *Auzi obrăznicie* ☐ "

(I. Creangă – „*Moş Ion Roată şi Vodă Cuza*")

I_2. Scrie adjective potrivite pentru substantivele: *frunze, cântec, pădure, izvor.*

....

....

I_3. Transformă substantivele date, urmând modelul:
elev, mac, băiat, cumpărător, scrisoare, pădure

elev = elevul, elevului, elevi, elevilor, elevii

....

....

....

....

....

I_4. Formulează trei întrebări folosindu-vă de textul de mai sus:

....

....

....

I_5. Găseşte substantive cu sens asemănător pentru: *ilustraţie, imobil, invitaţie, pandemie, pacient, avere.*

....

....

I_6. Transformă textul de la exerciţiul 1 în povestire.

....

....

Scanned with OKEN Scanner

....
....
....
....
....

PRONUMELE

1. Scrieți după dictare:

„Și-l pupă în vârful nasului; apoi așezându-i frumos beretul:

– Parcă-i șade mai bine cu beretul!... zice mam'mare, scuipându-l să nu-l deoache, apoi îl sărută dulce.

– Cu ce nu-i șade lui bine? adaugă tanti Mița și-l scuipă și dumneaei și-l sărută." **(I. L. Caragiale – „*Dl. Goe*")**

CERINȚE:

a) Explicați grupările de cuvinte scrise cu cratimă.
b) Subliniați pronumele personale, apoi analizați-le.
c) Transformați dialogul în vorbire indirectă.

2. Observați formele pronumelui personal:

Ele pot fi: **a)** *accentuate* = când pot constitui singure propoziții.

Exemplu: – Cui oferi aceste flori?
– *Ei*. (Lui) (Lor)

b) *neaccentuate* = când nu pot constitui singure propoziții.

Exemplu: Învățătoarea îi întâmpină cu emoție.

Formele accentuate și neaccentuate ale pronumelui personal:

Persoana	**Singular**		**Plural**	
	Forme accentuate	**Forme neaccentuate**	**Forme accentuate**	**Forme neaccentuate**
I	eu, mie (pe) mine	mă, m-, îmi, mi-	noi, nouă (pe) noi	ne(-); ni(-)
a II-a	tu, ție (pe) tine	te; îți; ți-	voi; (pe) voi, vouă	îi; i(-)
a III-a	el; (pe) el; lui ea; (pe) ea; ei	îl; l-; îi; i(-)	ei; (pe) ei; lor ele; (pe) ele; lor	le(-); li(-)

Formele neaccentuate pot sta înainte sau după un verb și pot fi scrise cu liniuță de unire.

Persoana	Singular	Plural
I	Scrie-*mi*! *Mi*-a scris.	*Ne*-ai cunoscut?
a II-a	*Ţi*-a spus	*V*-am salutat.
a III-a	*L*-am căutat. Am găsit-o.	*Le*-am păstrat. Spune-*le*.

ACTIVITATE PE GRUPE

3. Subliniaţi cu o linie formele accentuate şi cu două linii formele neaccentuate ale pronumelor, din versurile de mai jos:

a) *„Şi codrul se-ndoaie;*
Şi-l biciue vântul,
Râzând îl sugrumă,
Şi-i rupe veşmântul,
Şi părul i-l smulge,
Şi-n văi îl aruncă."

(G. Coşbuc – „*Toamna*")

b) *„Ei ziseră:*

– Vino-ncoace, omule viteaz, să te ascundem! Traseră o pană şi-l ascunseră în ea. Când veni, mama-i întrebă pe pui cine le-a făcut ăst'bine.

Ei spuseră:

– Un om, mamă, de pe tărâmul celălalt.

– Mă duc să-i mulţumesc, zise ea.

– Mamă, dacă ţi l-am arăta, ne făgăduieşti că nu-i faci nici un rău?

– Vă făgăduiesc.

Atunci ei îl scoaseră din pană şi i-l arătară."

(P. Ispirescu – „*Prâslea cel voinic şi merele de aur*")

4. Construiţi enunţuri folosind grupurile de cuvinte: *să-mi citească, nu-l aştepta, v-aţi supărat, mi-am amintit, du-te, văzând-o*. Subliniaţi apoi pronumele.

....

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

5. Completați după model:

	a căuta	*a vedea*
Pe mine	**m-a căutat**	**m-a văzut**
Pe tine		
Pe el		
Pe ea		
Pe noi		
Pe ei		
Pe ele		

6. Analizați pronumele personale conform cerințelor:

Eu aduc mingea. Noi toți vrem să ne jucăm cu ea.
Tu o să-ți aduci bicicleta. Voi o să-l ajutați.
El și ea țin coarda. Vor sări ei și ele. Le place acest joc.

Pronumele	Persoana	Numărul	Funcția sintactică	Întrebarea la care răspunde

7. Scrieți propoziții în care pronumele personal să fie:
a) subiect;
b) parte secundară de propoziție și determină un verb;
c) parte secundară de propoziție ce determină un substantiv.

Scanned with OKEN Scanner

....

....

....

8. Alcătuiți un scurt dialog în care să folosiți pronume personale.

....

....

....

....

....

....

....

ACTIVITATE ÎN PERECHI

9. Scrieți forma pronumelui cerută de întrebări:

Pronume	**Întrebarea**				
	cui?	**al cui?**	**cu cine?**	**unde?**	**ai cui?**
eu					
tu					
el					
ea					
noi					
voi					
ei					
ele					

10. Alcătuiți propoziții după scheme:

a) S. P. P.S. P.S. P.S. / p v p s adj.

b) P.S. P. S. S. / p v p s .

c) S. P.S. P. P.S. / s p v s .

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

11. Întocmiţi scheme pentru propoziţiile următoare:

a) Noi vă invităm şi pe voi la aniversare.

....

b) Profesorii ne dau sfaturi bune.

....

c) Ţi-a spus să vii la mine?

....

12. Alegeţi forma corectă a pronumelui:

ei sau **iei**	**ieu** sau **eu**
ea sau **ia**	**iele** sau **ele**

EVALUARE (Pronume)

I$_1$. Alege din următoarele cuvinte doar pronumele personale: *maică, eu, sa, -ţi, mă-, ţine, -ţi, corn, -i, nevoie, dânsa, deci mi-, -te, car, ei, deci, vouă.*

....

....

I$_2$. Subliniază pronumele personale din textul următor:

„Tocmai atunci ieşi Jim pe poartă, sărind într-un picior, cu o găleată goală în mână. Tom îi spuse imediat:

– Jim lasă-mă pe mine să duc apă şi dai tu niţel cu bidineaua!

– Nu se poate! Mătuşa Polly mi-a spus să mă întorc imediat, să nu stau să mă joc pe drum ...

– Ei lasă, mă, Jim, aşa vorbeşte ea, ce tu nu ştii?! ...“

(Mark Twain – „*Aventurile lui Tom Sawyer*“)

I$_3$. Transformă textul dialogat în povestire.

....

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

I₄. Înlocuieşte substantivele subliniate cu pronume personale:

Alina şi Cosmin învaţă la istorie (……….......).

Narcisele şi toporaşii au înflorit (..................).

Privighetoarea nu a obosit cântând mereu (……….......).

Cărţile elevilor sunt păstrate cu grijă (....................).

I-am explicat Alinei de ce trebuie să respecte regulile de circulaţie (.....................).

Porumbeii au participat la un concurs internaţional.

I₅. Alcătuieşte enunţuri care să conţină ortogramele: *va, n-ai, n-am, ce-l, nu-i, n-au.*

....

....

....

....

....

....

NUMERALUL

1. Descoperiţi numeralele din următoarele texte:

a) *„Aveam în pod doi berbeci năpârliţi, trei vaci fără picioare şi un armăsar, care sta în pod fiindcă era din lemn şi vopsit cu pensula verde.“*

(Tudor Arghezi – „*Cartea cu jucării* – „*Hoţul*“)

b) *„La picioarele ei erau zece cămăşi, la a unsprezecea lucra acum.“*

(H. Ch. Andersen – „*Lebedele*“)

c) *„Primul Pitic grăi:*

– Cine a stat pe scăunelul meu?

Al doilea zise şi el:

– Cine a mâncat din farfurioara mea?

Al treilea:

– Cine a mâncat din pâinea mea?“ **(Fraţii Grimm – „*Alba ca Zăpada*“)**

d) *„Unul cu altul la un loc avem acum, la începutul postului, vreo patru-cinci ulcioare de oloi, trei-patru saci de făină de păpuşoi, câteva oca de peşte sărat. Însă Oşlobanu, care mânca cât şaptesprezece, ne cam puse pe gânduri.“* **(Ion Creangă – „*Amintiri din copilărie*“)**

ACTIVITATE ÎN PERECHI

2. Înlăturaţi varianta (variantele) greşită (greşite):

- şase – şease – şese;
- patrusprezece – paisprezece – paişpe;
- şaisprezece – şasesprezece – şaişpe;
- optâşpe – optisprezece – optsprezece;
- şaptisprezece – şaptesprezece – şapte spre zece;
- douăzeci şi cinci – douăşcinci – două zeci şi cinci;
- o sută cinci zeci – osută cincizeci – o sută cincizeci.

3. Descoperiţi numeralele precizând felul lor: cardinale (exprimă un număr ori numărul obiectelor) sau ordinale (exprimă ordinea obiectelor).

a) *„Doi proşti s-au întâlnit cândva la o răscruce de drumuri.*

– Bună vremea, om cuminte, spuse primul prost. Uitându-se mai atent, văzu că întâlnise pe unul care purta în miez de vară două căciuli pe cap şi trei cojoace în spinare...

– Mulţumesc, dumitale, om cu scaun la cap, răspunse al doilea prost.“ **(după V. Colin – „*Deşteptăciunea proştilor*“)**

b) *„Iară Chirică începe a-i număra coastele din stânga, zicând: una, două, trei şi când la a apatra, pune dalta, trânteşte cu ciocanul, o apucă cu cleştele şi-o dă afară.“* **(Ion Creangă – „*Povestea lui Stan Păţitul*“)**

4. Scrieţi cu litere:

318 + 589 =

375 × 100 =

186 : 2 =

2007 – 589 =

5. Alcătuiţi propoziţii după schema: P.S. S. P. P.S., în care:

a) subiectul să fie exprimat prin numeral;

b) una din părţile secundare să fie exprimată prin numeral.

....

....

6. Arătaţi ce funcţie sintactică are numeralul din fiecare propoziţie:

a) Primul a plecat. ....

b) Au rămas doi. ....

c) Elevii sunt în clasa a patra. ....

d) Cinci înotători se zăresc în larg. ....

e) Îl conduc pe al treilea. ....

f) M-am uitat după cei patru. ....

Scanned with OKEN Scanner

7. Completaţi cu numeralele potrivite:

Eu sunt elevă în clasa a .... Sora mea este elevă în clasa a .... Este mai mare decât mine cu .... ani. Mâine este ziua ei. Îşi sărbătoreşte cea de-a .... aniversare. Este născută pe .... februarie într-un act bisect, deci ziua ei e din .... în .... ani.

8. Analizaţi numeralele după modelul dat:

Numeralul	**Felul**	**Întrebarea**	**Funcţia sintactică**
trei	cardinal	câţi?	complement

- Au sosit trei la spectacol.
- Eu am economisit cinci sute de lei.
- Cu o zecime din sumă mi-am luat rechizite.
- Cu o doime din rest mi-am cumpărat cărţi de lectură.
- Colegul meu recită al patrulea poezia.
- Mergem câte unul pe cărare.
- O sută de elevi pleacă în tabără.
- Al cincilea va anunţa evenimentul.
- Patru vrăbiuţe ciripesc pe o ramură.
- Era odată o capră care avea trei iezi.
- Tustrei mănâncă toate cele cinci pâini.

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE PE GRUPE

9. Formulați propoziții (enunțuri) după următoarele cerințe:
a) să aveți un numeral cardinal și unul ordinal;

....

b) să aveți două numerale cardinale;

....

c) să aveți două numerale ordinale;

....

d) numeralul „*al treilea*“ să aibă funcție sintactică de subiect apoi de parte secundară (două propoziții);

....

e) respectând schema:

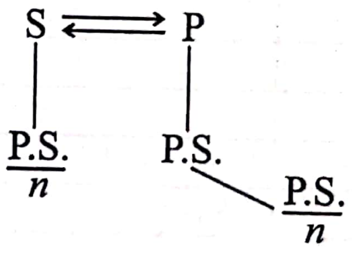

....

10. Ești în tabără la mare. Alcătuiește o scrisoare către părinții tăi în care le comunici rezultatele participării tale la un concurs. Folosește numerale cardinale.

EVALUARE (Numeral)

I_1. Scrie numeralele în locul punctelor:

Mâine e ziua lui Dragoș. El împlinește .... Își va sărbători cea de-a .... aniversare. Și-a invitat .... colegi. Mama a comandat .... prăjituri. Vor fi .... invitați.

I_2. Scrie cu litere numerele naturale la care suma cifrelor fiecăruia dintre numere este egală cu 14.
231; 871; 365; 127; 346; 725; 811; 266.

....
....
....

Scanned with OKEN Scanner

I$_3$. Scrie cu litere:
– ultimele trei cifre de la felefonul familiei;
– ziua, luna, şi anul naşterii;
– data începerii anului şcolar.

....

....

....

I$_4$. Alege numeralele potrivite pentru substantivele date:

două sute şaizeci şi patru –	maşină
al optsprezecelea	elevi
a patruzecea	copac

I$_5$. Alcătuieşte enunţuri în care să foloseşte ortogramele: *nu-l, mi-i, n-o, n-aţi, n-au, nai.*

....

....

....

....

....

....

I$_6$. Alege din lecturile studiate, trei personaje din lumea animalelor şi alcătuieşte câte un enunţ cu acestea.

....

....

....

I$_7$. Găseşte cuvinte cu sens apropiat pentru cuvintele:

făptură	Atotputernicul ....
a se îmbulzi	lighioane ....
mărinimos	nul ....

ADJECTIVUL

1. Ce însuşiri nu corespund? Motivaţi.

– dulce, iute, amar, cuminte;
– bucuros, obosit, sărat, necăjit;
– galben, roşu, harnic, verde;
– rotund, pătrată, mic, soval.

2. Realizaţi acordul adjectivelor din paranteză cu substantivele pe care le însoţesc:

Pomii (înflorit) .... ne încântă privirea.
Bunica ne-a dat colaci (proaspăt) ....
Păsările (călător) .... se întorc la cuiburile (veche) ....

3. Scrieţi propoziţiile de mai sus aşezând adjectivele în faţa substantivelor:

....
....
....

4. Transformaţi în adjective substantivele:

aur .... linie ....
cenuşă .... lumină ....
vişină .... căldură ....

5. Găsiţi adjective cu sens opus pentru:

harnic .... gros ....
vechi .... lat ....
scurt .... gras ....
urât .... laş ....

6. Formaţi substantive de la adjectivele: *copilăros, bătrânesc, mătăsos, prietenoasă.* Alcătuieşte cu ele propoziţii.

....
....
....
....

7. Tăiaţi forma greşită:

Pe câmpie zburdă zglobii / zglobiii miei.
Harnici / Harnicii agricultori au însămânţat câmpul.
Livada ne-a dat roade înbelşugate / îmbelşugate.

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE ÎN PERECHI

8. Găsiţi cât mai multe adjective terminate în „*iu*" şi treceţi-le la numărul plural. Adăugaţi un substantiv potrivit fiecăruia.
Exemplu: *cărămiziu – cărămizii* (acoperiş)

....
....
....
....
....
....
....
....

9. Folosind creioane colorate, subliniaţi adjectivele cu acelaşi înţeles din următoarele exemple: *cinstit, curajos, izolat, prietenos, corect, vitejesc, emoţionant, retras, binevoitor, amabil, tulburător.*

10. Realizaţi corespondenţa între substantiv şi adjectivul potrivit:

soldat	deasă	izvor	fricos
ploaie	înverzită	rază	caldă
pădure	copt	lup	limpede
măr	viteaz	iepure	lacom

11. Găsiţi adjective care au aceeaşi formă pentru genul şi numărul substantivelor. Exemplu: *ciorap / ciorapi gri, haină / haine gri.*

....
....
....
....
....
....
....

12. Daţi exemple de adjective care exprimă:
– forma: ....
– culoarea: ....
– aspectul: ....
– dimensiunea: ....

Scanned with OKEN Scanner

– însuşiri morale: ....

– însuşiri fizice: ....

13. Analizaţi adjectivele din textele următoare după model.

Exemplu: *fierbinte* – adjectiv, se acordă cu substantivul „*glas*" în gen şi număr, genul neutru, numărul singular, răspunde la întrebarea „*ce fel de?*"

a) „*Voi aţi cântat cu glas fierbinte*
Naturii calde imnuri sfinte,
Ori doine dragi, când v-aţi adus
De noi aminte!"

(George Coşbuc – „*Vestitorii primăverii*")

b) „*Lacul codrilor albastru*
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă."

(Mihai Eminescu – „*Lacul*")

c) „*S-a ridicat, deodată, în prăpastia întunecoasă, umedă, a munţilor falnici. Şi doritor de lumină, în această dimineaţă scăldată de soare, a atins aripile ca o flamură, deasupra brazilor bătrâni. S-a înălţat mai întâi, drept în sus, ca o săgeată.*" **(Emil Gârleanu – „*Vulturul*")**

ACTIVITATE PE GRUPE

14. Găsiţi adjective care au:

a) patru forme (*bun – bună, buni - bune*)

....
....
....
....

b) trei forme (*nou – nouă, noi*)

....
....
....
....

c) două forme (*verde, verzi*)

....
....
....
....

Scanned with OKEN Scanner

15. Se dau textele:

a) *„Dar deodată, la o cotitură, răsare ca din pământ o babă mărunţică şi mohorâtă, cu ochii mititei şi cu nasul coroiat. Venea încet spre cei doi tovarăşi, sprijinindu-se într-un toiegel alb.*

Patrocle ciuli urechile, mârâi uşor, apoi rămase cuminte lângă Lizuca." **(Mihail Sadoveanu – „*Dumbrava minunată*")**

b) *„Mare de-a pururea va rămâne momentul acela în viaţa neamului nostru. Solemne şi pline de bărbătească hotărâre erau chipurile pârlite de soare ale ostaşilor înşiraţi drept, umăr la umăr, pe şesul Siliştioarei. Ei simţeau că asupra lor, în clipa aceea, stau aţintite privirile duioase ale unui popor."* **(Al. Vlahuţă – „*Siliştioara*")**

c) *„O geană roşie se aprinde în îngemânarea pământului cu cerul. Încet se saltă soarele rotund şi scânteietor. Negurile se risipesc. Plaiurile verzi, brobonite de rouă, par bătute cu diamante."*

(Al. Vlahuţă – „*Pe coama Mohorului*")

CERINŢE:

a) Subliniaţi cu o linie substantivele şi cu două linii adjectivele.

b) Scrieţi toate formele fiecărui adjectiv.

c) Ce părţi de vorbire şi ce rol au în propoziţii cuvintele: *Patrocle, urechile, roşie, plaiurile, verzi, chipurile, ei.*

d) Folosiţi în enunţuri adjectivele: mohorâtă, pline, scânteietor.

16. Completaţi apoi alcătuiţi propoziţii cu adjectivele din coloana a treia:

Adjectivul	Adjectiv cu acelaşi înţeles	Adjectiv cu înţeles opus
bun		
vesel		
senin		
laş		
cuminte		

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

17. Urmărind modelul dat, căutați adjective potrivite substantivelor: *prietenul, vara, soarele, elevul.*

<u>Model:</u>	cartea	veche mai veche tot atât de veche mai puțin veche cea mai veche foarte veche

18. Alcătuiți propoziții după schemele date:

a) $\dfrac{\text{S. P. P.S. P.S. P.S.}}{\text{p v p s adj.}}$.

b) $\dfrac{\text{P.S. P. S. S.}}{\text{p v p s}}$.

c) $\dfrac{\text{S. P.S. P. P.S.}}{\text{s p v s}}$.

d) $\dfrac{\text{S. P.S. P. P.S.}}{\text{s p v s}}$.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

19. Formați adjective de la substantivele date. Alcătuiți cu trei din ele propoziții.

deal ....;
mâl ....;
milă ....;
ploaie ....;
noroc ....;
nor ....;
stuf ....;
pădure ....

....
....
....

20. Comparați propozițiile următoare. Scrieți în paranteză ce rol are cuvântul subliniat. Dați exemple asemănătoare.

Pământul a dat rod <u>bogat</u>. (............................)
Orașul nostru e <u>bogat</u>. (............................)
<u>Bogatul</u> nu crede pe sărac. (............................)

....
....
....

Scanned with OKEN Scanner

....

....

....

21. Scrieţi în locul cuvintelor omise adjective formate de la substantivele: *plumb, bucurie, noroi, iarnă.*

Norii .... ameninţă oraşul. Culoarea lor .... anunţă ninsoarea. Turina .... a norilor împânzeşte văzduhul. Pe drumul .... s-a format o pojghiţă de gheaţă. Copiii .... aşteaptă prima zăpadă.

EVALUARE (Adjectivul)

I_1. Selectează adjectivele din strofa următoare şi scrie la ce număr sunt.

„Rămânem în tăcere pe banca de stejar,
Cu palmele uscate, fierbinţi, ea îmi mângâie
Obrazul ars de soare şi părul plin de praf
Plin de poemul auriu din grâie."

(N. Labiş – „*Întâlnirea cu mama*")

I_2. Găseşte substantive pentru următoare însuşiri: *încărunţiţi, liniştite, împrăştiate, umede, reci, cafeniu.*

I_3. Transformă substantivele în adjective: *jucărie, linişte, portocală, castană, veselie, aur.*

I_4. Citeşte textul:

„Era un copilaş galben şi mărunţel şi târa pe pământul ravăn nişte ciubote grele ale unui frate mai mare. Ridică spre mine ochii trişti, învăluiţi ca într-o umbră cenuşie şi-şi scoase cu anevoie din cap pălărioara veche, ploştită ca o ciupercă.

Îmi dădu bună ziua cu un glas moale în care parcă suna o suferinţă timpurie: apoi, acoperindu-se, ridică deasupra oilor toiegelul alb, îndemnându-le spre crâng."

(M. Sadoveanu – „*Un om năcăjit*")

- Precizează numele personajului prezentat în text;
- Selectează adjectivele folosite la descrierea personajului;
- Precizează însuşirile sufleteşti ale personajului.

Scanned with OKEN Scanner

I₅. Scrie forma corectă a adjectivelor din paranteze.
Steluțele .... (argintie) sclipesc în bradul împodobit.
Fulgii .... (argintiu) plutesc prin văzduh.
Un vânt .... (puternici) smulge acoperișul casei.

PROPOZIȚIA

1. Completați următoarele enunțuri:
a) Propoziția este o comunicare ....
b) După alcătuire propozițiile pot fi simple și ....
c) Propoziția simplă conține numai ....
d) O propoziție dezvoltată conține pe lângă părțile principale de propoziție și ....
e) Îmbinarea a două sau mai multe propoziții formează ....
....

2. Recunoașteți propozițiile simple și dezvoltate din text:
Vara a trecut. Vine toamna. Păsările călătoare pleacă în țările calde. În vii se culeg strugurii aromați cu boabe mari și dulci. Culegătorii cântă.

3. Arătați ce fel sunt propozițiile subliniate și de ce?
a) Răsare soarele. <u>Noaptea cea întunecată a trecut.</u> Păsările își cântă melodia. <u>Începe munca.</u>
b) <u>Ei se bucurau</u> <u>că Dumnezeu</u> <u>le-a dăruit acea minune.</u>

4. Realizați corespondențe între propozițiile date și cuvintele care arată felul propozițiilor:
a) după scopul comunicării, al conținutului.

Elena scrie tema.	exclamativă
El citește suficient.	
Ce carte frumoasă am citit!	interogativă
Când are loc concursul?	
Fii atentă la traversare!	enunțiativă

b) după aspectul predicatului:

Ea cântă frumos acest cântec.	negativă
Ea nu cântă frumos acest cântec.	afirmativă

5. Transformați propozițiile dezvoltate în propoziții simple:
a) Clădirea din vârful dealului se va reconstrui la toamnă.
b) Ion Creangă a scris povești frumoase.

Scanned with OKEN Scanner

c) Trandafirul cel roşu, laleaua galbenă şi liliacul au înflorit azi-dimineaţă.
d) Peste puţin timp vor apărea berzele şi rândunelele.

....

....

....

....

6. Transformaţi propoziţiile simple în propoziţii dezvoltate.
a) Dispar stelele.
b) S-a auzit fluierul.
c) Brebeneii şi viorelele au apărut.
d) Cântecele se aud.

....

....

....

....

7. Alcătuiţi un text în care să aveţi doar propoziţii simple. Daţi-i un titlu potrivit. Exemplu: „*Ploaia*"; „*La magazin*"; „*În pauză*", „*La şcoală*" etc.

....

....

....

....

....

....

....

....

8. Observaţi cuvintele subliniate din text:

„Asta-i a doua ploaie, / ai observat ceva?/ întreabă nerăbdător Dan./
– Fireşte, / răspunse ea făcând pe teribila / am observat. / Nu mai am nevoie de binoclu, / poţi / să-l dai înapoi! /
– Nemaipomenit! / Tu glumeşti?/
– Deloc. / În această după-amiază un om s-a prezentat / şi a luat mesajul. /
– Un om? / Hai, / spune repede / cum a fost, / nu ne mai fierbe atât! /"

(Rodica Moldoveanu – „*Mesaj cifrat*")

➢ Ele sunt propoziţii deoarece constituie răspunsuri la întrebări (*Fireşte, Deloc*), fie exclamaţii (*Nemaipomenit*) sau alte întrebări (*Un om?*).

RĂSPUNDEŢI:

Care este ordinea în care trebuie aşezate cuvintele respective, pentru a fi propoziţii?

ACTIVITATE ÎN PERECHI

10. Ce propoziţii trebuie puse înaintea propoziţiilor de mai jos?

a) – ....

– Din excursie.

– ....

– Ieri dimineaţă, la ora şapte.

– ....

– Extraordinar!

b) – ....

– Desigur.

– ....

– La matematică.

– ....

– Simplu.

Căutaţi propoziţii legate logic de acestea.

PREDICATUL VERBAL

1. Subliniaţi predicatele propoziţiilor din textul care urmează. Arătaţi la ce întrebări răspund, prin ce sunt exprimate şi precizaţi locul lor în propoziţie:

a) *„Niculiţă a plecat cu căruţa în oraş. Pe drum a stat sus pe lemne. Fluiera cu ochii la stelele strălucitoare. El cunoştea stelele de la Isaia ciobanul. Acum s-a ivit din marginea zării, luna. S-a deschis faţa cerului. Stelele s-au topit una câte una. A ajuns la oraş. Cârciumarul l-a întrebat de preţul lemnelor. Niculiţă a descărcat lemnele. Şi-a băgat banii în chimir."*

(după Al. I. Brătescu-Voineşti – „*Niculiţă Minciună*")

b) *„Bătrânul luă pe ciobănaş de mână. Apăru atunci o deschizătură plină de o strălucită lumină. Zeghea unchiaşului căzuse. Bâta din mâna lui se*

prefăcuse într-o nuieluşă neagră şi tremurătoare. Se aflau aici comori nemaivăzute. Bani de aur, pietre nestemate scăpărau scântei de toate culorile."

(V. Eftimiu – „*Fluierul ciobănaşului*")

2. Precizaţi câte predicate şi câte enunţuri sunt în textul următor:

„*Vrăbiuţa le chemă şi pe suratele ei. Se iscă o gălăgie mare. Vrăbiuţele ciripeau dar nu se înţelegeau deloc. Veni o vrabie mai înţeleaptă. Ea le spuse să tacă. Vrăbiile tăcură îndată. Vrabia vorbi în graiul lor păsăresc. Apoi lunca se însufleţi din nou.*"

....

....

....

3. Alcătuiţi o propoziţie în care verbul „*a ieşi*", timpul trecut, persoana a II-a, numărul plural, să fie predicat verbal.

....

4. Alcătuiţi propoziţii în care verbul „*a fi*" să arate existenţa, deci să fie predicat verbal.

....

....

....

5. Analizaţi subiectele şi predicatele din următoarele versuri.

a) „*S-a dus zăpada albă de pe întinsul ţării,*
S-au dus zilele Babei şi nopţile vegherii.
Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ.
Se-ntind cărări uscate de-al primăverii vânt."

b) „*Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde.*
Pâraiele umflate curg iute şopotind
Şi mugurii pe creangă se văd îmbobocind."

(Vasile Alecsandri – „*Sfârşitul iernii*")

5. Se dau propoziţiile simple:

Copacii înfloresc. Zboară păsările. Copiii aleargă.

CERINŢE:

a) Transformaţi propoziţiile simple în propoziţii dezvoltate.
b) Faceţi schema propoziţiilor dezvoltate.
c) Faceţi analiza propoziţiilor dezvoltate după modelul de mai jos.
d) Schimbaţi timpul verbelor cu rol de predicat.

Scanned with OKEN Scanner

Exemplu: *Fluturii* **zboară**.

a) În luna mai *fluturii* veseli zboară prin florile parfumate.

b)

P.S.	P.S.	S.	P.S.	P.	P.S.	P.S.
s	s	s	adj.	v.	s.	adj.

c)

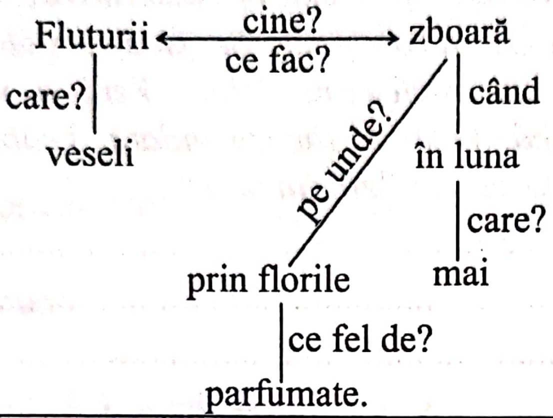

d)

Prezent	Trecut	Viitor
zboară	au zburat zburau zburaseră zburară	vor zbura

6. Puneți în locul punctelor cuvinte potrivite: Analizați-le apoi sintactic și morfologic.

a) *„Când te .... seara la culcare,/*
Să-ți .... o mână pe obraz /
Să te ....cu-ngrijorare:
Ce-.............. eu oare azi?/“

(D. Botez – „*Îndemn*“)

(*duci, pui, întrebi, am făcut*)

....

....

....

....

7. Realizați acordul predicatului cu subiectul.

a) *„... odată o iarnă grozavă pe la noi. Vifornițele .... cu omăt văile și .... munți albi. Atunci .... ouăle în cuib de cetină. Păsările .... sub streașina bisericii .... zgribulite / și-n ochii lor .... săgeți mărunte de gheață.“* **(M. Sadoveanu – „*Sticletele*“)**	a fi a astupa a clădi a crăpa a se strânge a țipa a sticli

Scanned with OKEN Scanner

b) *„Căprioara .... fuga, / .... încet, prevăzătoare / .... din poiană în poiană, / .... apoi sub bolţi de frunze, pe urmă, prin hrube adânci de verdeaţă, până ce .... în inima întunecată, ca un iad, a pădurii."*

(Emil Gârleanu – „*Căprioara*")

a conteni
a păşi
a trece
a intra
a pătrunde

ACTIVITATE ÎN PERECHI

8. a) Alcătuiţi propoziţii dezvoltate în care verbele: *cântă, aleargă, spune,* să fie predicate verbale.

....
....
....

b) Schimbaţi forma verbelor astfel încât acestea să nu poată fi predicate apoi alcătuiţi cu ele propoziţii. Subliniaţi predicatele acestor propoziţii.

....
....
....

9. Grupaţi cuvintele de mai jos astfel încât fiecare grupă să cuprindă sinonime: *a desfăta, a izbuti, a se aşeza, a conduce, a reuşi, a îmncânta, a călăuzi, a se aşterne, a năvăli, a câştiga, a izbândi, a invidia.*

....
....
....
....

a) Formulaţi propoziţii în care patru dintre cuvintele de mai sus să fie predicate verbale.

....
....
....
....

b) Întocmiţi schema liniară a acestor propoziţii.

....
....
....

Scanned with OKEN Scanner

10. Alcătuiți o compunere gramaticală cu următoarele predicate: *s-au înapoiat, au cules, s-au dus, au întrebat, există, se bucură, a îndepărtat, s-au întâlnit.*

....

....

....

....

....

11. Alcătuiți propoziții după schemele următoare:

a) P.S. S. P. P.S. P.S. / s s v. s. a ; **b)** S. P. P.S. P.S. / p. v. adj. s.

....

....

12. Alcătuiți propoziții dezvoltate respectând condițiile impuse de schemele următoare.

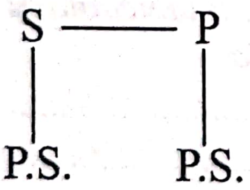

a)

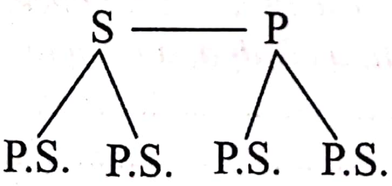

b)

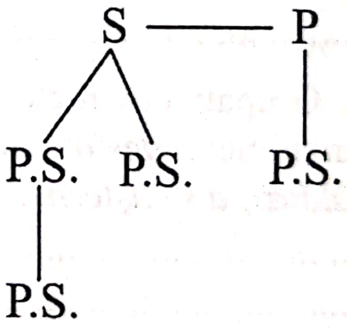

c)

....

....

....

....

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

SUBIECTUL

1. Subliniaţi subiectele. Precizaţi locul lor în propoziţie şi întrebarea cu care le-aţi aflat.

a) *„A fost odată o toamnă dulce şi lungă... Piţigoiul nu mai văzuse nici o împărăteasă de culoarea ei.*

Împărăteasa de acum era negricioasă, şi cu toate acestea, neînchipuit de frumoasă.“ **(Tudor Arghezi – „*Piatra piţigoiului*“)**

b) *„Satul meu e interesant prin oamenii lui. În sat la noi sunt gospodari foarte deştepţi şi foarte harnici.“* **(Mihail Sadoveanu – „*În satul unui prieten*“)**

c) *Şi-au terminat lecţiile Mircea şi Lucica. Tare frumos au scris tema! Acum ei citesc o poveste.*

2. Subliniaţi în fiecare coloană forma cuvântului care poate fi subiect în propoziţie apoi alcătuiţi cu ele propoziţii:

cu elevul	*pentru noi*	*copacii*
elevul	*cu noi*	*copacilor*
al elevului	*noi*	*în copaci*

3. Alcătuiţi trei propoziţii cu subiecte multiple. Explicaţi punctuaţia folosită.

....

....

....

4. Completaţi proverbele date cu subiecte potrivite:

a) .... se cunoaşte după roade şi .... după fapte.

b) .... dulce, mult aduce.

c) .... bine început, / E pe jumătate făcut.

d) .... e soră bună cu prostia.

e) .... de astăzi nu-l lăsa pe mâine.

5. Puneţi în locul punctelor subiecte potrivite folosindu-vă de întrebările date.

a) *De cum s-a ivit* .... (ce?)
A ieşit, din stup .... (cine?)
Ca să vadă .... *creaţă.* (ce?)
A-nflorit de dimineaţă?

(Tudor Arghezi – „*Iscoada*“)

Scanned with OKEN Scanner

b) *Doar pe coastă, la urcuş,*
Din căsuţa lui de humă
A ieşit .... (cine?)

(G. Topârceanu – „*Balada unui greier mic*")

c) *Pe lângă garduri s-a zvântat* .... (ce?)
Şi ies .... (cine?) pe zid.
.... (ce?) amorţite se deschid.
Să intre-n casă .... (ce?) *şi* ....(ce?)

(G. Topârceanu – „*Rapsodii de primăvară*")

(*un greieruş, lumina, pământul, izma, soarele, gândacii Domnului, ferestre , vântul*)

6. Analizaţi subiectele arătând întrebarea la care răspund, prin ce sunt exprimate.

a) *„Mesteceni, plopi şi ulmi se ridicau la deal pe costişă, cu ramurile încurcate şi neclintite, în vâltoarea asfinţitului. De acolo de sus, curgea parcă pe sub arcurile ramurilor un păienjeniş de ape trandafirii. Şi în tăcerea poieniţelor, pe un gheb de pădureţ bătrân, o ciocănitoare vesti sosirea drumeţilor."* **(Mihail Sadoveanu – „*Dumbrava minunată*")**

b) *Au sosit toţi elevii la şcoală. Ei pregătesc clasa pentru începerea orelor. Dana şi Ioana şterg tabla. Irina şi Alexandra aduc cretă. În vază strălucesc garoafele, lalelele şi daliile. Ele împrăştie un miros plăcut.*

7. Subliniaţi subiectele din propoziţiile de mai jos şi observaţi că ele mai pot fi exprimate şi prin alte părţi de vorbire.

Colegii lui Gabi mă însoţesc la meci.Ai mei merg la atletism. Acela e fratele lui Gabi. Acesta e fratele meu. Fiecare iubeşte sportul. Unii organizează echipele. Alţii marchează terenul. Tricourile lor sunt colorate. Ale noastre sunt albe.

Totul este bine pregătit.

ACTIVITATE PE GRUPE

8. JOC: „Lanţul subiectelor" (Ultimul substantiv din propoziţie devine subiect în propoziţia următoare).

Exemplu: Mama cumpără legume.
Legumele conţin vitamine.
Vitaminele asigură sănătatea noastră.
Sănătatea este bunul cel mai de preţ.

Continuaţi jocul!

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVITATE ÎN PERECHI

9. Alcătuiţi o scurtă compunere în care subiectele propoziţiilor să fie exprimate prin mai multe părţi de vorbire. Daţi-i un titlu potrivit.

10. Alcătuiţi propoziţii după următoarele cerinţe:
a) simple, cu subiect multiplu, exprimat prin pronume personale;
b) dezvoltate, cu subiect multiplu exprimat prin substantive proprii;
c) dezvoltate (trei propoziţii) în care cuvintele *natura*, *manual*, *trandafir* să fie subiecte şi să ocupe locuri diferite;
d) dezvoltate (trei propoziţii) în care cuvintele de la punctul **c)** să nu fie subiecte;
e) simple, cu subiect multiplu exprimat prin substantive comune.

11. Transformaţi subiectele simple din propoziţiile următoare în subiecte exprimate prin mai multe cuvinte. Nu uitaţi să folosiţi virgula!
Exemplu: Apele izvorăsc din munţi.
Mureşul, Oltul, Argeşul şi Jiul izvorăsc din munţi.
a) Animalele sălbatice caută hrană.
....
b) Florile din grădina bunicii răspândesc miresme îmbătătoare.
....
c) Se îndreaptă spre şcoală copiii.
....
d) Vasele din dulap s-au răsturnat.
....

12. Transformaţi subiectele multiple în subiecte simple şi în acelaşi timp transformaţi propoziţiile simple în propoziţii dezvoltate.
Exemplu: Merii, perii şi pruni s-au dezbrăcat.
Pomii s-au dezbrăcat de podoaba de flori şi frunze.
a) Trandafirii şi lalelele s-au ofilit.
....
b) Ceahlăul, Retezatul şi Godeanul se zăresc.
....
c) Zboară fluturii, albinele şi libelulele.
....
d) Sărbătoresc mama şi tata.
....

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE 1 (Părţi de propoziţie)

I_1. Completează propoziţiile cu atribute şi complemente potrivite.

(ce fel de?) (cui?)
Ramurile .... ale sălciilor se oglindesc în apa ....

(ce fel de?) (ce?)
Pe frunza .... a nufărului a poposit un ....

(care?) (ce?)
Puiul .... îi amorţise ....

I_2. Descoperă în tabloul alăturat, douăsprezece părţi de vorbire. Formulează enunţuri cu patru din aceste cuvinte care să aibă funcţie de: subiect, predicat, atribut şi complement.

M	Ă	N	Â	N	C	Ă
A	L	B	E	A	O	C
R	I	A	V	I	N	E
G	A	R	O	A	F	E
I	P	A	T	R	U	P
N	O	I	C	D	O	I
Ă	U	R	A	E	E	L

I_3. Transcrie propoziţiile, alegând varianta corectă:

Când a m-ai/ mai auzit mama şi asta, s-a/ sa făcut foc.
Copilul/ Copiii din faţa clasei va/ v-a mima ce face doctorul.
Ce-ai/ Ceai mai auzit de cumătra vulpe?

....
....
....

I_4. Identifică predicatele şi subiectele:

Mama aduce tortul în sufragerie.
Căţeluşul se linişti în cuşca lui.
Andrei răsuceşte cheiţa trenului mecanic.

....
....

I_5. Realizează schema propoziţiilor următoare:

Andrei se trezi devreme.
Picăturile de rouă dispar de pe plante.
Învăţătorul clasei explică problema elevilor.

....
....
....

I_6. Formulează enunţuri în care să foloseşti cuvintele următoare ca atribute şi complemente: *pădurilor, de fluturi, miresme, treizeci, albi, pe câmp.*

....

Scanned with OKEN Scanner

....

....

....

....

....

EVALUARE 2

I_1. Completează enunşurile cu unul dintre cuvintele: „*v-a*“ sau „*va*“.

Tatăl lui Ionuţ .... veni la aeroport.

Pădurarul .... îndrumat unde se află poiana cu narcise.

Sunt sigur că .... veni şi bunica la aniversarea zilei de naştere a fratelui meu.

.... întrebat doamna învăţătoare unde aţi petrecut vacanţa?

I_2. Alcătuieşte propoziţii în care substantivele: *bolta, grădini, prieteni* să fie subiecte ca parte de propoziţie.

....

....

I_3. Subliniază subiectele şi predicatele din propoziţiile următoare:

Inimile copiilor băteau cu putere.

Lizuca şi Patrocle căutau un adăpost.

După furtună se arătă soarele.

I_4. Formulează propoziţii dezvoltate cu ajutorul imaginilor. Subliniază predicatele şi subiectele.

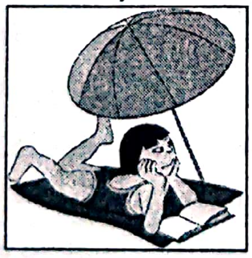

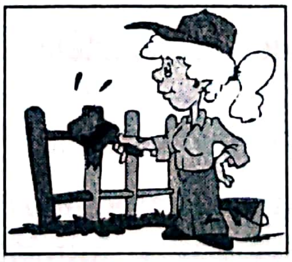

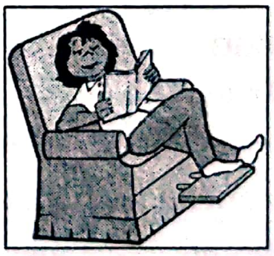

I_5. Completează semnele de punctuaţie din textul de mai jos:

☐ *De vânzare ţi-i găinuşa ceea* ☐ *măi băiete* ☐

☐ *De vânzare* ☐ *moşule* ☐

☐ *Şi cât cei pe dânsa* ☐

☐ *Cât crezi şi dumneata că face* ☐

☐ *Ia ad-o-ncoace la moşul* ☐ *s-o drămăluiască* ☐

(I. Creangă – „*Amintiri din copilărie*“)

Scanned with OKEN Scanner

PĂRŢI SECUNDARE DE PROPOZIŢIE
ATRIBUTUL

1. Subliniaţi atributele cu o linie şerpuită. Cu ce întrebări le-aţi aflat?

a) Pe cerul cenuşiu soarele cald apare din ce în ce mai rar.
Păsările călătoare au plecat în depărtatele ţări ale soarelui.
Sub streaşina casei lui, două vrăbii vesele ciripesc.
Frunzele copacilor oferă pământului un covor multicolor.

b) *„Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,*
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă.
Soarele rotund şi palid se prevede printre nori
Ca un vis de tinereţe printre anii trecători." **(Vasile Alecsandri – „*Iarna*")**

2. Completaţi spaţiile punctate cu adjective potrivite:

(ce fel?)
a) Mihai Eminescu a scris .... poezii.

(ce fel?)
În tablourile sale Nicolae Grigorescu a zugrăvit .... aspecte din natură.

(care?) (care?)
.... artişti au dus faima în lumea ....

(ce fel de?) (ce fel de?)
b) Seara .... se lasă peste satul ....

(care?) (ce fel de?)
Păsărelele .... dorm în cuiburi ....

(câte?)
.... poteci urcau şerpuind.

(ce fel de?) (ale cui?)
Păduri .... se întindeau pe crestele ....

(câte?) (a cui?)
.... flori albe şi portocalii colorau grădina ....

3. Analizaţi atributele din textul următor, după modelul dat:

Atributul	Substantivul pe care îl determină	Întrebarea la care răspunde	Prin ce este exprimat
limpezi	*apele*	*ce fel de?*	*adjectiv*

Scanned with OKEN Scanner

a) *„Oltul primeşte apele limpezi ale Lotrului. El trece pe lângă zidurile Mănăstirii Cozia. Acolo, sub o piatră veche îşi doarme somnul de veci Mircea cel Bătrân: Lupta grea cu stâncile semeţe s-a sfârşit. Până la Dunărea bătrână, Oltul trece prin câmpia întinsă, cu sate, cu lanuri de grâu, porumb, ovăz sau floarea soarelui. Oltul a lăsat în urmă frumuseţile unei ţări întregi. El ştie întreaga istorie a unui popor harnic, cutezător şi curat ca apele sale."* **(după Geo Bogza – „*Drumul Oltului*")**

b) Doi elevi silitori din clasa ei au participat la trei concursui sportive.

4. Analizaţi părţile de propoziţie învăţate, după modelul:

S.	A.	A.	A.	A.	P.	P.S.	A
Covoare	verzi	de iarbă,	cu chenare	albe,	pavoazează	mijlocul	grădinii.
s.	adj.	s.	s.	adj.	v.	s.	s.

Casa bunicului se află la marginea pădurii.
Trei iepuri fricoşi ciulesc şase urechi lungi.
Greierele neobosit a amuţit la umbra unui fir de iarbă crudă.
Grămezi de nori posomorâţi au acoperit bolta senină.

5. Alcătuiţi propoziţii după schemele:

a) A S A A P PS / adj. s. adj. adj. v. s.

b) S A A A P A PS / s. s. s. s. v. adj. s.

c) 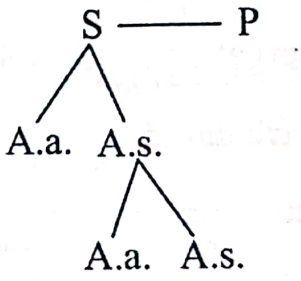

6. Alcătuiţi un text în care să folosiţi ca atribute cuvintele: *voios, glumeţ, muntelui, argintie, de aur, soarelui.*

7. Alcătuiţi o scurtă descriere în care să folosiţi atribute adjectivale şi atribute substantivale aşezate atât înaintea substantivului cât şi după substantiv.

8. Alcătuiţi o propoziţie în care subiectul să aibă un atribut substantival şi un atribut adjectival.

9. Din textele citite alegeţi patru propoziţii în care să aveţi cel puţin cinci atribute. Analizaţi-le arătând ce fel de atribute sunt şi prin ce sunt exprimate.

10. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele din următoarele texte. Faceţi schema propoziţiilor (liniar şi etajat).

Scanned with OKEN Scanner

a) *„Iar pe-un fir de păpădie,*

....

Suie-un cărăbuş cu barbă,

În hăinuţă aurie.“

(Otilia Cazimir – „*De pe-o bună dimineaţă*“)

b) În oraşul bunicilor se află un mic parc de joacă pentru copii, cu copaci umbroşi, cu alei largi, cu leagăne şi topogane.

11. Alcătuiţi propoziţii în care cuvântul brad să aibă funcţii sintactice diferite.

12. Alcătuiţi propoziţii în care cuvintele date să fie atribute.
a) cu iarbă, ierbii, de (prin) iarbă;
b) mării, despre mare, de mare.

COMPLEMENTUL

1. Completaţi spaţiile punctate cu complemente potrivite, ajutându-vă de întrebări:

- Stăteam .... (unde?) şi mâncam .... (ce?) .
- Am alergat .... (unde?), ferindu-mă .... (cum?) de primejdie.
- Elevii cântau .... (ce?) .... (unde?) .
- Mergea .... (încotro?) .... (cum?) .
- M-am împrumutat .... (de la cine?) .
- Am stat în tabără .... (cât?) .

2. Scrieţi propoziţii în care complementul să răspundă la întrebările:
a) cum?; **b)** unde?; **c)** pe cine?; **d)** când?; **e)** ce?

3. Subliniaţi complementele cu o linie punctată, arătând la ce întrebări răspund şi prin ce părţi de vorbire sunt exprimate.
a) În grădini, pe dealuri şi prin vii ard movile de buruieni, scoţând fumuri înecăcioase.

b) *„În tufişurile astea şi în sălciile de pe marginea iazului vin privighetori şi cântă toată noaptea.“* **(I. Al. Brătescu - Voineşti – „*Privighetoarea*“)**

c) *„Un băieţandru negricios iese acum pe poarta şcolii. Are o haină scurtă. şapcă şi cizmuliţe. La subsuoară are un pachet de cărţi şi caiete. Se scotoceşte în buzunare. Se apropie sfios de alviţar. Îşli alege cu poftă o bucată de alviţă. Muşcă din ea.“*

(după Ion Ghica – *„Din anii de şcoală ai lui Nicolae Bălcescu“*)

4. Alcătuiţi propoziţii în care substantivele: *copilul, pomul, patria, râul, cartea*, să aibă funcţii sintactice diferite.

5. Scrieţi în spaţiul punctat întrebarea şi funcţia sintactică pe care o are cuvântul *„cireşe“*.

S-au copt cireşele.	cine?	subiect
Dulceaţa de cireşe e gustoasă.	....	....
Aroma cireşelor ne îmbie.	....	....
Vara fără cireşe nu e vară.	....	....
Părinţii mei culeg cireşe din livadă.	....	....
Ei umplu coşurile cu cireşe negre.	....	....
Din cireşe prepară gem.	....	....

6. Analizaţi complementele din propoziţiile de mai jos folosindu-vă de următorul tabel:

Complementul	Ce cuvânt determină	Întrebarea cu care se află	Prin ce parte de vorbire este exprimat?

a) Dă-mi volumul de versuri din bibliotecă!
b) Bunica vine de la magazin cu paşi repezi.
c) Grupul se împărţi în două: cântăreţi şi dansatori.
d) Tu ştii a desena?
e) Mâine voi merge în parc.
f) În lanul de grâu sunt maci roşii.

Scanned with OKEN Scanner

7. Alcătuiţi propoziţii în care să existe complemente exprimate prin:
a) subsantive;
b) pronume;
c) verbe;
d) numerale;
e) alte părţi de vorbire.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

8. Potriviţi pe lângă verbele date, complemente arătând întrebarea cu care se află şi prin ce parte de vorbire sunt exprimate: *citeşte, cântăm, alerg, cumpărând, taie.*

<u>Exemplu:</u>

Verbul	Complementul care-l determină	Întrebare	Prin ce este exprimat
plutesc	prin aer ţipând spre voi cu amândoi acum	unde? cum? încotro? cu cine? când?	substantiv verb pronume numeral altă parte
citeşte			
cântăm			

EXERCIŢII RECAPITULATIVE

ACTIVITATE PE GRUPE

9. Analizaţi propoziţiile respectând următoarele etape:
a) Depistarea părţilor de propoziţie, notarea simbolurilor părţilor de propoziţie şi părţilor de vorbire.
b) Realizarea schemei prin simboluri.
c) Întocmirea schemei relaţiilor dintre părţile de propoziţie.

<u>Exemplu:</u> **a)**

A.	S.	P.	A.	C.	C.	C.
Bătrânul	cioban	cobora	cu o sută	de oi,	încet,	la vale.
adj.	s.	v.	n.	s.	–	s.

b)

A	S	P	A	C	C	C
adj.	s.	v.	n.	s.	s.	s.

c)

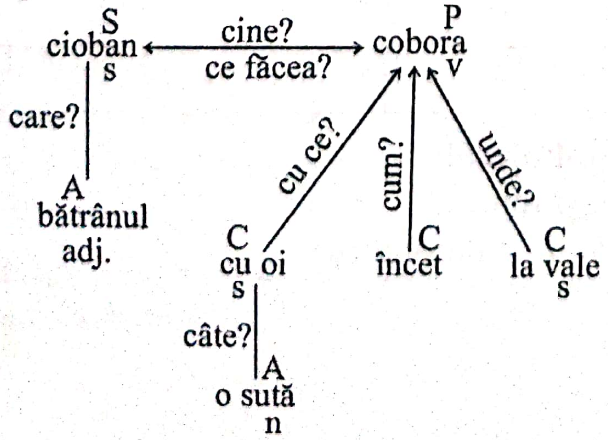

Scanned with OKEN Scanner

- *„Sara pe deal buciumul sună cu jale.“*

  (**M. Eminescu – *„Sara pe deal“***)

- Bunica îşi punea furca în brâu. Eu mă culcam în poala ei închizând ochii. Apoi ea ne povestea basmul cu glas domol. Noi o ascultam cu atenţie. Basmul curgea lin ca o apă cristalină.

10. Alcătuiţi propoziţii după schemele:

a) P C S A / v. s. s. adj. **b)** S A P / s. a. v. **c)** C P C C A / p. v. s. s. s. **d)**

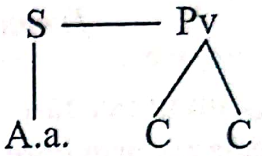

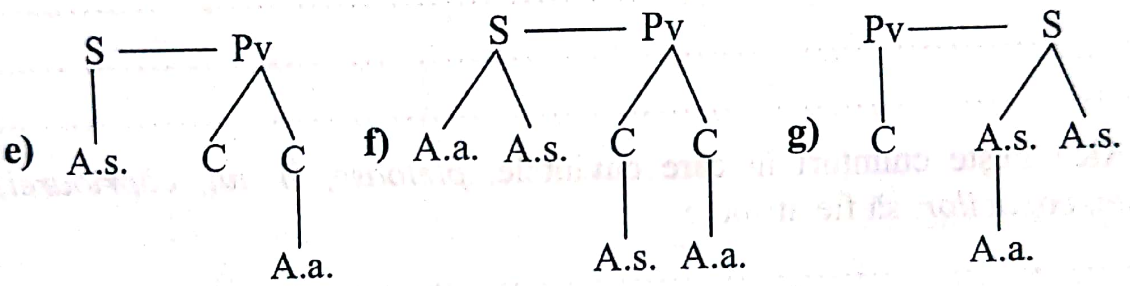

11. Realizaţi analiza gramaticală după model:

Într-o zi (C., s.) fata (S., s.) cea harnică (A., adj.) a plecat (P., v.) la bunici (C., s.).
• *într-o zi* – complement (când?), exprimat prin substantiv comun, genul feminin, numărul singular;
• *fata* – subiect (cine?) exprimat prin substantiv comun, genul feminin, numărul singular;
• *a plecat* – predicat verbal (ce a făcut?) exprimat prin verb, timpul trecut, persoana a III-a, numărul singular;
• *la bunici* – complement (unde?) exprimat prin substantiv comun, genul masculin, numărul plural.

a) Din pădurea înverzită se înalţă spre cerul albastru cântece de păsări.
b) Oamenii, îmbrăcaţi în haine peticite, cu picături de apă în mustăţi, trec pe drum călcând smeriţi.
c) Domnul Trandafir îi privea vesel pe copii.
d) Am primit astăzi o carte nouă, fără imagini şi misterioasă.
e) În a patra zi tu ai zărit un nor de praf, întunecând văzduhul.

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE (Părţi de propoziţie)

I_1. Transcrie fragmentul, apoi subliniază atributele şi complementele.

„Peste creştet de dumbravă
Norii suri îşi poartă plumbul.
Cu podoaba zdrenţuită
Tremură pe câmp porumbul"

(O. Goga – „*Toamna*")

I_2. Imaginează-ţi că organizezi o expoziţie cu desene cu vânzare. Scrie o reclamă prin care să atragi cât mai mulţi cumpărători.

....

....

....

I_3. Alcătuieşte enunţuri în care cuvintele: *pletoase, -i, lui, căprioarei, clasei, copacilor,* să fie atribute.

....

....

....

....

....

I_4. Formulează câte un enunţ în care substantivul „*trandafirul*" să fie pe rând subiect, atribut şi complement.

....

....

....

I_5. Scrie o invitaţie adresată directorului şcolii invitat la serbarea clasei voastre.

....

....

....

....

Scanned with OKEN Scanner

I₆. Transformă textul următor în povestire.

„– Toți soldații lui Țepeș sunt isteți ca tine?

– Dintre toți eu sunt cel mai prost, căci altfel eram și eu ca ceilalți: mort ori liber.

Văzând Mahomed atâta curaj și credință, rămase gânditor; apoi întorcându-se către pașalele din jurul său: zise cu întristare.

– Dacă Tepeș ar avea o sută de mii de soldați ca acesta, de mult ne-ar fi gonit din Europa!"

(*Un ostaș de-al lui Țepeș* – „Legendă populară românească")

1) a Găsește regula și complet. nr. lipsă.

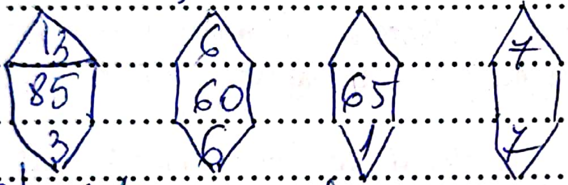

b) Ultima cifră a nr. a este 9, ultima cifră a nr. b este 6 iar a lui c este 8. Care este ultima cifră a nr.
$d = a + b + c$

II a) Suma dintre descăzut, scăzător și rest este 88. Află descăzutul.

b) 3 furnicuțe se plimbă pe axa nr. Fifi s-a oprit pe nr 3, ~~...~~ iar Pif pe nr. 70. ~~Câte~~ Câte s-a oprit exact între Fifi și Pif. Pe ce nr?

III a) Într-o cutie sunt 92 bile roșii, galbene și albastre. Dintre acestea, 64 nu sunt galbene, iar 27 nu sunt nici galbene nici roșii. Câte bile de fiecare culoare sunt?

b) Fiica cea bună are într-o cutie 24 urnulete iar în alta 21 de ... Ea o alungare cu bagheta magică pe fiecare cutie despre 8 urnulete, 7 rep...
Câte alungări de baghetă sunt necesare pt ca fiecare cutie să rămână goală?

BIBLIOGRAFIE

- Alecsandri, Vasile – *Poezii alese*, Editura Minerva, Bucureşti 1990.
- Alexandru, Gheorghe / Şincan, Eugenia – *Îndrumător metodic pentru învățători, părinți și elevi. Lecturi literare pentru ciclul primar*, Editura „Gheorghe Alexandru“, Craiova 1993.
- Avîrvărei, Vasile / Panainte, Irina / Gora, Narcisa – *Limba şi literatura română – (auxiliar la manualele alternative)* cl. a II-a, Editura Taida 2005.
- Avîrvărei, Vasile şi colaboratorii – *Limba şi literatura română – (auxiliar la manualele alternative)* cl. a III-a, Editura Taida, Iaşi 2005.
- Caragiale, I. L. – *Momente şi schițe*, Editura Eminescu, Bucureşti 1985.
- Creangă, Ion – *Poveşti, Povestiri, Amintiri din copilărie*, Editura Elis 2004.
- Gârleanu, Emil – *Din lumea celor care nu cuvântă*, Editura Steaua Nordului, Bucureşti 1996.
- Marcu, Florin – *Dicționar uzual de neologisme*, Editura Saeculum, Bucureşti 1996.
- Nedelcuț, Daniela – *Exerciții de limba română, Compuneri şi tehnici de studiu pentru elevi*, clasa a II-a, a III-a, a IV-a, Editura Cardinal, Craiova, 1992.
- Munteanu, Constanța – *O gramatică*, clasele II-IV, Brăila 1991.
- Sadoveanu, Mihail – *Dumbrava minunată*, Editura I. Creangă, Bucureşti 1978.

I b) → $a = 20$

$30 + 20 = 50$

III a) $n + a = 64$ $g = 28$, $n = 37$

b) $3 + 3 = 6$

LA EDITURA TAIDA AU MAI APĂRUT:

COLECȚIA DIDACTICA – ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR

1. *V. Avîrvărei* ⇨ ***DESENUL MEU ABC..., AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa I
2. *V. Avîrvărei, V. Avăcăriței* ⇨ ***PRIMA MEA CARTE - ABC..., AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa I
3. *V. Avîrvărei și colaboratorii* ⇨ ***SĂ SCRIEM CU MARTINEL. CAIET DE SCRIERE, AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa I
4. *V. Avîrvărei, V. Avăcăriței* ⇨ ***MATEMATICĂ. AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa I
5. *V. Avîrvărei și colaboratorii* ⇨ ***MATEMATICĂ. AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a II-a
6. *V. Avîrvărei, I. Panainte, N. Gora* ⇨ ***LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ. AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a II-a
7. *M. Ungureanu și colaboratorii* ⇨ ***CUNOAȘTEREA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR. AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a II-a
8. *V. Avîrvărei și colaboratorii* ⇨ ***LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ. AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a III-a
9. *V. Avîrvărei și colaboratorii* ⇨ ***MATEMATICĂ. AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a III-a
10. *V. Avîrvărei, A. Bălăucă* ⇨ ***MATEMATICĂ. AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a IV-a
11. *C. Palade, L. Palade* ⇨ ***MUZICA VOCALĂ,*** Clasele III-IV
12. *A.R. Petrea* ⇨ ***LIMBA ENGLEZĂ,*** Clasele III-IV
13. *C. Palade, I. Panainte, N. Gora, M. Ungureanu, V. Avîrvărei* ⇨ ***SĂRBĂTOAREA FULGILOR DE NEA***

COLECȚIA DIDACTICA – MATE BT

1. *A. Bălăucă și colaboratorii* ⇨ ***ARITMETICĂ,*** Clasa a V-a
2. *A. Bălăucă și colaboratorii* ⇨ ***ARITMETICĂ. ALGEBRĂ. GEOMETRIE,*** Clasa a VI-a
3. *A. Bălăucă și colaboratorii* ⇨ ***ARITMETICĂ. ALGEBRĂ. GEOMETRIE,*** Clasa a VII-a
4. *A. Bălăucă și colaboratorii* ⇨ ***ALGEBRĂ. GEOMETRIE,*** Clasa a VIII-a
5. *A. Bălăucă și colaboratorii* ⇨ ***MATEMATICĂ PENTRU ACTIVITĂȚI OPȚIONALE,*** Clasele V-VIII

COLECȚIA DIDACTICA – LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

1. *I. Cojocaru, E. Butnaru* ⇨ ***LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a V-a
2. *I. Cojocaru, E. Butnaru* ⇨ ***LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ. AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a VI-a
3. *I. Cojocaru și colaboratorii* ⇨ ***LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ. AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a VII-a
4. *E. Butnaru și colaboratorii* ⇨ ***LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, AUXILIAR LA MANUALELE ALTERNATIVE,*** Clasa a VIII-a

Scanned with OKEN Scanner

© Editura TAIDA

Toate drepturile aparţin Editurii TAIDA. Nici o parte a acestei cărţi nu poate fi retipărită, reprodusă sau utilizată în orice alt fel, inclusiv prin fotocopiere sau în formă electronică, fără avizul prealabil în scris al editurii.

Pentru comenzi vă rugăm să vă adresaţi EDITURII TAIDA

- ***La adresa:*** **Str. Vasile Lupu, nr. 70-74,
Bl. P3, sc. 3, et. 3, ap. 12, Iaşi – 700309**
- ***Telefonic:*** **0232.270250; Gsm. 0744.320323**
- ***Prin fax:*** **0232-270250**
- ***Prin e-mail:*** **office@editurataida.ro**
- ***Web*:** **www.editurataida.ro**

EDITOR: ***Tudor Tcaciuc***
Corectura autorilor
Pre-press: ***MIHAELA URSULEANU***
Coperta: ***MIHAELA URSULEANU***

www.editurataida.ro
www.eduzone.ro

TIPĂRIT LA:

TIPOGRAFIA LIDANA
Tel.: 0230 517 518
0330 401 061
Fax: 0330 401 062
e-mail: office@tipolidana.ro

Scanned with OKEN Scanner

Lucrarea de față își propune să îmbogățească și să diversifice temele și exercițiile de limbă română oferite de manualele școlare alternative.

Acest auxiliar este un instrument de lucru util pentru fixarea și exersarea cunoștințelor dobândite, promovând strategii participative, combinând și alternând metode de învățare.

Autorii

www.edituratAida.ro
www.eduzone.ro

ISBN 973-7980-98-0
9 789737 980984

Preț: 8 lei

Scanned with OKEN Scanner